

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Martonyi Község Önkormányzata

2018-2023.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	4
Bevezetés.....	4
A település bemutatása	7
Értékeink, küldetésünk	22
Célok	24
A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja	24
A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemző részének célja	24
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve.....	25
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	26
1. Jogszabályi háttér bemutatása	26
1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.....	30
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	37
2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal.....	37
2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása	38
2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása	39
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	41
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet.....	49
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció	50
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások.....	64
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció.....	69
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete	73
3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés	80
3.7. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása	84
3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal.....	85
3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	86
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	87
4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.).....	88
4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége	91
4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése.....	91

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége	97
4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	99
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	100
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége	101
5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)	103
5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe	103
5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak	104
5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona).....	105
5.6 A nők szerepe a helyi közéletben	105
5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések.....	106
5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	106
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	107
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek, stb.)	108
6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete	110
6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés	112
6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen.....	115
6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	116
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	117
7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái	117
7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei.....	121
7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés.....	122
7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	128
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	129
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	133
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	134
1. A HEP IT részletei	134
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	149
3. Megvalósítás	153
4. Elfogadás módja és dátuma.....	160

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Martonyi Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Törvényi szabályozás

Magyarországon az egyenlő bánásmód követelménye több szinten fogalmazódik meg, melynek első szintje Magyarország Alaptörvénye, mely kimondja, hogy az emberi és állampolgári jogok mindenkit egyenlő mértékben illetnek meg,különbségtétel nélkül, így az Alaptörvényben felsorolt szempontok (faj, nem, bőrszín, vallás, nyelv... nyitva hagyva a felsorolást) alapján tilos a diszkrimináció. Az Alaptörvény utal pozitív diszkriminációs megoldásokra is, tiltja a hátrányos megkülönböztetést.

Emellett több hatályos jogszabály ad részletes útmutatást az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdítás követelményének értelmezéséhez és megvalósításához, melyek tükrében érdemes a komplex esélyegyenlőséget vizsgálni Martonyi településen.

- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 1992. évi XXII. törvény a Munka Törvénykönyvéről
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2000. évi LX. törvény a foglalkoztatásból és a foglalkozásból eredő hátrányos megkülönböztetésről szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1958. évi 42. ülészakán elfogadott 111. számú Egyezmény kihirdetéséről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
kiemelkedik a jogrendszer adta szabályozások sorában. A 2003-ban elfogadott esélyegyenlőségi törvény egy átfogó és részletes áttekintés, amelynek célja az Európai Unió joganyagával való összhang megteremtése, de túl is mutat az európai szabályozáson. A törvény általános szabályozásokat tartalmaz, illetve külön fejezetben foglalkozik a foglalkoztatás, oktatás, szociális biztonság és egészségügy, a lakhatás, az egészségügyi ellátás területén tapasztalt hátrányos megkülönböztetéssel is.
- 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Konceptióról
- 96/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióról
- 10/2006. (II. 16.) OGY határozat az új Országos Fogyatékosügyi Programról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006/54/EK irányelve (2006. július 5.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról
- 119/2010. (IV. 16.) Korm. rendelet az országos Esélyegyenlőségi Szakértői Névjegyzékről, az esélyegyenlőségi szakértői tevékenység végzéséről és annak feltételeiről, a szakértői működéséről
- 120/2010. (IV.16.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjairól
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
- 2011. évi CXC. törvény a köznevelésről

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 771/2006/EK határozata (2006. május 17.) az „Esélyegyenlőség mindenki számára” európai évről (2007) – az igazságos társadalom irányában. A 2007 - Egyenlő Esélyek Mindenki Számára Európai Év célkitűzése az volt, hogy az európai társadalom figyelmét az igazságos és összetartó, vagyis a mindenki számára egyenlő esélyeket biztosító társadalom előnyeire irányítsa. Ez megköveteli a társadalmi érvényesülést gátló akadályok elmozdítását, valamint egy olyan légkör kialakítását, melyben Európa sokféleségére a társadalmi gazdasági életerő forrásaként tekintenek.

A település bemutatása

1. Martonyi Község bemutatása

Az Edelényi Járás illetékességi területe:

Abod, Balajt, Becskeháza, Bódvalenke, Bódvarákó, Bódvaszilás, Boldva, Borsodszirák, Damak, Debréte, Edelény, Égerszög, Galvács, Hangács, Hegymeg, Hidvégardó, Irota, Komjáti, Ládbesenyő, Lak, Martonyi, Martonyi, Nyomár, Perkupa, Rakaca, Rakacaszend, Szakácsi, Szalonna, Szendrő; Szendrőlád, Szin, Szinpetri, Szögliget, Szőlősardó, Szuhogy, Teresztenye, Tomor, Tornabarakony, Tornakápolna, Tornanádaska, Tornaszentandrás, Tornaszentjakab, Varbóc, Viszló, Ziliz.

Földrajzi elhelyezkedése, infrastrukturális, társadalmi helyzete:

Az Edelényi kistérség Borsod-Abaúj-Zemplén északi részén, a Bódva folyó két oldalán, a Csereháti dombságon található. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye északi részén, a magyar – szlovák határtól a Bódva folyó Sajóba torkollásáig tart, mintegy 50 km hosszan. A Bódva völgyén kívül ide tartozik az Aggteleki-karszt, a Tornai-dombság, a Rakaca-völgy és a Nyugat-Cserehát, valamint a Bódva alsó folyásának térsége. A kistérség 47 települése az Észak-magyarországi régióban, Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi, aprófalvas térségében, a magyar-szlovák államhatár mellett található. A kistérség területe: 739 km², a lakosainak száma 34.014 fő, mely 1990-hez képest folyamatosan csökken.

Mikrotérségei: Galyasági-, Torna-vidék-, Tókönyéke. A kistérség két városában—Edelényben és Szendrőben—él a kistérség lakosságának kb. 40%-a, a fennmaradó 60 % viszont 500 és 1000 fő alatti településeken él. A kistérség központi települése Edelény.

Településszerkezet

A Kistérség tipikusan aprófalvas, a zsáktelepülések száma: 12, a települések a Bódva völgyétől keletre és nyugatra, patak völgyekben helyezkednek el, illetve a Nyugat-Cserehát lankáin. 100 fő alatti települések száma 7 1000 fő alatti települések száma: 38.

Természeti adottságok és erőforrások

A kistérség északi felén a talaj gyenge minőségű, mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas, a jellemző művelési forma az erdőgazdálkodás. Itt számos védett növény, de állatfaj is megtalálható. Dél felé haladva javul a talaj minősége és itt már gyümölcsfa

telepítések és szántóföldi növénytermesztés az uralkodó. A birtoknagyság elaprózott, nem felel meg a piaci termelés követelményeinek, alacsony a jövedelemtermelő képessége.

Infrastruktúra

A Kistérség közlekedési infrastruktúrája fejletlen, nehezen szervezhető, több településre csak átszállásokkal lehet eljutni.

A térség központjának megközelítése az M3-as, M30-as autópálya Miskolcig történő kiépítésével javult, mivel Miskolc határától Edelény, mint térségi központ viszonylag rövid, mintegy 24 km-es úton Sajószentpéter felől elérhető. A 26. sz. és a 27. sz. fő közlekedési útvonal modernizálásával a folyóvölgyi **közúthálózat** minősége javult. Mindemellett a térség a vállalkozói övezetek létrehozása szempontjából kedvezőtlen adottságú. A belső kis települések megközelíthetőségére még mindig a rossz minőségű, folyamatosan felújításra szoruló, keskeny nyomtávú útvonalak sokasága jellemző. A közlekedési feltáratlanságot mutatja, hogy a térségben 9 zsáktelepülés található. A térség úthálózatának 40%-a keskeny vonalú, az utak minősége rossz, pl. Szakácsi-Abod között szinte járhatatlan.

A kistérség településeinek mindössze negyedére lehet vonattal eljutni Miskolcra, ami egyben a körzetközpont Edelénnyel való vasúti összeköttetését is jelenti. A Bódva-völgy 11 települése rendelkezik vasúti megállóval. Az ingázások csökkenésével a személyforgalom, a bányászat és a mezőgazdasági termelés visszaesésével a térséget célterületnek tekintő teherforgalom is drasztikusan visszaesett. Ennek ellenére a vasút fontos szerepet tölt be a térség életében és jelentősége a határ menti kapcsolatok fejlesztése és a környezetvédelmi követelmények erősödése esetén tovább növekszik. Jövőbeni terv a vasútvonal újbóli bekapcsolása a Kassa-Rozsnyó vasútvonalba.

A **tornádaskai határátkelő** megnyitásával az átmenő teherforgalom jelentősen megnőtt, ami fokozott terhelést jelent a 27. sz. főútra. Jellemzően a Tornaí Cementmű nyerges vontatmányai választják szállítási útvonalként a térséget.

A jelenleg a térségben található 6500 személygépkocsi, az egyre gyarapodó számú tehergépkocsi és munkagép, valamint az átmenő forgalom igényeinek kielégítésére 4 **üzemanyagtöltő állomás** települt. A Belső Csereháton és Bódva-völgy északi részén nincs benzinkút, innen - az üzemanyagárak szlovákiai emelése után is - gyakorta a szomszédos Szlovákiába járnak át tankolni.

A vezetékes infrastruktúra néhány helyen még hiányos. Több településen nincs gáz-és szennyvízvezeték, a már kiépített vezetékeken a rákötések száma meglehetősen alacsony. A kistérség területén nehézkesen bővül a szélessávú (ADSL, Kábelnet) Internet-elérési lehetőség. A Társulás távol esik a gyorsforgalmi utaktól és a gazdaságilag fejlett régiók találkozási pontjaitól, s ez negatív hatással van a térség gazdasági fejlődésére is. Vannak olyan települések, ahonnan egy óra alatt sem érhető el az autópálya. A kistérséget társadalmi, gazdasági szempontból elmaradott, magas munkanélküliséggel sújtott települések alkotják.

Gazdaság

A gazdaság jövedelemtermelő képessége gyenge, a vállalkozások száma kevés. Többségük a kis -, és a mikro- valamint az egyéni vállalkozás kategóriájába tartozik, és tőkehiánnyal küzdenek. Ezzel magyarázható az alacsony pályázati aktivitás, mivel hiányzik az önerő, vagy a megvalósításhoz szükséges további fedezet. Középvállalkozás Edelényen kívül csak további három településen működik. A kistérség legnagyobb foglalkoztatói az önkormányzatok.

A kistérségben tradicionálisan az agrárszektor dominál. A művelt területek mellett azonban sok a parlagföld, a műveletlen, elhanyagolt gyümölcsös. A föld nagy része alacsony termőképességű, aranykorona értéke kicsi. Sok az osztatlan, közös tulajdonú terület. A kis birtoknagyság mellett jellemző ezekre a gazdaságokra a tőkeszegénység és az eszközállomány korszerűtlensége és elöregedése is.

A tőkehiány ugyancsak gátló tényező. A korszerű, vagy akár a régi termelési ismeretek, tapasztalatok hiánya is nehezíti az életképes, a piac igényeihez dinamikusan igazodó gazdaságok kialakulását. A gazdaságok életképességét növelné a birtoknagysághoz illeszkedő, piacképes termékek előállítására. A hagyományos termékszerkezettől való elszakadás jövedelmezőbb lehetne.

A terület élelmiszertermelő potenciáljához képest kicsi az élelmiszeripari termelő, feldolgozóüzemek száma. A tej-, húsfeldolgozás és a zöldségek, gyümölcsök tárolása zömmel Miskolcon történik. A gyümölcsösökhöz nem tartozik, vagy kevés az aszaló, hűtőház, pálinkafőző. A kistérség ipara sohasem volt jelentős, működését tekintve a borsodi nagyüzemek beszállítója volt.

A bányászat, kohászat és a többi ipari üzem összeomlásával a beszállítók jelentős része is tönkrement, így a 90-es évek első felében hatalmas munkanélküli tömeg zúdult a kistérségre.

Idegenforgalom

A kistérség idegenforgalmi lehetőségei sokszínűek. A Társulás területének egy része különösen védett. Az Aggteleki Nemzeti Park és a barlangrendszer a világörökség része. Gazdag a védett növény és állatvilág, a térség gazdag történelmi múltjának és a viszonylagos elzártságnak köszönhetően pedig páratlan természeti értékekkel rendelkezünk. A sok látnivaló, programlehetőség ellenére azonban a térségben csak átmenő, egynapos turizmus van. Kevés a nívós szálláshely és alacsony a szolgáltatások színvonala.

Lakosság

A települések társadalmi szempontból két jelentősen elkülönített csoportra oszthatók. A kistélepülések egy részét erősen előregedett, jelentős elvándorlástól sújtott, kihalásra ítélt falvak alkotják, míg a másik csoportot a magas gyerekszám, gyarapodó népesség, és a roma népesség növekvő száma és aránya jellemzi. A két eltérő csoport más-más beavatkozási tervet kíván. Az előregedő települések a szociális és egészségügyi ellátórendszer erősítését, az intézményrendszer átalakulását, míg a „roma falvak” elsősorban a foglalkoztatási, oktatási és integrációs programok támogatását igénylik. Az ellentétes demográfiai társadalmi helyzet ellenére mindkét csoportra jellemző a szegénység, a leszakadás, a kilátástalanság. A települések nagy részén a lakosság szegénységi kockázata magas, a munkaképes korú lakosság nagy részének, sok esetben döntő többségének évek, évtizedek óta képzettség és munkalehetőség hiányában esélye sincs az elhelyezkedésre, amit a kistérség elérhetőségi nehézségei is fokoznak. További problémát jelent, hogy újabb és újabb generációk nőnek fel úgy, hogy előttük nincs követendő minta, remény a felemelkedésre.

A munkanélküliek fele tartósan 180 napon túl munkanélküli, 60%-nak iskolai végzettsége maximum 8 általános. A kistérségben élő aktív népességnek sok esetben egyetlen foglalkoztatási lehetősége az évi néhány hónapos közmunka, amit jól mutat, hogy a közfoglalkoztatásban részesítettek aránya az aktív népességhez viszonyítva az országos átlag hatszorosa!

Életkörülmények

A leszakadó településeken az életkörülmények rosszak, a lakások komfortfokozata minimális, az infrastrukturális hálózatokhoz való csatlakozás alacsony, amit nemcsak a kiépítettség hiánya, de a rácsatlakozás anyagi terhe is indukál. Több településen van szegregátum, cigánytelep (Pl. Edelény, Szendrő, Boldva, Szuhogy, Szalonna). A kistérségben a cigány népesség aránya közel 25%-os, egyes településeken arányuk 80-90%-nál is magasabb (Tornanádaska, Rakaca, Bódvalenke, Szendrőlád). Egyes településeken az óvodákba és általános iskolákba járó gyerekek 90-100%-ban roma származásúak (pl. Szín, Tornanádaska, Lak, Rakaca, Szendrőlád, Szalonna). A roma népesség arányának növekedésével megfigyelhető, hogy a magyar népesség más közoktatási intézménybe viszi gyermekét, illetve elköltözik a településről, így növekvő szegregációval kell számolnunk a közeljövőben, és egybefüggő gettósodott területek alakulhatnak ki. Itt az alacsony foglalkoztatás, iskolai végzettség, a segélyezettek és veszélyeztetett gyerekek aránya kritikus méreteket ölthet. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben már ma is a gyermekek 70%-a részesül, 30%-uk védelembe vett és minden tízedik gyermek veszélyeztetett!

A kistélepülések ellátórendszere hiányos, és a központi települések intézményeit és szolgáltató egységeit az elérhetőségi nehézségek és a lakosság alacsony jövedelmi helyzete miatt az itt élők korlátozottan tudják csak igénybe venni. A civil szervezetek pályázati programok által próbálják az el nem látott társadalmi szükségleteket kielégíteni, de csak időlegesen tudják finanszírozni programjaikat. Fiatalodó település, magas gyereklétszám, roma lakosság aránya, település szegregáltsága, telepek, település munkanélküliségi adatai, a különböző szolgáltatások (pl. óvoda, iskola) helyi ellátása mind olyan szempontok, melyeket a gyerekek és családjaik felzárkózási esélyeinek növelése szempontjából figyelembe kell venni. A legfiatalosabb korstruktúrával jellemezhető községek megegyeznek a cigányok által leginkább lakott településekkel, melyek Boldva, Balajt, Lak, Szakácsi, Szendrőlád, Szendrő, Szalonna, **Martonyi**, Rakaca, Rakacaszend, Szín, Bódvalenke, Tornanádaska. Ezen településeken kiemelten fontos tervezni a gyermekek, gyerekek és családjaik részére szóló programokat.

Martonyi

Martonyi község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, az Edelényi kistérségben. Martonyi, Borsod-Abaúj-Zemplén megye Északi határán helyezkedik el, Miskolctól 50 km-re, az Aggteleki Tájvédelmi Körzethez tartozó - 520 méter magas - Szárhegy déli lábánál, Szendrőtől 10 kilométerre, Miskolctól közúton 50 km-re északra található. Területe 17,47 km².

Neve

Nevét szent Mártonról, templomának védőszentjéről kapta (mai jelentése: „Mártoné”). Martonyi neve első ízben 1249-ben olvasható egy adásvételi szerződésben, mely szerint a Szalonnához - Zolouna - tartozó Mortun földet az Örs úr nemzetségbeli Capan és társai 100 márkáért eladták Thekus sárosi ispánnak, Both és Bács nevű testvéreknek és határát leírták.

Története:

A falu 1273-ban Zenthmartonként szerepel egy levélben - amelyikben IV.(Kun) László király visszaadja Tekus fiainak az V.István király által elkobzott birtokot. Tíz évvel később azonban ismét Mortuny alakban olvasható a neve a Mile község határát leíró jegyzőkönyvben. Írott források tanúsága szerint a község határában lévő klastrom templomát Szűz Mária tiszteletére szentelték, tévedés tehát a helységnév Szent Márton patrocíniumára hivatkozó magyarázata, a jelentése: Martoné. A település leghíresebb építménye így érthető, hogy a Háromhegyi pálos templom- és kolostorrom. A sűrű erdővel körülvett impozáns Martonyi kolostorrom védett történelmi műemlék, jelenleg helyreállítás alatt áll. A főhajó csúcsíves ablakait gótikus bordaíndításokig álló falait és a tetőszerkezetet már kijavították. Szentélyének magas csúcsíves ablakai és a nyugati homlokzat nagy rózsablaka megcsodálhatók is csodálatosak. A hozzákapcsolódó rendház falait is feltárták.

A terület már az őskorban is lakott volt. Az első írásos adat a településről 1249-ből származik. Ekkor Martonyi Szalonnához tartozó föld volt, amit az Örsúr nembéliek eladtak Tekus sárosi ispánnak és testvéreinek, és ekkor leírták határát.

1293-ban Mile határjárásban már mint falu szerepel. A település leghíresebb építménye a Háromhegyi Pálos templom- és kolostorrom. A Magyar Pálos Rendet az esztergomi Boldog Özséb alapította.

1402-től a Bebek család kezén találjuk a falut. A család egyik ága Mátyás királytól bányászati jogot nyert a falu határának ércbányáira. Az 1940-es évek végéig, működött a falu határában egy vasércbánya, melynek érctelepét - az ott talált tokos balta tanúsága szerint - a bronzkorban is fejthették. A Martonyiban üzemeltetett bányában 1951-ig összesen 166 ezer tonna barnavasércet termeltek ki, a Diósgyőri Vasgyár részére. A török korban hódoltsági terület lett. 1577-ben a települést hatalmas jégverés pusztította, s ekkor a község lakói annyira elszegényedtek, hogy nem fizettek adót a töröknek, így csak 1641 után hódoltak meg az egri Darat Ispánia előtt.

A 19. század közepén több birtokos - így a Vatay, Ragályi, Csiszár, Széky, Pásztor, Koós, Madarassy, báró Wesselényi, Kalas, Rókusfalvy, Horváth, és Dobozy családok - kezén találjuk.

A két világháború között egy római katolikus és egy református elemi iskolája volt. Szeszgyára is működött a Tagi tanyán.

Martonyi erdejében található a hármaskör határ, Borsod-Torna-Abaúj régi megyék találkozási pontja. A településnek önálló képviselő testülete van, Szalonna és Meszes településsel közös hivatalban működik.

Látnivalók

- Rakacsi-tó. A településtől kb. 2 kilométerre található.
- A településen több 1900 körül épített falusi ház látható.
- A pálos kolostort martonyi nemesek, Thekus fiai alapították 1341-ben. 1347-re épült fel gótikus stílusban. A Boldogságos Szűz tiszteletére emelt templom szentélyének három oltárát János egri segédpüspök szentelte fel. A törökökkel vívott háborúk idején, 1550 körül vált lakhatatlanná. A 16. század vége óta romos. A kolostor templomának diadalíve és falai a 2001-es felújítás óta jó állapotban láthatók. A község névtáblájától 4 km-re álló építmény csodálatos környezetben közelíthető meg. Kiváló gyalogtúra azoknak, akik kedvelik a természetet.
- A római-görög katolikus templom különálló harangtornyóval együtt 1988-ban épült Horváth János Ybl-díjas építésmérnök tervei alapján. Egyedi, különleges építészeti megoldásával szépen illeszkedik a község panorámájába.
- A református templomot 1786-ban emelték a korábbi fatemplom helyén. Ez a templom 1811-ben lett a tűz martaléka, és 1827-re épült újjá a fagalériás toronnyal, melyet 1907-ben alakítottak át a mai formájára. A templom mennyezete sík vakolt berendezéséből csak a copf szószéke eredeti.

<http://www.martonyi.hu/martonyi-galeria.html>

A pálos rend az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend melyet a XIII. sz. közepén a Pilisi és a Jakab-hegyi remeték összegyűjtésével az esztergomi Boldog Özséb alapított.

A kolostort Martonyi nemesek Thekus fiai alapították 1341-előtt. Ebben az évben már jelentős birtokadományban - egy nemesi telekben és kúriában - részesítette a később Háromhegyinek nevezett kolostort Zalonnai Dénesfi János fia, Mátyás. A Boldogságos Szűz tiszteletére gótikus stílusban emelt monostor és templom szentélyének három oltárát János egri segédpüspök szentelte fel, írott források szerint 1411-ben. A törökökkel vívott háborúk idején, 1550 körül vált lakhatatlanná. A XVI. szd. végétől romos állapotban van. A kolostor templomának falai és diadalíve a felújítást / 2001 /követően jó állapotban láthatók. Az építmény a község névtáblájától 4 km-re található, amely csodálatos környezetben közelíthető meg. Kiváló gyalogtúra azoknak, akik kedvelik a természetet.

Református templom Római - görög katolikus templom

2005 Martonyi református templom

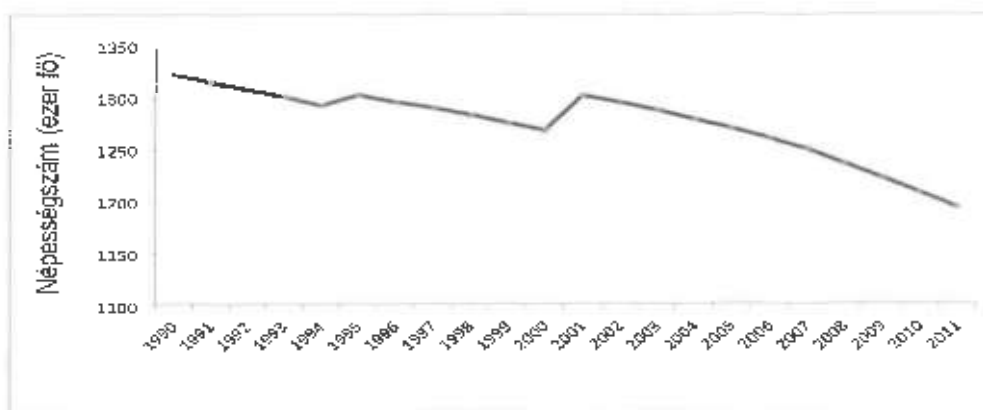

Demográfiai helyzet

Magyarország

Magyarország népessége 2011. október 1-jén a népszámlálás előzetes, a részletes feldolgozás előtti, adatgyűjtés-szervezési információk alapján összeállított eredményei szerint 9 millió 982 ezer fő volt, 2,1 százalékkal kevesebb, mint az előző, 2001. február 1-jei népszámlálás alkalmával. Az ország népessége 1981 óta folyamatosan csökken. Ennek mértéke az 1980-as évtizedben volt a legerőteljesebb, az 1990-es évtizedben mérséklődött, majd 2001–2011 között ismét fokozódott. A népesség csökkenésének meghatározó tényezője a természetes fogyás. Magyarországon 1981 óta évről évre kevesebben születnek, mint ahányan meghalnak. A természetes fogyás mértéke növekvő, az 1990-es évtizedben évente átlagosan 33 ezer, 2000 után több mint 35 ezer fő volt. A természetes fogyás miatti népességcsökkenést az elmúlt két, két és fél évtizedben mérsékelte a pozitív nemzetközi vándorlási egyenleg. Az elmúlt évtizedben a bevándorlási többlet azonban a természetes fogyásnak csak kevesebb, mint felét tudta pótolni.

Demográfiai változások Észak-Magyarországon

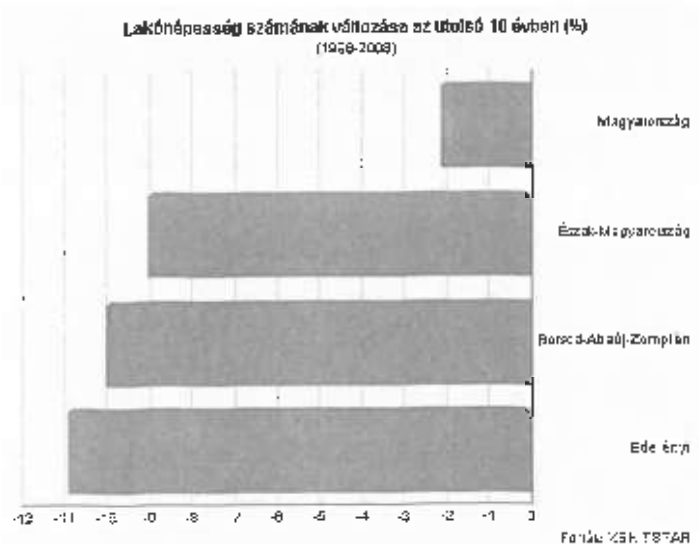

Forrás: KSH, 1990-2011. évkönyv

Lakónépesség

Borsod-Abaúj-Zemplén megye népességét tekintve az ország második legnépesebb megyéje. A megye településszerkezetére az elaprózott, kis falvak a jellemzőek, a települések 34 %-ának lakosság száma nem haladja meg az 500 főt. Magyarország népessége előzetes adatok

alapján 2012. január 1-jén 9958 ezer fő volt, 0,3%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Borsod-Abaúj-Zemplénben a népességfogyás meghaladta az országos mértéket.

Edelényi Kistérség, demográfiai adatok

A kistérség demográfiai helyzete összetett. A kistérség egészének lakónépesség csökkenése az utóbbi 10 évben jelentős, hiszen többszörösen meghaladja az ország átlagos népességcsökkenését, de néhány tized százalékponttal a régiós és megyei értékeket is. Ennek oka, hogy a települések felében 10%-ot is meghaladó népességfogyás volt megfigyelhető. Az Edelényi kistérségben a születési arányszám évi átlagos értéke 1998 és 2008 között jelentősen felülmúlja mind az országos, mind a régiós és megyei értékeket is. A halálzási arány közelíti az országos átlagot, így ezek különbsége –a természetes szaporodás 1000 lakosra jutó értéke- hazai viszonylatban igen kedvező értéket mutat (évi átlag - 1,47o/oo), ami fogyó népességű országunkban mindenképpen pozitív demográfiai folyamatként értékelhető

A kistérség lakossága 36440 fő, amely 47 településen oszlik meg. A települések közül kettő bír városi ranggal, Edelény, ahol 10836 lakos és Szendrő, ahol a lakosság száma 4295 fő. A városi népesség aránya 41,5%. A települések átlagos létszáma mindemellett 775 fő, amely jól mutatja az aprófalvas településszerkezetet.

A kistérség demográfiai helyzete rossz. A települések népesség megtartó képessége főleg az északi részen és a kis falvakban nagyon gyenge. Összességében a lakosság szám csökken.

Egyes falvakban a roma lakosság aránya 50 % feletti, a kistérség területén becsült arányuk 30 - 35%-ra tehető. Születési mutatóik igen magasak.

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2013	423	
2014	412	97%
2015	409	99%
2016	382	93%
2017	n.a.	#ÉRTÉK!
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR		

Martonyi lakónépességének száma az elmúlt öt évben csökkenést mutat. 2013-ban 423 fő volt, 2016-ra 382 főre csökkent.

Az állandó népesség a 2016-os évben 435 fő volt, nemek szerinti arányuknál megfigyelhető, hogy a női lakosság aránya magasabb, mint a nőké több, kivéve a 60-64 éves korosztályt. Ott az állandó népesség száma a férfiak és nők körében megegyezik. Országos viszonylatban megfigyelhető, hogy a kisebb lélekszámú települések – községek, falvak – valamint a peremterületeken található települések esetében a lakónépesség csökken. Martonyi esetében is ez a tendencia mutatkozik.

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Nők	Férfiak	Összesen	Nők	Férfiak
Állandó népesség száma (nők TS 0302, férfiak TS 0301)	237	198	435	54,48%	45,52%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			12	2,76%	
0-14 éves (nők TS 0307, férfiak TS 0306)	42	30	72	9,66%	6,90%
15-17 éves (nők TS 0309, férfiak TS 0308)	11	9	20	2,53%	2,07%
18-59 éves (nők TS 0311, férfiak TS 0310)	123	122	245	28,28%	28,05%
60-64 éves (nők TS 0313, férfiak TS 0312)	8	8	16	1,84%	1,84%
65 év feletti (nők TS 0315, férfiak TS 0314)	53	29	82	12,18%	6,67%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR					

A 2016-os adatok alapján a 0-2 éveseknél 12 fő az állandó népesség száma, 0-14 évesek az állandó népesség 16,55%-át, a 15-17 évesek 4,60 %-át, a 18-59 évesek 56,33 %-át, a 60-64 évesek 3,68 %-át, míg a 65 év felettiak a 18,85 %-át teszik ki az állandó népességnek.

Korcsoport	Fő		Változás
	2001	2011	Fő
15 éves gyermekek száma	7	5	-2
16 éves gyermekek száma (TS 0501)	6	9	3
17 éves gyermekek száma (TS 0502)	6	7	1
Összesen	19	21	2

Forrás: TEIR - KSH, Népszámlálási adatok

A népszámlálási adatok megmutatják, hogy a 15 évesek száma csökkent, a 16 - 17 évesek száma a két vizsgált évet összehasonlítva nőtt. Összességében 2011-ben 2 fővel több volt a 15-17 éves gyermekek száma.

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%)
2013	83	96	86,46%
2014	85	88	96,59%
2015	85	81	104,94%
2016	82	72	113,89%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az országos statisztikával egybefüggően Martonyi község esetében is beigazolódnak, hogy a 2015. és 2016. évben a 65 év feletti állandó lakosok száma magasabb, mint a 0-14 éves korú lakosok száma. A vizsgált időszakban a 0 - 14 évesek száma 2013-tól folyamatosan csökken. A 65 év felettiak száma változó 81 és 85 fő között mozog. Az öregedési index az elmúlt 5 évet vizsgálva folyamatosan 86 és 114 % között van, a 2015-ös és 2016-os évben a lakosság öregedési tendenciájának erősödését jelzi. Az utóbbi évek statisztikai szerint előregedő társadalmi szerkezet alakult ki. Mivel az öregek száma meghaladja a fiatalok számát, így elmondható hogy az idősek fokozott ellátására van szükség. Ez az állapot a járás és az országrész általános ismerve.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások				
Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS odavándorlás 0601)	Elvándorlás (TS elvándorlás 0601)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2013	12	7	5	10,4
2014	6	25	-19	-41,13
2015	2	19	-17	-37,86
2016	3	17	-14	-32,18
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR				

A természetes népmozgalom mellett a népességszámot a vándorlások is befolyásolják. A településen 2013. évet kivéve, minden vizsgált évet tekintve negatív volt az egyenleg, vagyis az elvándorlás magasabb volt az odavándorlásnál. Az elvándorlás 2014. évtől csökken. Az elvándorlások célpontja nagyobb városok, esetleg a megyeszékhely (Miskolc) és Budapest.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás			
Év	Élve születések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő)
2013	6	14	-8
2014	4	5	-1
2015	7	2	5
2016	3	5	-2
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR			

Ha visszatekintünk az előző öt éves ciklusra megállapíthatjuk, hogy folyamatosan negatív volt a természetes szaporodás száma, kivéve a 2015. évet. Az élve születések száma 2015-ben volt a legmagasabb (7 fő). A halálozások száma pedig 2013-ban (14 fő).

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatoknak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra - függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete. Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

A helyi esélyegyenlőségi programnak kiemelt figyelmet kell fordítania:

- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;
- a nevelés, oktatás területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;
- munkaerő-piaci szegregáció visszaszorítására, a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására;
- a lakóhelyi szegregáció felszámolására;
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, a közügyek irányításában.

Mindezt tesszük Magyarország Alaptörvényének II. cikkében foglaltakkal azonosulva azon meggyőződésből, „hogy az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzatot élete fogantatásától védelem illeti meg”.

Martonyi Község Önkormányzat folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi

önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a község lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei a szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Értéknek tekintjük községünk polgárainak toleranciáját, szolidaritását, azt hogy településünk nyitott és befogadó. Erre alapozva és építve úgy hisszük, hogy a hátrányok csökkentése és kialakulásuk megelőzése az érdekeltekkel és a tenni akarókkal összefogva képesek vagyunk.

Alapvető követelmény az esélyteremtő tevékenység, valamint ennek tervszerű dokumentálása a települési esélyegyenlőségi program kidolgozásával és megvalósításával. Mindig a helyzet megismerése, a fontosabb problémák feltárása a kiindulópont. Ezt követően a lehetséges faktorok számbavétele, feladataik megjelölése következik. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a helyzetelemzés mellett a legtöbb, amit tehetünk, hogy képzett és felkészült, a probléma iránt érzékeny, elkötelezett együttműködő partnerek hálózatát alakítjuk ki.

A község felújítással az elmúlt évek alatt minőségi változáson ment keresztül:

- Befejeződött az ÉMOP-3.1.3-11-2012-0032 azonosítószámú projekt keretében a Község Önkormányzati tulajdonú belterületi útjainak korszerűsítése, fejlesztése, belterületi járdáinak, csapadékvíz elvezető árkainak felújítása, és egy önkormányzati tulajdonú, kihasználatlan lakóház tájházzá történő kialakítása.
- Megtörtént a településen a polgármesteri hivatal akadálymentesítése
- Falubusz pályázat
- tájház eszközparkjának fejlesztése közösségi rendezvények megtartásához
- térfigyelő kamerarendszer
- önkormányzati helyiség felújítása
- önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Martonyi település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A Helyi Esélyegyelőségi Program helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

Fő célkitűzéseink:

- az esélyegyenlőség folyamatos érvényesítése a különböző önkormányzati határozatok meghozatalában, intézkedések megtételében,
- a hátrányos megkülönböztetés csökkentése, megszüntetése,
- a megkülönböztetéstől mentes gondolkodás erősítése,
- az egyenlő bánásmód és az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a hátrányos helyzetű csoportok számára:

- időskorú személyek,
- fogyatékossgal élő emberek,
- munkanélküli emberek,
- munkába visszatérő személyek,
- pályakezdő fiatalok,
- nők és munkahelyen foglalkoztatott kisgyermekes szülők,
- mélyszegénységben élők és roma származású emberek,
- alacsony iskolai végzettségű személyek.

Együttműködés és együttműködés összehangolása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében

- a közoktatási,
- a foglalkoztatási
- a közművelődési,
- a szociális,
- az egészségügyi, és más közszolgáltatási területen.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMF rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.v.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.v.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nktv.) előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikához:

- EU 2020 stratégia,
- Nemzeti Reform Program,
- Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia,
- „Legyen jobb a gyermekeknek! Nemzeti Stratégia,
- Roma Integráció Évtizede Program,
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia

EU 2020 stratégia

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzéseket tartalmaz:

- biztosítani kell, hogy a 20-63 évesek körében a foglalkoztatottsági arány elérje a 75 %-ot
- a szegénység és társadalmi kirekesztettség kockázatának kitett lakosok számának 25 %-os csökkentése, 20 millió ember kiemelése a szegénységből
- cél az iskolából kimaradók arányának 10 % alá csökkentése.

Nemzeti Reform Program

A 2017. évi Nemzeti Reform Program intézkedéseinek jelentős hányada önálló stratégia, törvény, amelyeket megelőzött a törvényekben előírt társadalmi konzultáció, továbbá az uniós programokban szereplő intézkedések esetében az EU támogatások felhasználási eljárásrendjének megfelelően mind a tervezés, mind a kiválasztás folyamatában sor kerül társadalmi egyeztetésre. A gazdaságpolitika aktuális fő célja a termelékenység, a versenyképesség javítása. Az elmúlt időszak fő kormányzati intézkedései már alapvetően ezt a célt szolgálják: béremelés, adó- és járulékcsökkentés, közfoglalkoztatás átalakítása, különböző iparfejlesztési és digitalizáció támogató programok, az oktatás és képzés az esélyeket megerősítővé, versenyképesebbé tétele, az egészségügyi szolgáltatások fejlesztése.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia

A felzárkózás politika az új stratégiai és kormányzati keretek adta átfogó megközelítésmód, amely a szakpolitikák összehangolásával és komplex beavatkozásokkal kezeli az ország társadalmi kohézió szempontjából meghatározó szociális problémáit.

A felzárkózás politika célja, hogy

- csökkenjen a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya;
- csökkenjen a hátrányos helyzetű gyermekek társadalmi lemaradása, gyengüljenek a szegénység átörökítésének tendenciái;
- csökkenjenek a roma és nem roma népesség közötti társadalmi különbségek;
- enyhüljenek a társadalmi és területi kizáródás jelenségei, folyamata;
- minél több embert hozzon abba a helyzetbe, hogy felelősséget tudjon vállalni saját sorsáért;
- a felzárkóztató programok teljesítményre ösztönözzenek és teljesítményt várjanak el.

„Egészséges Magyarországért 2014-2020” Egészségügyi Ágazati Stratégia

A stratégia specifikus népegészségügyi célkitűzései:

- A születéskor várható, egészségben eltöltött életek növelése 2020-ra (EU-átlag elérése 2022-re).
- A fizikai és mentális egészség egyéni és társadalmi értékének növelése.
- Egészségtudatos magatartás elősegítése, egyéni felelősségvállalás érvényesítése.
- A területi egészség-egyenlőtlenségek, illetve a születéskor várható élettartamban mutatkozó különbségek csökkentése.

„Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia

A Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolja, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit.

A törvény minden gyermekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyermekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. Másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége. Ez a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

A szegény gyermekkor nem csak az anyagi javak hiányát jelenti, hanem azt is, hogy a gyermekek előtt lezáródnak azok a lehetőségek, amelyek révén jó eséllyel kapcsolódnak be a társadalom nagy rendszereibe, munkába, állampolgári részvételbe, egyáltalán: hozzájuthatnak a tisztas megélhetéshez.

Roma Integráció Évtizede Program

A Stratégiai Terv négy prioritási területen (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban, továbbá a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat, a célokhoz kapcsolódó konkrét feladatokat, az ezekhez rendelt mutatókat, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges intézkedéseket. A nemek közötti esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

A Stratégiai Tervben meghatározott feladatok elsősorban területi (hátrányos helyzetű térségek, települések) és szociális szempontok (pl. hátrányos helyzet, tartós munkanélküliség, alacsony iskolai végzettség, stb.) - illetve ezek metszete - alapján határozzák meg a legfontosabb intézkedéseket, amelyek hosszú távon biztosíthatják a legszegényebbek - köztük nagy arányban romák - valós társadalmi és gazdasági integrációját.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

A stratégia általános célja: az ifjúságban rejlő erőforrások kibontása, e korosztály társadalmi integrációjának elősegítése. A dokumentum kiemelt célként rögzíti egyebek mellett a kirekesztettség, kisodródás megakadályozását, az unió által deklarált célok átvételét, a magyarországi és a határon túli magyar fiatalok közötti kapcsolatok fejlesztését.

A stratégia speciális célokat is megfogalmaz, ezek között szerepel az ifjúsági korosztályok társadalmi, egyéni felelősségének fejlesztése, integrációjának segítése, a gyermekvállaláshoz szükséges feltételek, a munkavállalás, otthonteremtés elősegítése.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell vonatkoznia elsődlegesen a helyzetelemzés adatait, összefüggéseit figyelembe véve, és minden itt élő személynek biztosítani kell az egyenlő esélyt az élet minden területén.

Az Ebktv. 31. §-a szerint:

„31. § (1) A község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata (a továbbiakban: települési önkormányzat) ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.

(2) A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a *hátrányos helyzetű társadalmi csoportok* – különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára – oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzetiségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által meghatározott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia anti-szegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

(3) A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani

a) az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,

b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

(4) A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján, szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.”

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet.

A program elkészítésénél figyelembe vettük továbbá azon alábbi helyi rendeleteket, amelyek a település szociálisan hátrányos helyzetű lakossága problémáinak enyhítésére szolgálnak:

- Az egyes szociális ellátások helyi szabályairól szóló 2/2015 (II.19.) önkormányzati rendelet
- Martonyi község Önkormányzata Képviselőtestületének legutoljára módosított 2/2018 (IV.3.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról
- Martonyi Község Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2016. (XII.12.) önkormányzati rendelete az egészségügyi alapellátások körzeteinek megállapításáról és kialakításáról
- Martonyi Község Önkormányzat Képviselő-testületének 11/2015. (XI.4.) önkormányzati rendelete a szociális célú tűzifa juttatásról
- Martonyi Község Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2018. (II.16.) önkormányzati rendelete a Községi Önkormányzat 2018. évi költségvetéséről

Szociális ellátások:

Martonyi község Önkormányzat Képviselő-testületének az egyes szociális ellátásokról szóló 2/2015 (II.19.) számú rendelete szerint az arra felhatalmazott szerv szociális rászorultság esetén - a szociális alapellátás keretében - a jogosult számára jövedelme kiegészítésére, pótlására az alábbi szociális ellátásokat nyújthatja:

Települési támogatás az alábbi jogcímeneken állapítható meg:

- A 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának ápolását, gondozását végző személy részére települési támogatás nyújtható, ha az ápolat állandó vagy folyamatos felügyeletet igényel, és emiatt az aktív korú, munkaképes, ápolást, gondozást végző hozzátartozója nem tud jövedelemszerző tevékenységet folytatni.
- Gyermek és fiatal felnőtt szociális rászorultságára tekintettel nyújtott pénzübeli támogatásként az iskoláztatás költségeinek (tankönyv, taneszköz, tanfelszerelés) és az intézményi térítési díjaknak, valamint az oktatáshoz, képzéshez kapcsolódó más költségeknek a mérséklésére szolgál.
- Elhunyt személy temetésének költségeihez történő hozzájárulás jogcímen az részesülhet pénzübeli települési támogatásban, aki az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodott, annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartásra köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve a családja létfenntartását veszélyezteti.

Települési rendkízüli támogatás

A képviselő-testület az e rendeletben meghatározottak szerint nyújt rendkízüli települési támogatást átmeneti jelleggel a létfenntartást veszélyeztető, rendkízüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan, vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő családok és személyek részére, elsősorban az Szt. 45. § (4) bekezdésében meghatározott esetekben.

(2) Az Szt. 45. § (4) bekezdésében foglaltakon túl

- a) létfenntartást veszélyeztető rendkízüli élethelyzetnek kell tekinteni, ha a kérelmező
 - aa) bűncselekmény sértettjeként anyagi segítségre szorul, vagy
 - ab) tartós, legalább három hónapot meghaladó kórházi kezelésben vett részt, vagy
 - ac) közlekedési balesetben vétlen személyként súlyos sérülést szenved, vagy

ad) egyéb hirtelen bekövetkező, előre nem várt családi tragédia éri.

b) létfenntartási gondnak kell tekinteni, ha

ba) a kérelmező megélhetése valamilyen előre nem látható esemény bekövetkezése során, igazoló módon veszélyeztetve van, vagy

bb) olyan váratlan anyagi kiadás jelentkezik, amely veszélyezteti a kérelmező és családja létfenntartásának biztosítását.

A rendkívüli támogatást a képviselő-testület a fenti krízis helyzetekben lévő olyan személyeknek is köteles nyújtani, akik a 6.§. (1) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott jövedelmi, vagyoni viszonyaik alapján egyébként nem tekintendők szociálisan rászorulóknak.

A rendkívüli települési támogatás címén adható támogatás egyszeri összege 10.000.-Ft-tól 50.000.-Ft-ig terjedhet, amelynél a támogatottnak, és családjának korábban adott települési támogatás összegét figyelmen kívül kell hagyni.

A személyes gondoskodás keretében pedig az alábbi szociális alapellátási formákat biztosítja:

- házi segítségnyújtás
- családsegítés
- gyermekjóléti szolgáltatás
- A Képviselő-testület a szociális alapszolgáltatások körében az étkeztetést Szalonna Községi Önkormányzattal kötött feladat-ellátási szerződés alapján biztosítja.
- A Képviselő-testület önállóan gondoskodik a falugondnoki szolgálat fenntartásáról és működtetéséről. A falugondnoki szolgálat alap-és kiegészítő szolgáltatásainak igénybevétele térítésmentes.

Étkeztetés:

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen

- a) az idős korok miatt rászorult, 62. életévét betöltött személyeknek,
- b) azoknak a 62 év alatti személyeknek, akik egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban vagy rokkantsági nyugdíjban, rehabilitációs járadékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásában részesülnek,
- c) egészségi állapotuk miatt rászorultaknak:
 - ca) akik össz-szervezeti egészségkárosodásának mértéke legalább 30 %-os,
 - cb) akik átmeneti jelleggel sérülésük miatt önmaguk ellátására képtelenek,
- d) a fogyatékosági támogatásban, vakok személyi járadékában, illetve magasabb összegű családi pótlékban részesülő személyeknek,
- e) pszichiátriai betegségben szenvedő személyeknek,
- f) szivedélybetegségük miatt rászorultaknak,
- g) hajléktalanságuk miatt rászorulóknak kell tekinteni azokat a személyeket, akik semmilyen stabil, tartós lakhatási lehetőséggel nem rendelkeznek,
- h) egészségi állapotától függetlenül annak a 18. életévét betöltött személynek, aki jövedelemmel nem rendelkezik.

Köztetetés:

A települési önkormányzat az Szt. 48. (3) bekezdés b) pontjában meghatározott megtérítési kötelezettség alól kérelmére részben vagy egészben mentesítheti az eltemettetésre köteles személyt, ha családjában az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150 %-át nem haladja meg.

A helyi közügyek, valamint a helyi önkormányzati feladatok:

Az önkormányzat az Mötv. 10.§-ában és 20.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint látja el kötelező és önként vállalt feladatait.

- településfejlesztés, településrendezés
- településüzemeltetés (köztetető fenntartása, közvilágításról való gondoskodás, helyi közutak fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása, fenntartása)
- közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmények elnevezése

- egészségügyi alapellátás biztosítása
- környezet-egészségügyi (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása)
- óvodai ellátás;
- kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása, kulturális örökség helyi védelme, helyi közművelődési tevékenység támogatása
- szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások

8a. * szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;

9. lakás- és helyiséggazdálkodás;

10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;

11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;

12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;

13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;

14. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékek - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;

15. sport, ifjúsági ügyek;

16. nemzetiségi ügyek;

17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;

18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;

19. hulladékgazdálkodás;

20. távhőszolgáltatás;

21. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

A Képviselő-testület kizárólagos hatáskörébe tartozik a fenti feladat és hatásköröket érintő helyi rendeletek alkotása, végrehajtása.

Martonyi Község Önkormányzata 5 évre szóló programot fogad el, melyet 2 évente áttekint, és szükség esetén felülvizsgál. Az önkormányzat a feladat és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – jogszabályi keretei között – önállóan mérlegel és figyelembe veszi jelen dokumentumot szabályozó jogszabályokat. Helyi törvényalkotása során az egyes közszolgáltatások igénybevételénél figyelembe veszi a célcsoportokra vonatkozó intézkedési

tervet, mely a HEP részét alkotja pl.(lakásfenntartási támogatási rendszer, temetési segély megállapítása, átmeneti segély megállapítása...).

A helyzetelemző részében a település és intézményeinek bemutatása olvasható. Ezt követően a dokumentum területenként rögzíti a feltárt problémát és az ehhez rendelt szükséges beavatkozást. Kiemelt tématerületekhez aktorokat jelöl.

A jövőkép tekintetében rövid, közép és hosszú távú célokat határoz meg, az akciótervet táblázat formájában rögzíti. Részletezi a megvalósulást, illetve a megvalósulást segítő tényezőket. A Kockázatelemzés című fejezetben tér ki a megvalósulást potenciálisan gátló tényezőkre, illetve azok elhárításának, kezelésének tervezett módjára.

A záró részben mutatja be a dokumentum a nyilvánosság biztosításának eszközeit, a kötelezettség, a felelősség, az érvényesülés tényezőit, valamint az elfogadás módját.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Martonyi Község Önkormányzatának 2018. évi költségvetési koncepciója: A koncepció szociális és egészségügyi ellátás bekezdésében - mely rendelkezik a szociális és gyermekjóléti ellátó rendszerről -, valamint az oktatás bekezdésében foglaltakkal kapcsolódik jelen esélyegyenlőségi programhoz. Önkormányzatunk a szociális étkeztetését, mélyszegélyességben élők rendkívüli segélyezését, temetési segélyezését, munkanélküliek ellátását, közfoglalkoztatását, romák helyzetének javítását, a lakásfenntartási támogatást, EU élelmiszersegély pályázatát, nők egészségügyi szűrését, rendszeres szociális segélyezést, idősek egyszeri segélyezését, házi segítségnyújtást, gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatást, idősek szociális étkeztetési költségeit biztosítja, figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű célcsoportok támogatására.

Martonyi Község Önkormányzatának Településrendezési és Településszerkezeti Koncepciója: a vonatkozó jogszabályok értelmében a településrendezési feladatát a helyi építési szabályzat megalkotásánál a településrendezési tervek elkészíttetésénél és elfogadásánál, a település alakításánál, fejlesztési irányainál, a területrészek felhasználási módjánál, műszaki infrastruktúra eleminek település szerkezetét meghatározó térbeli kialakításánál, elrendezésénél, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak figyelembe vételénél messzemenően figyelembe veszi a célcsoportok helyzetét és érdekeit.

Martonyi Község Önkormányzatának 2018. Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója: Tartalmazza az ütemtervet a szociális szolgáltatások biztosításáról, a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit, az egyes ellátotti csoportok (idősek, fogyatékos személyek) sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét – segítve ezzel az

önkormányzat által nyújtott szociális szolgáltatások egységes szempontok szerinti fejlesztését. Ezen célok mentén kapcsolódik az esélyegyenlőségi programhoz.

Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv: Az Intézkedési Terv célja, hogy biztosítsa a településen a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését, az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségét, az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyermekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében.

Az Ebktv. 63 §(2) bekezdésében foglaltak alapján gondoskodni kell arról, hogy az Martonyi Község Települési Esélyegyenlőségi Programja, valamint a Martonyi Község Önkormányzat által készített fejlesztési tervek, programok és egyéb dokumentumok és koncepciók összhangban legyenek.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Martonyi Község Önkormányzata az alábbi társulásoknak tagja:

- **Edelényi Kistérség Többcélú Társulás** abból a célból jött létre, hogy a kistérség lakossága az Önkormányzati közszolgáltatásokhoz minél szélesebb körben jusson hozzá, és az Önkormányzatok ezen megállapodás keretében történő együttműködéssel minél teljesebb, forrásaik célszerű és optimális felhasználásával biztosítsák a mind magasabb szintű ellátást, mint például hétközi, hétvégi orvosi, ügyeleti rendszer működtetése, szociális ellátás tekintetében az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény működtetése, jelzőrendszeres házi gondozás, térségi sportfeladatok ellátása, könyvtári szolgáltatások.
- **Szendrői Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás** látja el a családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, házi segítségnyújtás.
- **Szalonna, Martonyi és Martonyi Községi Önkormányzatok Óvodai és Egészségügyi Intézményi Társulás** megállapodása az óvodai nevelés és a védőnői ellátás tekintetében.
- **Sajó-Bódva Völgye és Környéke Hulladékkezelési Társulás** a hulladékgazdálkodási feladatok tekintetében.

- Cseréháti Településszövetség (A foglalkoztatási és humánerőforrás-fejlesztési projektek évek óta a Településszövetség munkájának középpontjában állnak. Tagja: 46 települési önkormányzat, 44 magánszemély, 4 gazdasági szervezet, 2 vállalkozás, iskola és civil szervezet.

A Szövetség tevékenységének fő irányai

- Gazdaságfejlesztés
 - Turizmusfejlesztés
 - Közösségi és szociális szolgáltatások
 - Képzések
 - Környezeti minőség javítása
 - Önkormányzatok szakmai segítése
 - Nemzetközi kapcsolatok
 - Tájékoztatás, marketing
- A település tagja a Borsod-Torna-Gömör Helyi Akciócsoportnak, valamint
 - Pálos-Testvér települési Együttműködési megállapodást kötött Kurityán Önkormányzatával a kulturális, sport és gazdasági együttműködés erősítése érdekében. Hagyományőrzés erősítése, történelmi turisztika megteremtésével az idegenforgalom növelése.

Az önkormányzatok számára a társulások létrehozása, fenntartása azért volt célszerű, mert a társulások, a kiegészítő állami támogatások igénybevételére jogosulttá váltak, így a társulások részére a közösen fenntartott intézmények költségtakarékosabb működtetését eredményezték.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. A rendelet melléklete meghatározza az egységesen rendelkezésre álló statisztikai mutatókat a helyi esélyegyenlőségi program elkészítéséhez,

illetve meghatározza azok forrását is. A jogszabály a mutatók forrásaként az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszert (a továbbiakban: TeIR) jelöli meg.

A TeIR web alapú informatikai rendszer, amelynek szolgáltatásai az Interneten keresztül érhetőek el. Az országos, területi (regionális, kiemelt térségi, megyei, kistérségi) és települési szervezetek a TeIR egységes adatbázisához az alkalmazási rendszeren (felhasználói felületen) keresztül csatlakoznak.

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011.évi népszámlálás adataiból indultunk ki. 2017-18. év adatai hiányosak több területen.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottsági deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerőpiaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik.

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. A 2011-es népszámláláskor a településen élő 642 főből 199 fő vallotta magát cigány (romani, beás) nemzetiségűnek és 12 fő román nemzetiségűnek. A településen a magukat cigánynak vallók száma 2011-ben a lakosság 30 %-a. Ez megfelel a kistérségi átlagunk.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös

metszete, ám a kettő nem fedí egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember roma.

Martonyi településre vonatkozóan nem készült felmérés a mélyszegénységben élők számáról, ezért azt az aktív korúak ellátásában részesülők számából, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számából tudtuk kikövetkeztetni.

*Az Szt. 33. §-ában foglaltak szerint:

„(1) Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

a) aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy

b) aki vakok személyi járadékában részesül, vagy

c) aki fogyatékosági támogatásban részesül [az a)–c) pont szerinti személy a továbbiakban együtt: egészségkárosodott személy], vagy

d) akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresési járadék, álláskeresési segély, vállalkozói járadék (a továbbiakban együtt: álláskeresési ellátás) folyósítási időtartama lejárt, vagy

e) akinek esetében az álláskeresési ellátás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Ft. alapján álláskeresési ellátásra nem szerez jogosultságot, vagy

f) aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy

g) akinek esetében az ápolási díj, a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a Tny. 52. §-ának (3) bekezdése szerinti okból szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel

vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött, feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat.

(1a) Az aktív korúak ellátása tekintetében – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – nem minősül keresőtevékenységnek, ha a kérelmező, illetve a jogosult közfoglalkoztatásban, egyszerűsített foglalkoztatásban vesz részt vagy háztartási munkát végez.

(1b) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben az egészségkárosodott személy egészségkárosodásának mértékét, az egészségkárosodás felülvizsgálatának szükségességét, valamint a felülvizsgálat szükségessége esetén annak időpontját az eljáró hatóság szakkérdésként megvizsgálja.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában akkor nem biztosított a megélhetés, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 90%-át és vagyona nincs. Az aktív korúak ellátása tekintetében fogyasztási egység a családtagoknak a családon belüli fogyasztási szerkezetet kifejező arányszáma, ahol

a) az első nagykorú családtag arányszáma 1,0, azzal, hogy a gyermekét egyedülállóként nevelő szülő arányszáma 0,2-vel növekszik,

b) a házas- vagy élettárs arányszáma 0,9,

c) az első és második gyermek arányszáma gyermekenként 0,8,

d) minden további gyermek arányszáma gyermekenként 0,7,

e) a fogyatékos gyermek arányszáma 1,0, azzal, hogy a fogyatékos gyermeket a c) és d) pont alkalmazásánál figyelmen kívül kell hagyni, továbbá ahol

f) az a) és b) pontok szerinti arányszám 0,2-vel növekszik, ha a személy fogyatékosági támogatásban részesül.

(3) Az (1) bekezdés f) és g) pontja szerinti előzetes együttműködés időtartamának számításánál az aktív korúak ellátásának megállapítására irányuló kérelmet benyújtó személy által ezen időtartam alatt folytatott keresőtevékenység időtartamát is figyelembe kell venni.

(4) Az aktív korúak ellátására való jogosultság

a) az (1) bekezdés d) pontjában foglalt esetben az Ft. alapján folyósított álláskeresési ellátás időtartamának kimerítésétől,

b) az (1) bekezdés e) pontjában foglalt esetben a keresőtevékenység megszűnésétől,
c) az (1) bekezdés g) pontja szerinti rendszeres pénzellátás folyósításának megszűnésétől számított tizenkettő hónapon belül benyújtott kérelem alapján állapítható meg.

(4a) Amennyiben az aktív korúak ellátására való jogosultságot az Ft. szerinti álláskeresési ellátás kimerítésétől számított 30 napon belül benyújtott kérelem alapján állapítják meg, az ellátásra való jogosultság kezdő napja az álláskeresési ellátás kimerítését követő nap.

(5) Aktív korúak ellátására egy családban egyidejűleg – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak egy személy jogosult.

(6) Egy családban egyidejűleg két személy abban az esetben jogosult az aktív korúak ellátására, ha az egyik személy a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, míg a másik személy az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás feltételeinek felel meg.

(7) Az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapítása során nincs helye a sommás eljárás alkalmazásának.

(8) Az aktív korúak ellátására vonatkozó rendelkezések alkalmazásában az uniós rendeletek alapján külföldi szerv által folyósított álláskeresési ellátás az Ft. szerinti álláskeresési ellátással egy tekintet alá esik.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 67/A. § (1) bekezdése szerint: Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmazottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

(3) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzetének fennállását.

(4) A hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmazottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

(5) A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő határozatában megállapítja a halmazottan hátrányos helyzet fennállását. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételét és a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő végleges határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.

(6) A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnése vagy megszüntetése esetén megállapítja a halmazottan hátrányos helyzet fennállásának megszűnését. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételének és a

tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnéséről vagy megszüntetéséről szóló végleges határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek:

A szegénységben élő, hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatása a szülők bevonásával történik. A hátrányos helyzetű családok gondozásában a gyermekeket veszélyeztető helyzetek kialakulásának megelőzésében, megszüntetésében, az együttműködés megszervezésében kitüntetett szerepe van a gyermekjóléti szolgálatnak.

A halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma folyamatosan növekszik.

A halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapján járó ellátásokon felül további kedvezmények, támogatások, segítő pályázatok igénybevételére válnak jogosulttá.

Hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók támogatási formái:

Étkeztetés: Bölcsődében, óvodában és a nappali rendszerű oktatás 1-8. évfolyamán rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekeknek az étkezés ingyenes.

Tankönyvellátás: a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók ingyen kapnak tankönyvet.

Oktatás: a nevelési-oktatási intézmény gondoskodik a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatásáról.

Művészetoktatás: a hátrányos helyzetű gyermekek az alapfokú művészetoktatásban térítési díjat nem fizetnek.

A halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók támogatási formái:

Kötelező óvodai felvétel: a kötelező felvételt biztosít az óvoda a halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételére, ha az a harmadik életévét betöltötte.

Iskolaválasztás: az általános iskola feladatainak ellátása keretében a felvételi kérelmek teljesítésénél előnyben részesíti a halmazottan hátrányos helyzetű gyermeket.

Oktatás: minden esetben ingyenes a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló részére az oktatásban való részvétel, beleértve az első alapfokú művészetoktatásban való részvételt is.

Útravaló ösztöndíjprogram: az ösztöndíj pályázat útján nyerhető el.

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A hátrányos helyzetben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz, ezért nyári étkeztetés keretében ezt az önkormányzat biztosítja.

Szembetűnő, hogy a roma lakosság körében nagyon magas a gyermekek aránya, míg ez az arány a település összlakosságán belül kevésbé mondható el. A tapasztalatok szerint a roma gyermekek identitás tudata gyenge, nagy része nem ismeri a roma kultúrát, hagyományokat.

A roma háztartások többségében több család, generáció él együtt.

A roma emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek. Tapasztalataink szerint a munkanélküliség fő oka az alacsony iskolázottság, az ebből adódó motiváltsági problémák, és a társadalmi előítélet jelenléte. Tapasztalataink szerint a roma nők iskolai végzettsége és foglalkoztatottsági szintje alacsonyabb, mint a roma férfiaké.

A kistérség szociális és foglalkoztatási helyzete szoros összefüggésben van a kistérség társadalmi mutatószámaival, hiszen ha a kistérségben kevés a munkahely, rosszak a foglalkoztatási feltételek a fiatalok nagyobb valószínűséggel elvándorolnak, de ugyanez befolyásolja a kistérség szociális helyzetét is, hiszen a magas és tartós munkanélküliség miatt több lesz a segélyben részesülők száma, a lakosság egyre szegényebbé válik.

A szegénység és a tartós munkanélküliség nemcsak a romákra jellemző. A tartósan leszakadók között sok a megszünt, vagy kihaló szakmákban – bányász, kohász, szénégető, mészégető stb. – szaktudással rendelkező. Az innovációs képesség igen gyenge, tekintettel az alacsony iskolázottsági és képzettségi szintre. Az öregedő lakosság és a romák körében kicsi a képzési és átképzési hajlandóság, másrészt a képzett munkaerő számára sem biztosítható elegendő munkahely. A megszerzett szakmai tudás helyben nem érvényesíthető. A keresett, vagy eladható tudással rendelkezőket a piac azonnal el is szívja a fejlettebb régiókba. A munkahelyek hiánya a helyi humán erőforrás fokozatos minőségcsökkenését eredményezi.

Az Edelényi Kistérségi Foglalkoztatási Programja (Helyzetfeltárás 2006) a kistérségben végzett adatfelmérések alapján úgy fogalmaz, hogy „a kistérségben a roma népesség száma

és aránya az országos összehasonlításban a legmagasabbak közé tartozik.” A kistérségi átlagnál (24%) magasabb a roma kisebbség aránya az ország összes lakosságához viszonyítva. A kistérség településein a 18 év alattiak korcsoportjában még magasabb a roma nemzetiségűek reprezentációja, így várhatóan az arányuk tovább fog növekedni. Mindez igaz a kistérség egészére is, hiszen a vizsgált 38 településen a fiatalok korosztályában a romák aránya meghaladja a 62%-ot! Így a jövőben a roma népesség további növekedésével és koncentrálódásával, valamint további településeken válnak meghatározóvá a roma népességhez tartozók.

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az lehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén.

Martonyi település esetében az országos adatokat meghaladó a mélyszegénységben élők aránya a helyi dokumentálatlan adatgyűjtés szerint. Az önkormányzat intézményein és szociális támogatási rendszerén, közfoglalkoztatási programján keresztül, a civil társadalom és segítő partnerek bevonásával kezelni próbálja a mélyszegénységben élők napi problémáit, azonban információnyújtással, jogi segítségadással és szervezett ismeretterjesztéssel segítséget kell nyújtani, hogy az önsegítő mechanizmusok beindulhassanak a család helyzetének javítása érdekében. A szociális jelzőrendszeren keresztül (családsegítő, védőnő, szociális gondozó, jegyző) tudomására jutó egyéni problémákat, egyéni megoldásokkal kell kezelni. A településen szegénységben élők helyzetét az önkormányzat a szociális és egészségügyi, gyermekjóléti ellátórendszeren keresztül az önkormányzat ismeri, anyagi lehetőségei és intézményi hálózatán keresztül a segítő, támogató szervezetek, egyházak bevonásával, jogi tanácsadás megszervezésével, településen kívüli intézmények feltérképezésével segíteni tudja.

A településen is viszonylag sok családot érint a munkanélküliség, a szociális segély valamely formája, de nem rendelkezik az Önkormányzat releváns adattal a mélyszegénység számával kapcsolatban.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén illetve háztartás saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapulnak. A rendelkezésünkre álló adatok alapján elsősorban a munkanélküliség, a szociális rászorultság, a gyermekek helyzete, a lakhatási viszonyok és az iskolai végzettségek figyelembe vételével készítünk elemzéseket. A lakosság jövedelmi viszonyairól nincs megfelelő adatunk.

A jövedelmi helyzet szempontjából a lakosság jövedelmi viszonyaira adatokkal nem rendelkezünk, azonban a szociális rendszeren keresztül az átlagnyugdíjakra vonatkozó becslések állnak rendelkezésünkre, melyekből következtethető, hogy a kisnyugdíjasok aránya az idősebb korosztályban a régi Tsz rendszer miatt nagyobb. A létminimum alatt élő személyek száma főleg a munkanélküli nagycsaládosok közül tevődnek ki, valamint az egyedülálló munkanélküli felnőttek és pályakezdők közül. A létminimum alatt élő hátrányos helyzetű kisnyugdíjasok, nagycsaládban élők és munkanélküliek a szociális ellátó rendszeren keresztül gondoskodáshoz juthatnak. A jövedelmi helyzetre vonatkozóan vélelmezhető, hogy a településen élők közül számottevő a mélyszegénységben élő, jelentősebb a létminimum közelében élők száma és a többség mindennapi megélhetése biztosított, a tehetősebb családok száma kevés. A lakásállomány helyzetéből nem lehet következtetni a jelenlegi jövedelmi viszonyokra. A lakások korszerűsítése rendre elmarad a településen. A közműdíj tartozásokról a hivatali felkereső lakásfenntartási támogatást igénylők elmondása alapján van tudomásunk. Ezek az adatok is alátámasztják a fenti következtetéseket a lakosság vagyoni helyzetéről.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy

elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Településünkön tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A foglalkoztatás és a munkavégzés az esélyegyenlőség kulcselemei, jelentősen hozzájárulnak a polgároknak a gazdasági, társadalmi és kulturális életben való teljes jogú részvételéhez. Ennek ellenére a foglalkoztatási és a munkaerőpiacon a hátrányos megkülönböztetés számos esetével találkozhatunk.

A HEP mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény (Möt-v.) 15. §-a szerint a helyi önkormányzat a feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személyek feladatellátásba történő bevonását. A helyi önkormányzat az Ft. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,

- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai követelményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

2015-ös TEIR adatokat tanulmányozva láthatjuk, hogy Borsod megyében a 9,89 %-os munkanélküliségi rátát tekintve az Edelényi kistérségben, a megyei átlagot jócskán meghaladó 12,28 %-os. Ez Martonyi településen is folyamatosan jelentkező probléma (10,6 %). A rendszerváltás után, a gazdasági szerkezet váltás következményeként leépítésre szánt nehézipar megszűnése érzékenyen érintette ezt a térséget. A szénbányák folyamatosan bezárásra kerültek, a kohászat megszűnt, ez a munkavállalási lehetőségek beszűkülését is jelentette elsősorban a korábbi ingázási lehetőségek (60%-a járt el Miskolc, Kazincbarcika, a Borsodi Bányavidék és Budapest munkahelyeire dolgozni) megszűnése okozta). A térség munkaerő piaca zártabb lett, a helyi munkahelyek a korábbi 47%-kal szemben már 53%-ban fedik le a foglalkoztatotti létszámot. Ezzel együtt a foglalkoztatottak közel fele ma is ingázik. Az Edelényi kistérség lakossága komoly foglalkoztatási nehézségekkel küzd.

A térség lakosainak foglalkoztatásában kiemelt szerepe van a közcélú foglalkoztatásnak, amelynek mértéke ötszörösen múlja felül az országos átlagot. A közfoglalkoztatás 2009-től többszörösére emelkedett, ennek ellenére a foglalkoztatottak száma tovább csökkent. Mindez azt jelzi, hogy az itt élő aktív korú népesség szinte egyedüli lehetősége a munkára a közfoglalkoztatás, főként az alacsonyán kvalifikált aktívkorúak esetében. A foglalkoztatottak számában és arányában azóta sem következhetett be számottevő javulás, amit alátámasztanak a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai is, melyek alapján a foglalkoztatottak száma 2003 óta is folyamatos csökkenést mutat. A foglalkoztatási ráta nagysága nem csökkent tovább (2010 januárjában 40,4%-os) ennek oka azonban az aktív korú népesség elvándorlása és így csökkenése, és nem a foglalkoztatási helyzet javulása. A munkanélküli ráta nagysága két és félszerese az országos átlagnak, ami azt jelenti, hogy a munkaképes korú lakosságból minden negyedik regisztrált munkanélküli.

Az elmúlt időszakban máig, helyben a legnagyobb foglalkoztatónak az Önkormányzat minősül.

Az alábbi táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Ft.) és a Mötv-ben

foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket elemzi az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

Az elhelyezkedési esélyeket tovább rontja a romák felülreprezentáltsága a munkanélküliek között és az ebből eredő etnikai diszkrimináció. A regisztrációból kikerülő személyek nagyobb része az időszakos foglalkoztatás után visszakerül a rendszerbe. A munkanélküliségi ráta időszakos csökkenése nem valós gazdasági növekedésnek, hanem az aktív munkaerő-piaci eszközöknek és az időnyomok idején megnövekvő, főleg mezőgazdasági jellegű munkaerő keresletnek tudható be. Jelentős probléma a generációkon átívelő munkanélküliség, ami azt jelenti, hogy a legfiatalabb generációnak már a szülője, de a nagyszülője sem dolgozott, így nem munkára szocializálódik.

A létminimum alatt élő személyek száma főleg a munkanélküli nagycsaládosok közül tevődnek ki, valamint az egyedülálló munkanélküli felnőttek és pályakezdők közül. A létminimum alatt élő hátrányos helyzetű kisnyugdíjasok, nagycsaládban élők és munkanélküliek a szociális ellátó rendszeren keresztül gondoskodáshoz juthatnak. A jövedelmi helyzetre vonatkozóan vélelmezhető, hogy a településen élők közül számottevő a mélyszegénységben élő, jelentősebb a létminimum közelében élők száma és a többség mindennapi megélhetése biztosított, a tehetősebb családok száma kevés. A lakásállomány helyzetéből nem lehet következtetni a jelenlegi jövedelmi viszonyokra. A lakások korszerűsítése rendre elmarad a településen. A közműdíj tartozásokról a hivatalt felkereső lakásfenntartási támogatást igénylők elmondása alapján van tudomásunk. Ezek az adatok is alátámasztják a fenti következtetéseket a lakosság vagyoni helyzetéről.

Az alacsony foglalkoztatási szint természetesen együtt jár azzal, hogy a kistérségben a jövedelemtermelő képesség és az emberek jövedelme nagyon alacsony. A regionális és országos összehasonlítás mutatja, hogy az edelényi kistérség munkanélküliségi adatai folyamatosan növekednek és nőttek akkor is, amikor a helyzet országos és regionális szinten javulóban volt. Jól tükrözi a térség legális gazdaságának nehéz helyzetét az adófizetők elenyésző hányada is.

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola

befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

Martonyi településen a fő foglalkoztató: Önkormányzat, Roma nemzetiségi önkormányzat. Mindkettő a Start munkaprogram útján közfoglalkoztatást szervez, ÉRV Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság - közmunkában, Közútkezelő -közmunkában, Aggteleki Nemzeti Park – közmunkában, Északerdő Zrt., ABACSER Coop Szendrő, Posta. A településen 2016. évben 281 fő az aktív korú, és ebből 10,7 % munkanélküli.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő (TS 0804)	Férfi (TS 0803)	Összesen	Nő (TS 0802)		Férfi (TS 0801)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	152	148	300	15	9,9%	7	4,7%	22	7,3%
2014	150	139	289	40	26,7%	31	22,3%	71	24,6%
2015	145	138	283	12	8,3%	12	8,7%	24	8,5%
2016	142	139	281	11	7,7%	19	13,7%	30	10,7%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal									

A 3.2.1. számú táblázat adatai arra mutatnak rá, hogy Martonyi településen a teljes lakónépességhez képest milyen a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt 5 évben, illetve, hogy ez milyen arányban oszlott meg a férfiak és nők között. Az adatok tanúsága szerint a nyilvántartott álláskeresők száma változó, hol emelkedő, hol csökkenő tendenciát mutat. A legtöbb álláskereső 2014. évben volt, ekkor az aktív korúak 24,6 %-a volt álláskereső. 2013-ban volt a legkevesebb, 7,3 %. Az aktív korúak számát tekintve, itt is jól megfigyelhető, hogy a nők többen vannak, mint a férfiak.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint						
Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		22	71	24	30	#ÉRTÉK!
20 év alatti (TS 1002)	Fő	0	1	2	3	n.a.
	%	0,0%	1,4%	8,3%	10,0%	#ÉRTÉK!
20-24 év (TS 1003)	Fő	4	15	1	2	n.a.
	%	18,2%	21,1%	4,2%	6,7%	#ÉRTÉK!
25-29 év (TS 1004)	Fő	1	4	4	2	n.a.
	%	4,5%	5,6%	16,7%	6,7%	#ÉRTÉK!
30-34 év (TS 1005)	Fő	4	10	2	2	n.a.
	%	18,2%	14,1%	8,3%	6,7%	#ÉRTÉK!
35-39 év (TS 1006)	Fő	4	12	4	5	n.a.
	%	18,2%	16,9%	16,7%	16,7%	#ÉRTÉK!
40-44 év (TS 1007)	Fő	3	8	2	1	n.a.
	%	13,6%	11,3%	8,3%	3,3%	#ÉRTÉK!
45-49 év (TS 1008)	Fő	4	10	5	5	n.a.
	%	18,2%	14,1%	20,8%	16,7%	#ÉRTÉK!
50-54 év (TS 1009)	Fő	1	9	1	6	n.a.
	%	4,5%	12,7%	4,2%	20,0%	#ÉRTÉK!
55-59 év (TS 1010)	Fő	1	2	3	3	n.a.
	%	4,5%	2,8%	12,5%	10,0%	#ÉRTÉK!
59 év feletti (TS 1011)	Fő	0	0	0	1	n.a.
	%	0,0%	0,0%	0,0%	3,3%	#ÉRTÉK!

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A település szociális és foglalkoztatási helyzete szoros összefüggésben van társadalmi mutatószámaival, hiszen ha kevés a munkahely, rosszak a foglalkoztatási feltételek a fiatalok nagyobb valószínűséggel elvándorolnak, de ugyanez befolyásolja szociális helyzetét is, hiszen a magas és tartós munkanélküliség miatt több lesz a segélyben részesülők száma, a lakosság szegényedik.

Megfigyelhető, hogy a 20 év alatti munkanélküliek és az 55-59 év közöttiek száma 2013-tól emelkedik, 2016-ban azonban még mindig az 50-54 év közöttiek száma a legmagasabb (6 fő). Ezt követi 5 fővel a 35-39 és 45-49 év közötti munkanélküliek száma.

A munkahelyteremtés és a foglalkoztatás növelése tekintetében tehát 50-54 év közötti felnőttek problémái a sürgetőbbek.

2014-ben, amikor a legmagasabb volt a nyilvántartott álláskeresők száma, a legtöbb munkanélküli a 20-24 évesek köréből került ki (15 fő).

Különösen nehéz helyzetben vannak az alacsony iskolai végzettségű, a megváltozott munkaképességű és a roma munkanélküliek. A munkanélküliség okozta egzisztenciális, mentális és egészségügyi problémák, pedig növekvő mértékben megjelennek a gyermekjóléti és szociális alapellátás területén is.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya

Év	Nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma			180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma					
	fő			fő			%		
	Nő (TS 0802)	Férfi (TS 0801)	Összesen	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen
2013	15	7	22	11	7	18	73,3%	100,0%	81,8%
2014	40	31	71	10	5	15	25,0%	16,1%	21,1%
2015	12	12	24	7	11	18	58,3%	91,7%	75,0%
2016	11	19	30	5	12	17	45,5%	63,2%	56,7%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A tartós munkanélküliség negatív hatásai egyre súlyosabbak, tömegesen tapasztalható a mentális leépülés, alkoholizmus, segélyekre-, közfoglalkoztatásra épülő megélhetési stratégia terjedése, megélhetési bűnesetek szaporodása, uzsorakamat és mindezek generációk között mintaként való átöröklése.

A 180 napnál régebben nyilvántartott álláskeresők aránya 2013 évtől folyamatosan változik. A 180 napnál régebben nyilvántartott álláskeresők aránya azonban minden évben 21 % feletti, a nyilvántartott álláskeresőkhöz képest. A legmagasabb 2013-ban volt 81,8 %, de ugyanilyen magas számot mutat a 2015-ös év is 75 %-al. A legkevesebb 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső a 2014. évben volt megfigyelhető 21,1 %, ám ahogy a fenti táblázatok is mutatják, ebben az évben volt a legmagasabb a nyilvántartott álláskeresők száma. A férfi nyilvántartott álláskeresőknél 2013-ban 100 %-os volt a tartós munkanélküliek száma. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése, figyelemmel a nemek közötti különbségre.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma									
Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Nő	Férfi	Összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	42	43	85	0	0,0%	2	4,7%	2	2,4%
2014	42	45	87	2	4,8%	1	2,2%	3	3,4%
2015	43	44	87	1	2,3%	0	0,0%	1	1,1%
2016	47	45	92	1	2,1%	1	2,2%	2	2,2%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉKI	n.a.	#ÉRTÉKI	n.a.	#ÉRTÉKI	#ÉRTÉKI	#ÉRTÉKI

Forrás: TEIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat alapján megállapítható, hogy a 18-29 éves korosztályhoz képest viszonylag alacsony a pályakezdő álláskeresők száma. Csupán a 2016-os évben van 2 fő volt. 1 fő nő és 1 fő férfi.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatását szinte kizárólag a települési önkormányzat és intézményei biztosítják. Nincs adatunk az általános iskolai felnőttoktatásban és a középiskolai felnőttoktatásban résztvevők számáról, eredményéről. A képesítések többnyire a Munkaügyi szervek által szervezett képzésekből, OKJ-s minősítésekből állnak.

A kistérség az iskolai végzettséget tekintve az országosnál is kedvezőtlenebb helyzetben van, ami hatással van a kistérség népesség kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetére is. A munkanélküliek nagy része korábban betanított, illetve szakmunkásként dolgozott. Nagy arányban vannak köztük olyanok, akik öt évnél régebben állástalanok, de magas azoknak a száma is, akik egy éve munkanélküliek. A tartósan munkanélküliek reintegrációja nehezen oldható meg.

A lakosság nagy aránya képzetlen vagy a munkaerőpiacon nem keresett végzettséggel rendelkezik. A képzéseken, átképzéseken a részvétel megfelelőnek mondható, de a képzések nem mindig felelnek meg a munkaerőpiac elvárásainak. A hátrányos helyzetű emberek nagy része funkcionális analfabéta, akik az átképzési programok jelentős részébe nem tudnak, vagy nem akarnak bekapcsolódni

Az aluliskolázottak számára nyitott munkalehetőségek nagyon alacsony jövedelmet biztosítanak. Legtöbbjük ideig-óraig közhasznú foglalkoztatottként dolgozik, ami nem oldja meg a munkába való visszavezetésüket, sem a munkahelyi szocializálódást, a rendszeres életvitelt, sem az anyagi szükségletek biztosítását. Alkalmi munkavégzési lehetőségek vannak, ezek általában nehéz fizikai (építőipari vagy mezőgazdasági), sok esetben a lakóhelytől távol elvégzendő illegális, – fekete munkák

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Nő (TS 1602)	Férfi (TS 1601)	Nő	Férfi
	%	%	%	%
2001	63,7%	72,3%	36,3%	27,7%
2011	75,5%	85,7%	24,5%	14,3%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

Az alapvégzettséget vizsgálva megállapítható, hogy 2001-től az iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség körében több, mint 10 %-kal csökkent, ám még mindig magas a településen az iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség száma.

A 3.2.6-os táblázatban láthatjuk, hogy a regisztrált munkanélküliek száma az általános iskolai végzettségűek körében a legmagasabb. Ezt követi a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségűek száma. Legkevesebben a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű regisztrált munkanélküliek vannak.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	126	6	4,8%	8	6,3%	8	6,3%
2014	139	14	10,1%	38	27,3%	19	13,7%
2015	97	6	6,2%	9	9,3%	9	9,3%
2016	109	4	3,7%	16	14,7%	10	9,2%
2017	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az általános iskolát el nem végzettek az idősebb korosztályból kerülnek ki, akik már nem akarnak, vagy nem képesek az iskolapadba ülni. Ha összevetjük a regisztrált munkanélküliek arányát az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező munkaképes lakosság számarányával, akkor látható, hogy a szakképzettség hiánya lehet az oka a munkanélküliségnek településünkön.

Év	Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma (TS 3401)	8. évfolyamot eredményesen befejezte a felnőttoktatásban (TS 3301)	
	Fő	Fő	%
2013	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

A településen nincs általános iskolai felnőttképzés, ezért adatokkal sem rendelkezünk a településen élők felnőtt oktatásban való részvételéről.

Év	Középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma (TS 3501)		Szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők		Középfokú iskolai tanulóinak száma a felnőttoktatásban (fő) (TS 3601)
		Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő
2013	#ÉRTÉK!	0	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	0
2014	#ÉRTÉK!	0	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	0
2015	#ÉRTÉK!	0	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	0
2016	#ÉRTÉK!	0	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	0
2017	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Középfokú felnőttoktatásban és szakiskolai felnőttoktatásban részt vevők száma nem ismert.

c) közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatás olyan speciális munkaviszony, amelynek célja, hogy a munkavállalók bekerüljenek, illetve visszakerüljenek a munkavállalók világába. Átmeneti lehetőséget biztosíthatunk a munkára azok számára, akik az álláskeresőben hosszú távon nem jártak eredménnyel.

Ezen munkák leginkább a szakképesítést nem igénylő, kiegészítő vagy segédmunkás munkakör betöltését jelenti. Törekszünk arra, hogy közfoglalkoztatottat alkalmazzunk, ahol csak lehet. A magas munkanélküliségi ráta csökkentéséhez járulhat hozzá az önkormányzat is, ezért a lehetőségek maximális kihasználására kell törekednünk és növelni a közfoglalkoztatottak számát. A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény meghatározza, hogy közfoglalkoztatottként melyek azok a természetes személyek, akik foglalkoztathatóak. A fent említett törvény taxatíve felsorolja azt is, ki lehet közfoglalkoztató:

A közfoglalkoztatási támogatások típusai:

- rövid időtartamú foglalkoztatás támogatása
- hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása
- országos közfoglalkoztatási program támogatása
- start munkaprogram támogatása
- közfoglalkoztatás mobilitását szolgáló támogatás
- vállalkozás részére foglalkoztatás helyettesítő támogatásban (bérpótló juttatásban) részesült személy foglalkoztatásához nyújtható támogatás.

A közfoglalkoztatási jogviszony alapján a közfoglalkoztatott jogosultságot szerez a társadalombiztosítási és nyugellátásra (táppénzt, nyugdíj). Ennek megfelelően – a munkabérhez hasonlóan – a közfoglalkoztatási bér után is meg kell fizetni a munkáltatói terheket, valamint a közfoglalkoztatott bruttó béréből is levonásra kerülnek az adó- és járulékkerhek.

Az alábbi tájékoztató jellegű adatokat a <http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/> oldalról töltöttük le.

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma						
*						
Martonyi Borsod-Abaúj-Zemplén megye Edelényi járás	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018 01-07. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	2	26	26	15	34	14
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	9	9	12	13	9	5
Járási startmunka	32	21	13	26	8	24

mintaprogram támogatása						
összesen						
-- Mezőgazdaság	4	6	12	8	7	8
-- Belvízelvezetés	16	10	1	0	-	-
-- Mezőgazdasági földutak karbantartása	-	-	-	-	-	-
-- Bio- és megújuló energiafelhasználás	1	0	-	-	-	-
-- Belterületi közutak karbantartása	-	0	0	-	-	-
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása	-	-	-	-	-	-
-- Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	11	5	-	-	-	-
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	-	18	1	16
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	42	56	51	54	50	43
Közfoglalkoztatási mutató	16,47%	21,26%	8,03%	21,15%	20,14%	17,36%

Martonyi településszintű munkaerő foglalkoztatásában a magán és vállalkozói szektoron kívül jelentős szerepet tölt be az önkormányzat közfoglalkoztatási programja. Az önkormányzat és a településen működő más szervezetek által működtetett közfoglalkoztatási programban biztosított a foglalkoztatás rövidebb, hosszabb ideig.

Az adatokat összevetve az állástalanok számával megállapítható, hogy a közfoglalkoztatási forma nem tudja pótolni a hiányzó munkalehetőségeket, valamint a tapasztalatok alapján évente kb. 1-2 fő sikeresen helyezkedik el a munka világába.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A településen regisztrált munkanélküliek foglalkoztatáshoz való hozzáféréseinek esélyét segítheti a település földrajzi elhelyezkedése, és a tömegközlekedési infrastruktúra elégséges megléte, a városok közelsége, azonban a településen és a térségben nagyobb beruházások nem valósulnak meg (gyárak, termelő üzemek nem létesülnek a kis- és középvállalkozások

nem szaporodnak, a térségben működő foglalkoztatási programok más települések munkanélküli lakosait nem foglalkoztatják).

A kistérség elérhetősége rossz. Legfontosabb közúti tengelye a 27. számú főút, mely a Bódva folyó mentén haladva Sajószentpétertől a szlovák határig vezet, illetve a Miskolc-Tornanádaska vasútvonal. E közlekedési tengely mellett található a kistérség népesebb települései. Azonban a községek között sok ún. zsáktelepülés van. A kistérség elzártságát, megközelítési nehézségét támasztja alá az is, hogy a legközelebbi megyeszékhely (Miskolc) közúti elérhetősége átlagosan 50 perc (de Tornabarakonyból 80 perc), míg Budapesté 2 és fél óra (Tornabarakonyból 190 perc).

A vasúti elérhetőséget a Miskolc-Tornanádaska vasútvonal jelenti, mely a kistérség 12 települését köti össze Miskolc megyeközponttal. A napi 9 vonatpár 2 óránkénti indulással 1 óra 25 perces menetidővel közlekedik. Voltán buszjáratok minden települést elérnek, viszont a járatok ritkák, és a jegyek ára a munkanélküliek számára megfizethetetlen.

A település közlekedés szempontjából eléggé megosztottnak mondható, a távolsági autóbuszok, a vasút elérhető a lakosság számára. Hétköznap a közlekedés még talán elfogadható is lenne, igaz vannak olyan esetek, amikor a munkavállalónak sokkal, korábbi busszal kell elindulnia, hogy beérjen időben a munkahelyére. Hétfvégén nehezebb a bejárás, mivel a reggeli órákban és délben valamint délután van csak buszközlekedés. Igaz az elmúlt évek folyamán megfigyelhetővé vált, hogy az emberek a buszközlekedést veszik inkább igénybe, vonattal egyre kevesebben utaznak. A településen és a közelben nagyon kevés a potenciális munkalehetőségek. A helyi vállalkozók kevés embert tudnak foglalkoztatni, Mezőgazdasági munkavégzésre alkalmas munkahely az MGTSZ, mint foglalkoztató megszűnt.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A fiatalok foglalkoztatását az önkormányzat a lehetőségeihez mérten leginkább a közfoglalkoztatási programokon keresztül tudja megoldani, de igény esetén mind információs mind technikai segítségnyújtással a fiatalok rendelkezésére állunk.

Martonyiban nem volt a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő program.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

Területileg a munkaerő - piaci képzésben a megyeszékhely Miskolc szakképzést, felnőttképzést biztosító iskolái elérhetőek a település lakóinak igénytől függően, de lehetőség van például Digitális iskolai képzésre, OKJ-s képzésre például Karrina, stb., felnőttképzésre Edelényben esti tagozaton például érettségi megszerzésére.

A térség legnagyobb felnőttképzési szerve a B-A-Z Megyei Kormányhivatal Edelényi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége, mely az alacsonyan iskolázott, alacsonyan kvalifikált személyek igényeit is kielégíti, de nyelvi képzéstől érettségire épülő képzésig, hazai és külföldre történő, uniós munkaközvetítésben is szerteágazó lehetőségeket biztosít. Az álláskeresők iskolai végzettség szerinti vizsgálata alapján településünkön megállapítható, hogy szükséges feltérképezni a környékbeli gazdasági szereplők munkaerő keresletének szerkezetét a megfelelő képzettség megszerzéséhez szükséges felnőttképzési lehetőségeket, szakmák elsajátításának módjait. Ehhez az önkormányzat informatikai és információs segítséget nyújt hivatalában.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Martonyi önkormányzatának hivatala minden mélyszegénységben élőt arra ösztönöz, hogy regisztráltassa magát a Munkaügyi Központnál, ehhez segítséget is nyújtunk az ügyintézéshez. Ezért a közfoglalkoztatási rendszerbe is bekerülnek, és ha ideiglenesen is lehetőséget kapnak arra, hogy anyagi helyzetükön némileg javítsanak és önbecsülésük is javuljon. A mélyszegénységben élők és romák teljes mértékben részesülhetnek a közfoglalkoztatás nyújtotta lehetőségekben településünkön.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetés nem éri a munkavállalókat a munkahelyi felvételnél, az elbocsátásoknál, megfelelő tájékoztatást és munkavédelmi oktatást kapnak a munkavégzéssel kapcsolatos szabályokat megismerik, betartatjuk, esetleges szabályszegés esetén megbeszéljük a problémákat és lehetőséget kapnak a hibák javítására. Minden munkaképes álláskereső azonos feltételekkel vehet részt a közfoglalkoztatási programban. A településen működő egyéb foglalkoztatók körében nem áll rendelkezésünkre olyan adat, hogy csoportos létszámleépítés vagy munkakör megszüntetésnél indok lenne a származás, vagy a hátrányos helyzet. A közfoglalkoztatás során a képzettségnek megfelelően biztosítjuk a munkaköröket, főleg a községüzemeltetési feladatok ellátása, illetve közintézményekben való foglalkoztatás.

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerő-piaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívak együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá.

„A munkaerőpiacon a romákat sújtó diszkrimináció leggyakrabban a munkára való jelentkezés során valósul meg. Természetesen arra is akadhat példa, hogy a roma munkavállalót alkalmazták, de a munkahelyen főnöke vagy esetleg kollégái cigány származása miatt olyan légkört teremtettek számára, amelyben hosszú távon nem képes megmaradni. Előfordul, hogy egy csoportos létszámleépítés során a munkáltató elsősorban és nagyobb számban a roma beosztottjaitól válik meg szívesebben. A munkaügyi diszkrimináció egyik speciális típusa a települési önkormányzatok által szervezett közhasznú-, közcélú munkák keretében megvalósuló hátrányos megkülönböztetés. Ennek egyik formája, amikor a munkára kötelezett romákat kizárólag a „legalantasabb” munkák (utcaseprés, szemétszedés, ároktisztítás) elvégzésére kötelezik iskolai végzettségtől függetlenül, míg a

közhivatalokban (polgármesteri hivatal), közintézményekben (iskola, óvoda) kizárólag nem romák dolgozhatnak. Találkoztunk olyan esettel is, amikor a romákat a közhasznú foglalkoztatás során munkaszerződés, megfelelő munkaruha, szerszámok, és védőital nélkül dolgoztatták, embertelen körülmények között. Végezetül, említsük meg a roma társadalmat feltűnően nagy arányban sújtó fekete foglalkoztatást, melynek során a kiszolgáltatott roma brigádok az embert próbáló körülmények között, sokszor lakóhelyüktől több száz kilométerre elvégzett munka után fizetség nélkül kénytelenek hazatérni.” ... „A gyakorlatban előfordulhat, hogy meghatározott speciális foglalkoztatási jellemzők miatt, szükséges a munkavállalók között megkülönböztetést tenni, de ez nem jelentheti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését. Ilyen, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés, ha azt a munka jellege vagy természete indokolja.

Megengedett továbbá a vallási vagy más világnézeti meggyőződésen, illetve nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló, a szervezet jellegét alapvetően meghatározó szellemiségből közvetlenül adódó, az adott foglalkozási tevékenység tartalma vagy természete miatt indokolt, arányos és valós foglalkoztatási követelményen alapuló megkülönböztetés.”

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és az álláskeresők számára elérhető szolgáltatásokat.

A törvénymódosítás értelmében 2015. január 1-től a szociális terület is jelentős változásokon ment át, ezzel összhangban az önkormányzati rendelet is módosításra került.

Martonyi Község Önkormányzata által hozott rendeletek esetében a 2/2015. (II.19.) önkormányzati rendelete foglalja magába a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló rendeletet.

Az állam és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatai egyértelműen elváltak egymástól, és átalakult a finanszírozás rendszere.

Valamennyi jövedelemkompenzáló támogatás, így a korábban jegyzői hatáskörben lévő aktív korúak ellátásának megállapítása a járási hivatalok hatáskörébe került. Az aktív korúak ellátásával kapcsolatban kétféle ellátástípus állapítható meg, egyrészt a foglalkozást helyettesítő támogatás, másrészt az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (ez utóbbi a megszűnő rendszeres szociális segély helyébe lép). Járási hatáskörben maradt az időskorúak járadéka, az ápolási díj, a közgyógyellátások, valamint az egészségügyi szolgáltatásokra való jogosultság.

Az önkormányzatoknál kiadáskompenzáló támogatások, melyek egységesen „települési támogatás” elnevezésre hallgatnak. Ide tartoznak a a gyermekek és fiatal felnőtt szociális rászorultságára tekintettel nyújtott pénzbeli támogatásként adható támogatások, elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás és a települési rendkívüli támogatás.

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2013	300	1	0,3%
2014	289	23	8,0%
2015	283	1	0,4%
2016	281	4	1,4%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az 1991. évi IV. tv. a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról **25. §** (1)

Álláskeresési járadék illeti meg azt, aki

- a) álláskereső,
- b) az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap - a 27. § (1) bekezdésében meghatározott - jogosultsági idővel rendelkezik,
- c) munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.

Álláskeresési segélyben csak nagyon csekély számban részesültek a településen.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma			
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 1301)	Álláskeresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
		Fő	%
2013	22,00	0,75	3,4%
2014	71,00	6,75	9,5%
2015	24,00	2,75	11,5%
2016	30,00	1,25	4,2%
2017	n.a.	4,25	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresési járadékra jogosultak aránya 2015-ben több, mint háromszorosára emelkedett 2013-hoz, utána viszont csökkenés figyelhető meg.

Az aktív korúak ellátásán belül, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (FHT) jogosultak száma a lakosság szociális és foglalkoztatási helyzetének egyik indikátora. Jelzi, hogy hányan élnek a településen olyanok, akik munkanélküliként már nem jogosultak álláskeresési támogatásra, s megélhetésük más módon sem biztosított, vagyis családjukban az egy fogyasztási egységre (családon belüli fogyasztási szerkezetet kifejező arányszám) jutó jövedelmük nem haladja meg a nyugdíjminimum 90%-át (2014-ben 25.650 Ft), és vagyonuk nincs.

A támogatásra való jogosultságot évente felül kell vizsgálni. A jogosultság fennállása alatt minden támogatottnak legalább 30 nap jogviszonyt kell létesítenie, olyan módon, hogy az igazolható legyen a felülvizsgálatkor. Erre több módon nyílik lehetősége az ellátottnak: nyílt munkaerőpiacon folytat keresőtevékenységet, egyszerűsített foglalkoztatottként létesít munkaviszonyt, háztartási munkát folytat, munkaerő-piaci programban vesz részt, közérdekű önkéntes tevékenységet végez, vagy közfoglalkoztatásban vesz részt.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma				
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2016. márc. 1-től (TS 5401) (2015. február 28.-ig rendszeres szociális segélyben részesülők (TS 1401)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési segély - TS 7015 negyedévek átlagában számolva)	
	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2013	12,00	4,00%	20,57	93,50%
2014	9,25	3,20%	14,41	20,30%
2015	1,60	0,57%	26,90	112,08%
2016	1,67	0,59%	22,85	76,17%
2017	n.a.	#ÉRTÉKI	n.a.	#ÉRTÉKI
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal				

A rendszeres szociális segélyben részesülők száma csökkent 2013-tól 2015-ig. Ekkor minimális emelkedést láthatunk. De már nagyon csekély azok száma, akik egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, illetve rendszeres szociális segélyben részesülnek. A foglalkoztatást helyettesítő (álláskeresési támogatás) támogatásnál hol emelkedés, hol csökkenés figyelhető meg. A FHT-ben részesülők száma 20-27 fő között mozog.

A támogatásra való jogosultságot évente felül kell vizsgálni. A jogosultság fennállása alatt minden támogatottnak legalább 30 nap jogviszonyt kell létesítenie, olyan módon, hogy az igazolható legyen a felülvizsgálatkor. Erre több módon nyílik lehetősége az ellátottnak: nyílt munkaerőpiacon folytat keresőtevékenységet, egyszerűsített foglalkoztatottként létesít munkaviszonyt, háztartási munkát folytat, munkaerő-piaci programban vesz részt, közérdekű önkéntes tevékenységet végez, vagy közfoglalkoztatásban vesz részt.

Az FHT-ra jogosult személy köteles a munkaügyi kirendeltséggel együttműködni és közfoglalkoztatásban részt venni. A közfoglalkoztatásra határozott idejű munkaviszonyt kell létesíteni.

A munkavégzés ideje alatt az FHT-t nem kerül folyósításra, de a közfoglalkoztatott személy aktív korúak ellátására való jogosultsága fennáll.

Felülvizsgálat során, aki a 30 nap jogviszonyt nem tudja igazolni, annak az FHT-ra való jogosultsága megszűnik. Ismételten támogatás csak akkor állapítható meg – az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén –, ha a jogosultság megszüntetésének időpontját követően ismételten teljesíti a szociális törvényben foglalt feltételek valamelyikét. A jogosultság megszüntetését megelőzően teljesített együttműködés a megelőző együttműködés időtartamának számításánál nem vehető figyelembe.

Munkaerő-piaci szolgáltatások

Az Ft. III. fejezete rögzíti a munkaerő-piaci szolgáltatások és foglalkoztatást elősegítő támogatásokat.

Az állami foglalkoztatási szerv és az állami felnőttképzési intézmény által nyújtott szolgáltatások a következők:

- a) munkaerő-piaci és foglalkozási információ nyújtása,
- b) munka-, pálya-, álláskeresési, rehabilitációs, helyi (térsgégi) foglalkoztatási tanácsadás,
- c) munkaközvetítés.

Álláskeresők támogatása

A támogatott képzésben részesíthető személyek körét és a képzési támogatásként adható juttatásokat az Ft. 14. §-a rögzíti.

A hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatásának bővítését szolgáló támogatások nyújthatók az Ft. 16. §- alapján a munkaadó részére a törvényben rögzített feltételek esetén. Az álláskeresők vállalkozóvá válását elősegítő támogatás nyújtható az Ft. 17. §-a szerint a legalább három hónapja folyamatosan álláskeresőként nyilvántartott, vagy rehabilitációs járadékban részesülő magánszemélyek számára, legfeljebb hat hónap időtartamra, havonta a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összegéig terjedő vissza nem térítendő formában, pályázati eljárás keretében.

A munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatásáról az Ft. 18. §-a rendelkezik, eszerint pályázati eljárás keretében, vissza nem térítendő munkahelyteremtő támogatás nyújtható a munkavállalók létszámának növelésével tartós foglalkoztatást biztosító munkáltató

Az álláskeresők ellátására vonatkozóan az Ft. 25. §-a szerint álláskeresési járadék folyósítható annak az álláskereső személynek, aki megfelel a törvény e rendelkezése szerinti feltételeknek.

Az Ft. 30. §-a szerint az álláskereső kérelmére nyugdíj előtti álláskeresési támogatást kell megállapítani a jogszabályban rögzített feltételek esetén.

Az álláskereső részére járó álláskeresési járadék, álláskeresési segély megállapításával, valamint a munkahelykereséssel kapcsolatos helyközi utazási költségtérítés állapítható meg az Ft. 32. §-a szerint.

Rendszeres szociális segély

Rendszeres szociális segélyre lehet jogosult, aki egészségkárosodott, vagy aki a rá irányadó nyugdíjkorhatárt öt éven belül betölti, vagy aki az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételeknek megfelel, (pl. krónikus betegség), vagy 14 év alatti gyermeket nevel és a településen nincs biztosítva a gyermek napközbeni ellátása. A Járási Hivatal hatáskörébe tartozik, mint aktív korú ellátás.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1- jétől.

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt.

A szociálisan rászorulóknak esetében lakásfenntartási támogatási rendszer működik, amely több elemből tevődik össze. Részben a havonta történő természetbeni ellátásokkal csökken a lakáskiadások mértéke. Az elmúlt két évben a valamely közüzemi szolgáltatás felé

hátralekkal rendelkező állampolgárok száma nőtt. Pontos adattal csak a lakbér- hátralekosok esetében rendelkezünk, ugyanis a szolgáltatók nem adnak tájékoztatást az adósságállományról.

A legveszélyeztetettebb csoportok a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerülők, kedvezőtlen jövedelmi helyzetű családok, pályakezdők, nagycsaládosok, a lakhatással összefüggő adósságot felhalmozott háztartások és súlyos betegséggel küzdő családok.

A településen lévő lakásállományok több mint fele közművesített, megközelítésük szilárd burkolaton történik, a szennyvíz tárolókban összegyűjtött, kommunális hulladékszállítás megoldott. A két elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások ellenőrzése az önkormányzat részéről biztosított, a megfelelő álfagmegóvási munkákat segítjük.

A településen hajléktalan nincs, az önkormányzat a hajléktalanság megelőzése érdekében a hozzátartozók, segítő emberek befogadását ösztönzi.

a) bérlakás-állomány

A településen nincs sem bérlakás sem szociális lakásállomány. A településen veszélyeztetett lakhatási helyzettel bíró ingatlanok, hajléktalanság nincs. A lakásállomány vizsgálatából megállapítható, hogy a településen lévő ingatlanok kizárólag magántulajdonban vannak.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2013	185	0	n.a.	0	0	0	0	0
2014	185	0	n.a.	0	0	0	0	0
2015	185	0	n.a.	0	0	0	0	0
2016	185	0	n.a.	0	0	0	0	0
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

Településünkön a szociális lakhatás nem releváns.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Településünkön egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok nincsenek.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Martonyi településen elégtelen lakhatási körülményekről, veszélyeztetett lakhatási helyzetekről adat nem áll rendelkezésre.

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1- től. Martonyi településen hajléktalanok nem élnek.

e) lakhatást segítő támogatások

Lakásfenntartási támogatás

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaiik viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A települési önkormányzat lakásfenntartási támogatást nyújt. A lakásfenntartási támogatást pénzbeli és természetbeni formában is nyújtjuk. A természetbeni ellátás esetén a támogatás folyósítása a szolgáltató részére történik és annak összegét a támogatással érintett költség tekintetében a szolgáltató írja jóvá.

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma		
Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Összesen adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2013	53	0
2014	57	0
2015	57	0
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázatban szereplők számára jelent komoly problémát az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná, vagy náluk kapcsolhatják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. A helyi lakosok rászorultságtól függően lakásfenntartási támogatást igényelhetnek. Adósságcsökkentő támogatásról forrás hiányában nem alkotott rendelet az önkormányzat.

f) eladósodottság

Településünkön is probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős személyeknél.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Külterületen, és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások nem találhatóak településünkön. A településen lévő lakásállományok több mint fele közművesített, megközelítésük szilárd burkolaton történik, a szennyvíz tárolókban összegyűjtött, kommunális hulladékszállítás megoldott. A két elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások ellenőrzése az önkormányzat részéről biztosított, a megfelelő állagmegóvási munkákat segítjük.

A településen hajléktalan nincs, az önkormányzat a hajléktalanság megelőzése érdekében a hozzátartozók, segítő emberek befogadását ösztönzi.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

KSH a 2001-ben végzett népszámlálási adatok alapján azokat a területeket nevezi szegregátumoknak, ahol az aktív korú népességén belül, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50%. Azokon a területeken, ahol a lakosok számának legalább 40% a a fent említett mutatók szerint alacsony státuszú, veszélyeztetett területnek minősülnek. Az ún. alacsony státuszú népesség aránya, vagyis legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezőknek az aktív korúakon belüli aránya alapján jelölhető ki.

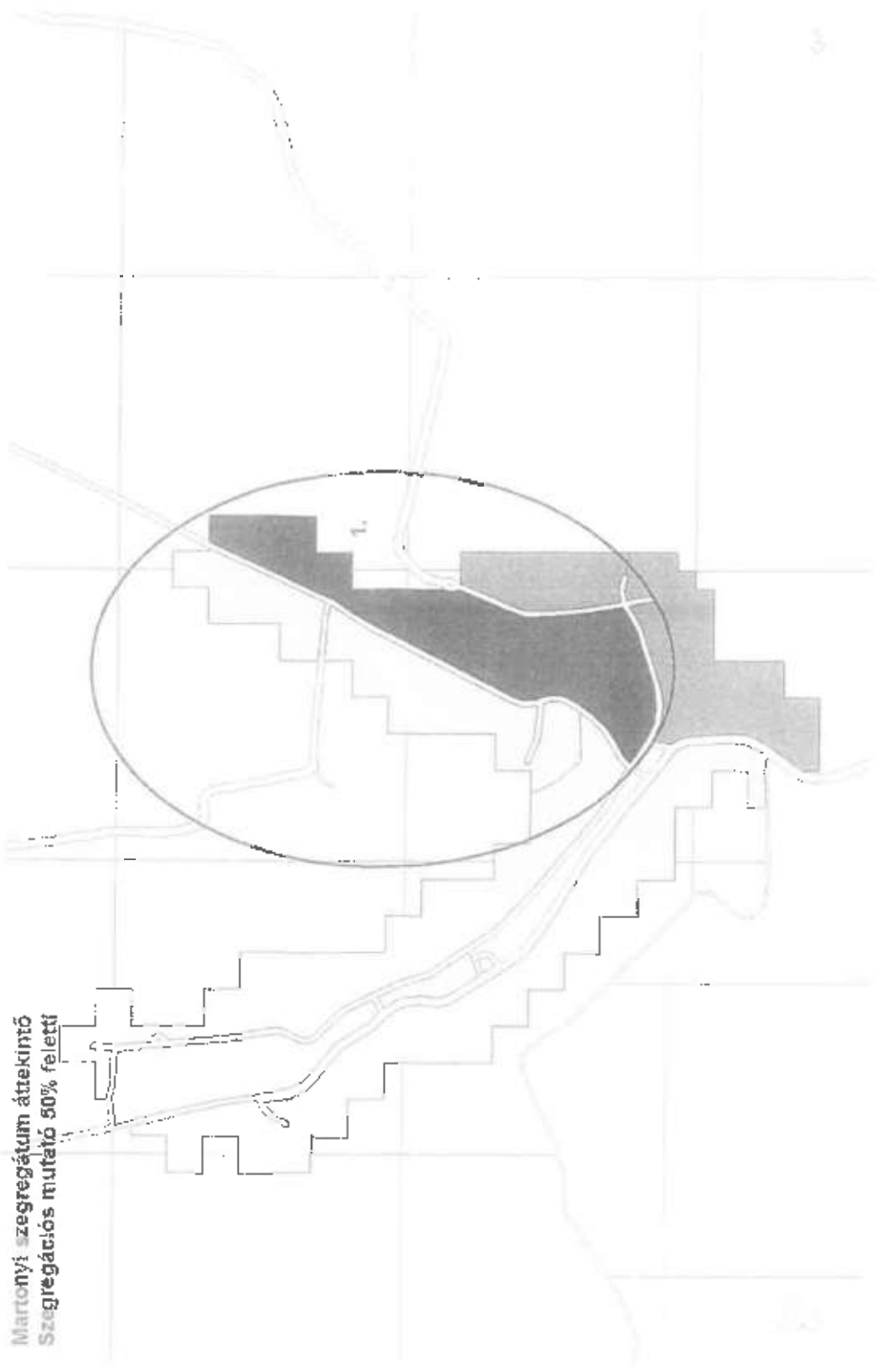
a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

A szegregáció fogalmát a szakirodalom leggyakrabban a területi elhelyezkedéssel, lakhatással és az ebből következő intézményi elkülönüléssel/elkülönítéssel kapcsolatban használja. Szegregációnak nevezzük azt a jelentését, amikor egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok, stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.

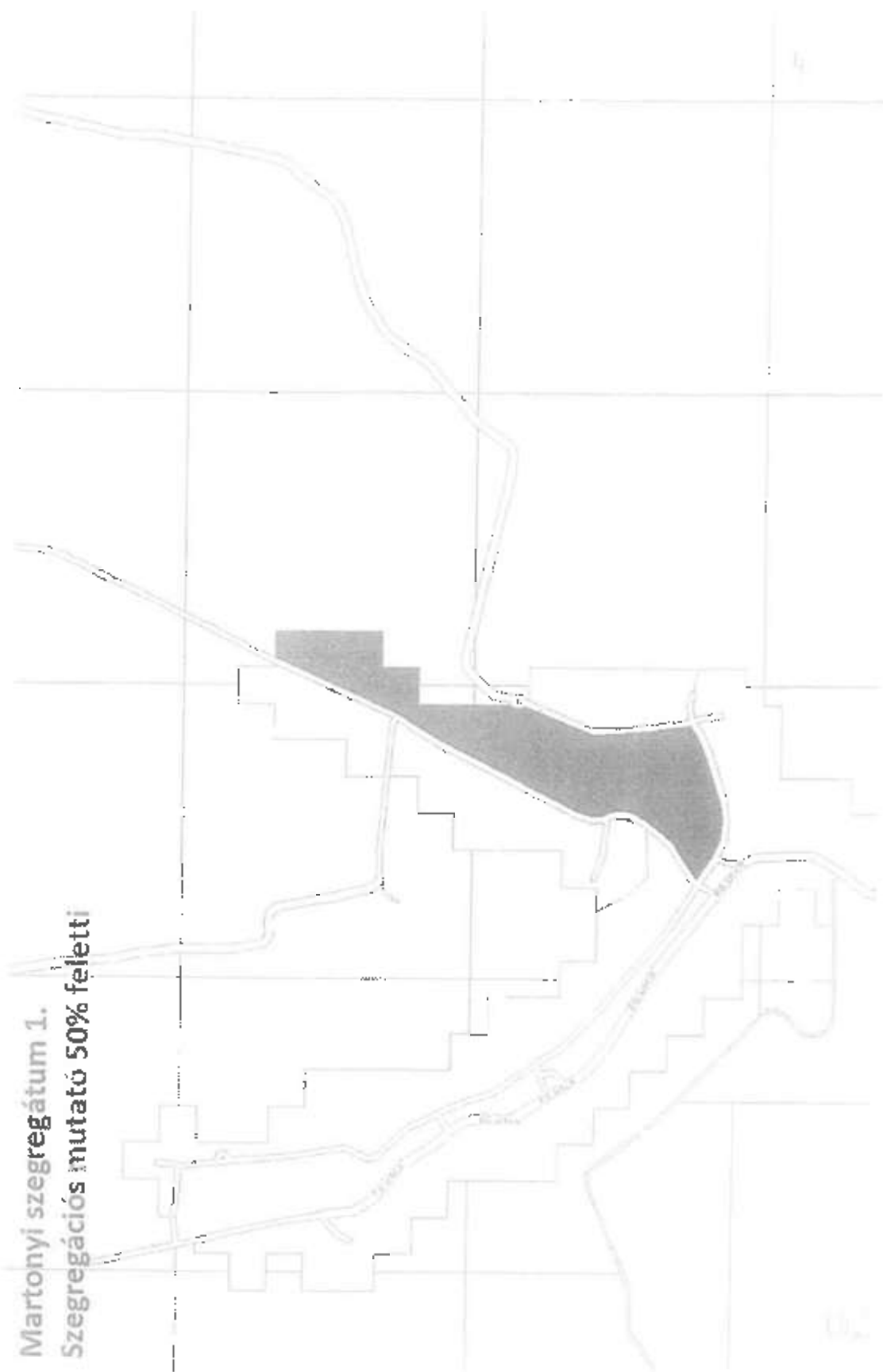
Szegregátum a településnek azon területeit érinti, ahol az aktív korú népességén belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50 %.

Martonyi település esetében ezt a következő, KSH forrás szerinti szegregációs térképek szemléltetik:

Martonyi szegregátum áttekintő
Szegregációs mutató 50% feletti

Martonyi szegregátum 1.
Szegregációs mutató 50% feletti

A KSH 2011. évi népszámlálása által szolgáltatott adatok, valamint kartogramok szerint Martonyi település 1. szegregátumába az alábbi utcarészek tartoznak:

Völgy út- Fő út – Akác út – belterület határa.

A közösségben egy szegregátum van. A szegregátumban élők a lakosság 17 %-át alkotják a 2011-es népszámlálási adatok szerint. A lakásállomány 11 %-a a szegregátumban található. Az antiszegregációs programban kiemelt fontosságú ezeknek a területeknek a kezelése.

A vezetékes vízhez, szennyvízhálózatához, áramhoz, szilárd hulladékszállításához való hozzáférés és a közvilágítás a szegregátum esetén megoldott. A hozzáférés biztosítása sajnos nem jelenti azt, hogy a lakosság igénybe is tudja venni a szolgáltatásokat, mert túlnyomó többségben olyan alacsony komfort fokozatú lakások vannak, ahol az alapvető szolgáltatások pl. vezetékes víz, vagy áram, vagy mindkettő hiányzik. Így az itt élő emberek minden napjaira hatással vannak, a közkútról hordják a vizet, az áramszolgáltatást nem tudják igénybe venni, mert némely esetben a szükséges vezeték kiépítését nem lehet megvalósítani, más esetben pedig nem fizetés miatt kikapcsolja a szolgáltató az áramot. A település 1. szegregátumban kiemelkedően magas, 85, 7 % a komfort nélküli, félkomfortos szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 38,4 %-kal meghaladja a települési arányszámot. A lakások lelakottak, az épületek kívül belül felújításra szorulnak, sok esetben még kerítés sincs. Kertet nem használnak, nem művelik. Jellemző az állattartás, több háznál lovat is tartanak. A szegregátum területén egyébként kiépített pormentes út van. A lakosság számára biztosítani kell az alternatívát magasabb komfortfokozatú lakás vásárlásával, illetve bérlakás biztosításával.

Közszolgáltatások elérhetősége:

A község a szalonnai háziiorvosi körzethez tartozik, a településen lévő kihelyezett orvosi rendelőben csak heti egy alkalommal van rendelés. A védőnői feladatokat is a szalonnai védőnő látja el, aki szintén heti egy alkalommal, a háziiorvossal egyidejűleg van jelen. Fogorvosi ellátási hely nincs a településen, azt Szendrő városában érhetik el. Az orvoshoz való eljutáshoz többnyire tömegközlekedési eszközt vesznek igénybe.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

A szegregált terület népességének korösszetételét vizsgálva látható, hogy a települési átlagértékhez képest a 0-14 éves korosztály aránya mintegy 12,6 %-kal magasabb. Az aktív korúak esetében ez az arány még magasabb, 25 %-kal több a települési átlagértéknél. Az időseket a 60 éven felüliek arányát vizsgálva viszont fordított a helyzet, itt az időskorúak aránya 5,3 %, ami 18,5 %-kal alacsonyabb a települési átlagnál. Ez mutatja azt, hogy az itt élő romák közül kevesen élnek meg a nyugdíjas kort.

Az itt élő 18 éven aluli gyermekek valamennyien halmozottan hátrányos helyzetűnek számítanak, nemcsak a lakáskörülmények miatt, hanem a szülők alacsony iskolai végzettsége, a szülők alacsony foglalkoztatottsága miatt is. A szegregátumban a települési átlagot 15, 2 %-kal meghaladóan magasabb azoknak az aktív korúaknak az aránya, akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, illetve rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkeznek. Az alacsony iskolai végzettség kedvezőtlenül hat a munkavállalásra, foglalkoztatottságra. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül itt 4,3 %-kal alacsonyabb. A szegregátumban felsőfokú végzettségű nincs.

Szükség lenne a település lakosságának, a szegregátumban élőknek az ismereteit fejleszteni. Ennek érdekében az önkormányzat már sokat tett a különböző tanfolyamok szervezésével, de ezekre a továbbiakban is szükség van. A szakképzettség elősegítené a munkaerő piacon való munkavállalást, és kiküszöbölhető lenne az eladósodás, valamint az előbbre jutás, a jobb életkörülmények lehetőségét jelenthetné. Meg kell mutatni számukra, meg kell tanítani, hogyan osszák be jövedelmüket, hogyan képezzék magukat.

Martonyi 1. szegregátum szegregációs mutatóit a KSH forrásból származó következő táblázat tartalmazza (2011-es népszámlálás adatai szerint):

Martonyi - Szegregátumok adatai

A szegregációs mutató (szegregációs mutató) általános iskolai végzettséggel

rendelkezők és rendszeres munkajobbnél nem rendelkezők aránya az aktív korú lakó népesség arányában értéke az érintett területen 50% feletti és a területen élő népesség száma éri az 50 főt

Forrás: 2011. évi népszámlálás

Mutató megnevezése	Martonyi összesen	1. Szegregációs mutató (aktív korú lakó népesség)
Lakónépesség száma	441	75
Lakónépesség: belül 0-14 évesek aránya	23,4	30,0
Lakónépesség: belül 15-59 évesek aránya	52,8	44,7
Lakónépesség: belül 60-X évesek aránya	23,8	25,3
Legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	50,6	70,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	2,6	..
Lakóingatlan (db)	194	20
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	47,2	85,7
Rendszeres munkajobbnél nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	58,8	65,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajobbnél nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	34,8	50,0
Foglalkoztatottak aránya a 16-64 éves népesség: belül	38,4	34,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	57,8	30,5
Állandó népesség száma a területen (lakó népesség)	491	..
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	67,3	93,3
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépesség: belül	75,3	60,0
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	10,1	0,0
Fartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	2,5	0,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szűkeégiakások aránya a lakott lakásokon belül	46,5	84,2
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,0	0,0
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 éves és idősebb korúakon belül	10	..

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

A KSH adatszolgáltatása alapján egy veszélyeztetett terület van Martonyi településen. A veszélyeztetett területhez tartozik: Völgy út – Fő út – belterület határa.

Ez a veszélyeztetett terület ugyanolyan kiemelt figyelmet érdemel, mint maga a szegregátum. Ezen terület esetében kiemelt hangsúlyt kell kapnia a prevenciónak az antiszegregációs program elemei erre a területre is vonatkoznak, a szegregáció folyamatának megállítása, továbbterjedésének megakadályozása érdekében. Cél, hogy csökkenjen a szegregáltak minősülő lakókörnyezet szegregáltsági foka, és a szegregáltsági mutatók közelítsenek a települési átlaghoz.

Az önkormányzat antiszegregációs tevékenysége elsődlegesen a szegregátumok helyzetének és az ott élők életszínvonalának javítását, a lakókörnyezet rehabilitációját, a foglalkoztatási arányok növelését, az oktatás és a közszolgáltatások terén tapasztalható esélyegyenlőségi problémák megszüntetését célozta meg.

A szegregált állapot rehabilitálás és fejlesztés útján kívánja hosszú távon megszüntetni, a lakásállomány felszámolása és a lakók tömeges átköltöztetése semmiképp nem cél, de a kisebb létszámú, egyéni mobilizáció elősegítésére minden eszközt fel kell használni.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ 4. pontja az önkormányzatok számára kötelezően ellátandó feladatként írja elő az egészségügyi alapellátásról való gondoskodást. Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 5.§-a értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik. Településünkön az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés stabil, kiépült rendszerben működik, mindenki számára könnyen hozzáférhető.

Kistérség

Szintén az aprófalvas területeken található számos, betöltetlen háziorvosi álláshely (Rakaca, Suhogy, Hidvégardó, Komjáti), melynek ellátása helyettesítéssel történik. Az orvosok számára nem vonzó a területileg hátrányos, szolgáltatáshiányos lakókörnyezet, és az erodált egészségi állapotban lévő páciensi kör. Annak ellenére sem, hogy az önkormányzatok jelentős anyagi hozzájárulást biztosítanak a praxis betöltéséhez. A kistérség orvosi rendelői folyamatos felújításra és eszközbővítésre szorulnak.

A kistérségben Edelényben működik kórház és járóbeteg ellátó szakrendelő intézet. A szakrendelő intézet korszerűsítésére a kapacitásbővítés miatt szükség van. Alternatív megoldásként Szendrőben is létre lehet hozni járóbeteg ellátó központot, ahol a térség északi településeiről érkező páciensek ellátása történik. Gyermekorvosi ellátás Edelényben és Szendrőn működik. Három mentőállomás is található a kistérségben (Edelény, Szendrő, Hidvégardó).

Az egészségi ellátást igénybe vevők jellemzően két társadalmi csoportból kerülnek ki. A megromlott egészségi állapotú időskorúak mellett jelentős számban veszik igénybe az orvosi ellátást a hátrányos helyzetű romák. A fő betegségek közül sok kiugróan magas gyakorisággal fordul elő a cigányság körében. Az egyes betegségek kiváltó okai a romák életkörülményeivel és életmódjával magyarázhatók. Szintén a szociális helyzettel függ össze az, hogy a romák betegségeikkel jóval később fordulnak orvoshoz, mint a nem romák, s jóval alacsonyabb a gyógyszerbeszedési fegyelmeük is; a felírt gyógyszereket nem váltják ki, vagy anyagi okok miatt nem tudják kiváltani.

A hátrányos helyzetű roma lakosság körében problémaként jelentkezik a korai gyermekvállalás. A szocializációs és egészségügyi normák betartása számos esetben nem valósul meg. Ennek megváltoztatása érdekében nagy szerep hárul a védőnőkre és a szociális szakemberekre, akik infrastrukturális és személyi kapacitáshiánnyal küzdenek, így nem tudják kellő hatékonysággal ellátni feladataikat.

Körzeti házi orvosi szolgálat található településünkön. Hetente egy nap (szerdán) rendel községünkben a házi orvos. A lakosság más napokon, a szomszédos Szalonnán találja meg a házi orvost és panaszaiakkal ott tudják felkeresni a házi orvost valamint a védőnőt.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A településen helyben biztosított a háziorvosi ellátás, az anya-csecsemővédelem. A fogorvosi ellátás Szendrő városában található, ugyanitt, illetve tömegközlekedéssel megközelíthető Kazincbarcika és Miskolc városában a szakellátás. Az ügyelet, mentőállomás Szendrőben található, szakellátás Edelény, Kazincbarcika, Miskolc városában található. Gyógyszertár Szendrőben működik. Szalonnai székhelyű védőnői körzethez tartozik Martonyi. Védőnő kijár Martonyiba, heti 1 alkalommal tanácsadásra.

A közös kistérségi együttműködési fejlesztések is az szolgáltatások egyenlő színvonalú igénybevételének lehetőségét célozzák meg.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2013	0	0	0
2014	0	0	0
2015	0	0	0
2016	0	0	0
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását

célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: alanyi jogon, normatív alapon, méltányossági alapon. A vizsgált időszakban a településen közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2013. évtől folyamatosan emelkedett, ám 2016-ban nagyon magasra emelkedett.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2013	12
2014	18
2015	23
2016	34
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

Év	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5901)	Ápolási díj, méltányossági alapon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5902)	Összesen
2013	3	n.a.	#ÉRTÉKI
2014	1	n.a.	#ÉRTÉKI
2015	n.a.	n.a.	#ÉRTÉKI
2016	1	n.a.	#ÉRTÉKI
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉKI

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Az ápolási díj megállapítása történhet alanyi jogon és méltányossági alapon. Alanyi jogon az a közeli hozzátartozó jogosult ápolási díjra aki önmaga ellátására képtelen, állandó és tartós felügyeletre szoruló súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi. Méltányosságból a települési önkormányzat a rendeletében meghatározott feltételek esetén ápolási díjat állapíthat meg annak a hozzátartozónak is, aki 18. életévét betöltött, tartósan beteg személy gondozását végzi. A településen ápolási díjban részesülők alanyi jogon kapják a hozzájárulást. Községünkben minimális az igénybevevők száma.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Prevenációs előadásokat és szűrőprogramokat a házi orvos és a védőnő szervez. Magas arányokat mutat a kötelező rendszeres népegészségügyi szűrésen résztvevők aránya, ami nagyon fontos az egészségmegőrzés szempontjából. Kórházi ellátás helyben nincs, de elérhető távolságban (Miskolc) van a lakosság számára.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A fejlesztő és rehabilitációs ellátásokhoz való hozzáférés nehezen megoldható.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A település önkormányzata biztosítja az étkeztetést. Nyári gyermekétkeztetésben az önkormányzat részt vesz, minden rendszeres gyermekvédelmi kedvezményezett gyermek meleg ebédben részesült. 2016-ban 63 fő vette igénybe a szünidei étkeztetést.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A sportoláshoz, a sportprogramokhoz való hozzáférés a helyi körülményeket figyelembe véve, a település minden lakója számára elérhető. A településen a sportolni vágyóknak adott a lehetőség a sportprogramokhoz való hozzáféréshez. 2013. augusztus 17-én A Martonyi Fejlődéséért Alapítvány és a Martonyi SE közös rendezésében sportnapot tartott. A rendezvényen a sportot szeretők és művelők megbeszélték az egyesület múltját, jelenét és jövőjét. Régi futballmérkőzéseket videón tekintettek meg, majd beszélgetés, ebéd és a régi csapat tagok az aktívakkal mérkőztek meg.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Szociális alapszolgáltatások keretében segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában az alábbi szolgáltatások biztosításával:

- Szociális étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés – Család- és Gyermejjóléti Szolgálat

Martonyi község Önkormányzata társulásban házi szociális gondozást, továbbá Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálatot tart fenn.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Településünkön hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor nem történt.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretén belül.

A szociális és egészségügyi ellátó rendszer vonatkozásában pozitív diszkriminációról az Önkormányzatnak nincs ismerete.

3.7. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, az oktatási, szociális intézmények, a templomok, a civil szervezetek, sportegyesületek, az azonos érdeklődésű emberek szerveződései, stb.

A Tájház 2013. június 30. napjával készült el, Martonyi, Fő út 8. sz. alatt a kisléptékű településfejlesztés Martonyi Községben című projekt keretében belül. A Petőfi Kultúrotthon, az önkormányzat épületével egybeépülve, ez évben lett közösségi színtérré kijelölve. Az önkormányzat közművelődésről rendeletet alkotott, rendezvényekre bérbe adásra kerül. Itt tartjuk rendszeresen az idősek napját, a lakosság általában temetések utáni vendéglátásra, a fiatalok bálókra szokták igénybe venni. Könyvtár: MOZGÓ könyvtár van, Miskolci megyei Könyvtárból járnak ki, heti egy alkalommal.

Martonyi Község Önkormányzat Képviselő-testülete a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény 42. § 1. pont és az 53 § (1) bekezdés felhatalmazása alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) és d) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában foglaltaknak megfelelően az önkormányzati feladat- és hatáskörök a képviselő-testületet illetik meg. A képviselő-testületet a polgármester képviseli. Az önkormányzati feladatokat a képviselő-testület és szervei: a polgármester, a képviselőtestület bizottságai, a képviselő-testület hivatala látja el. A Képviselő-testület éves munkaterv szerint ülészik. A képviselő-testület az ülés napirendjére tekintettel nyilvános-, zárt-rendkívüli és ünnepi ülés tart.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen roma nemzetiségi önkormányzat tevékenykedik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 115-116. §-ai rögzítik.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviseletével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása, különösen tekintettel a helyi önkormányzatnak a nemzetiségek jogainak érvényesítésével kapcsolatos feladataira,

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális önigazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és a helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86. §-ai rögzítik.

A helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére - annak székhelyén - biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról.

A helyi nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata többek közt a képviselt közösség érdekképviseletével, esélyegyenlőségének megteremtésével kapcsolatos feladatok ellátása.

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
munkanélküliség	<ul style="list-style-type: none">• közfoglalkoztatás további szervezése
nem megfelelő képzettség	<ul style="list-style-type: none">• képzési programok felkutatása, a célcsoportba tartozók felé történő tájékoztatás
ügyintézési nehézségek	<ul style="list-style-type: none">• tanácsadás, segítségnyújtás a nyomtatványok kitöltéséhez

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. Törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

Egyre nagyobb méreteket ölt a gyermekszegénység. Nagyon sok gyermek csak az óvodában és az iskolában jut meleg ételhez. A szegény családok nagy része a gyerekek után járó ellátásokból él. Súlyos problémát jelent a szegény családoknak a lakás fenntartása, a tüzelő beszerzése. Esetenként az óvodába és iskolába járás is nehézséget okoz a ruházat, cipő, tiszítási hiánya miatt. A nehéz sorsú gyerekek hátrányait még inkább tetézi a kifizetetlen közműtartozás, villany, gáz kikötése. Ilyen esetekben sajnos a szülők sokszor fordulnak uzsorakamatosokhoz, amivel még inkább tetézik a bajt.

Ebből az ördögi körből nagyon nehéz kijutni, szinte lehetetlen.

Azok a szülők, akik rendelkeznek munkahellyel, azok is keveset keresnek, épp, hogy kijönnek a fizetésükből. A családok bevételei alig fedezik a rezsiköltséget, hiteleket, a gyerekek iskoláztatását, étkeztetését.

A tartós munkanélküliség mentálisan is tönkreteszi a családokat. Az emberek alkoholizmusba, depresszióba, legrosszabb esetben öngyilkosságba menekülnek. Gyakorivá válik a megélhetési bűnözés.

A szegénység, munkanélküliség következtében kialakult családi funkciózavarok, mentálhigiénés problémák közvetlen hatással vannak a gyermek fejlődésére. A társadalmi következetlenségek kihatnak a család életére, amely nem tudja megvalósítani tápláló, biztonságot nyújtó funkcióját. A tápláló környezet ingoványos, bizonytalan környezetté válik. A leírt problémák tükröződnek a gyermek teljesítményében, viselkedésében, beszédkultúrájában. A gyermek személyiségfejlődésére ezen kívül veszélyt jelentenek még, és erőteljes hatást gyakorolnak a média erőszakot sugárzó műsorai is. A szülők többsége

nem szelektálja a műsorokat, a gyerekek válogatás nélkül megnézhetnek mindent. Az erkölcsi értékek meglazulása tetten érhető a családok életében, életvitelében.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Martonyi állandó népességének száma 2016-ban 435 fő volt, ebből gyermekkorú (0-17 éves) 92 fő. Ez az összlakosság 21 %-a. Életkori megoszlás szerint 0-14 éves korig 72 gyermek /42 fő lány; 30 fő fiú/, 15-17 éves korig 20 fő /11 fő lány és 9 fő fiú/ gyermek volt községünkben.

Településünkön a lányok száma lényegesen magasabb, mint a fiúké.

A legfiatalosabb korstruktúrával jellemezhető községek megegyeznek a cigányok által leginkább lakott településekkel. Ennek oka, hogy a roma lakosság körében hagyományosan magasabb a vállalt gyermekek száma, mint a nem-roma családoknál.

Iskolába és óvodába: Szalonnára járnak a gyermekek, Általános iskola, valamint Gólyafészek Óvoda.

Az ellátórendszer támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat. Ezeket a feladatokat a Szendrői Szociális Szolgáltató és Gyermejköltségi Intézményfenntartó Társulás látja el.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2013	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.
2016	6	n.a.
2017	n.a.	n.a.
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

Amennyiben a kiskorú gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődése bármely ok folytán veszélybe kerül, a települési önkormányzat jegyzője védelembe veszi a gyermeket. Martonyi településen ezt a feladatot a Szendrői Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás látja el feladatát.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, a veszélyeztetettségének megelőzésére, megszüntetésére szolgál. A gyermekek védelmét:

- pénzbeli és természetbeni ellátások,
- személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások,
- személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások,
- gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések,
- az ellátások, intézkedések megtételének ellenőrzése, adatok kezelése szolgálja.

A fenti táblázat adataiból látható, hogy a településen az elmúlt öt évben csupán a 2016. évre vonatkozólag találtunk adatokat, ekkor volt 6 gyermek, akit védelembe kellett venni.

Természetesen, ha csak egyetlen esetre kerül sor, az is sok, mert az a gyermek fejlődését, jövőjét veszélyezteti. Az életben egy ilyen szituáció, indíttatás a felnőttkorra is kihatással lehet.

A környezet és a szakemberek odafigyelése, a jelzőrendszer azonnali, több lábon álló működésének szinten tartása, esetleges javítása elengedhetetlen.

Gyermeki jogon járó juttatás a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, valamint a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás.

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermekvédelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát és az ily módon előállított statisztikai adatokat minden év október 31-ig megküldi az illetékes kormányhivatal részére (Nktvr. 27-29. §).

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A településen a 0-17 éves korúak közül 73-80 % között mozog a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
2013	97
2014	88
2015	78
2016	74
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

2014. óta folyamatos csökkenés figyelhető meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény területén.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. (Gyvt. 18. § (1) a)) A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Gyermekek jogán járó helyi juttatás a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, valamint a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

A gyermekek iskolai ellátását a képviselő-testület a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.) meghatározott gyermekjóléti alapellátásokat – megállapodás alapján - az alábbi a Szalonna Községi Önkormányzat által fenntartott intézmények útján biztosítja.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Martonyiban nem élnek magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A szegregált terület népességének korösszetételét vizsgálva látható, hogy a települési átlagértékhez képest a 0-14 éves korosztály aránya mintegy 12,6 %-kal magasabb. Az aktív korúak esetében ez az arány még magasabb, 25 %-kal több a települési átlagértéknél. Az időseket a 60 éven felüliek arányát vizsgálva viszont fordított a helyzet, itt az időskorúak aránya 5,3 %, ami 18,5 %-kal alacsonyabb a települési átlagnál. Ez mutatja azt, hogy az itt élő romák közül kevesen élik meg a nyugdíjas kort.

Az itt élő 18 éven aluli gyermekek valamennyien halmozottan hátrányos helyzetűnek számítanak, nemcsak a lakáskörülmények miatt, hanem a szülők alacsony iskolai végzettsége, a szülők alacsony foglalkoztatottsága miatt is. A szegregátumban a települési átlagot 15, 2 %-kal meghaladóan magasabb azoknak az aktív korúaknak az aránya, akik legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, illetve rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkeznek. Az alacsony iskolai végzettség kedvezőtlenül hat a munkavállalásra, foglalkoztatottságra. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül itt 4,3 %-kal alacsonyabb. A szegregátumban felsőfokú végzettségű nincs.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A gyermekek számára nyújtott gyermekjóléti szolgáltatás, szociális ellátások: A hatályos jogi szabályozás alapján a gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermekek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A szolgáltatás elvi alapjai, működésére vonatkozó szabályozók jogszabályi kereteit a Gyvt., valamint a

személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet adják. A gyermekjóléti szolgálat tevékenységének jelentős része eléri az adott település valamennyi gyermekét, szolgáltató és megrendelő funkcióval bír. Tevékenységét összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A gyermekjóléti szolgálat az általa ellátott településrészen, településen figyelemmel kíséri valamennyi 8-18 éves gyermek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.

A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosítható gyermekek napközbeni ellátásának formái:

- a bölcsőde, a hetes bölcsőde
- a családi napközi,
- a családi gyermekfelügyelet,
- a házi gyermekfelügyelet,
- az alternatív napközbeni ellátás.

A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról, vagyis teljes körű ellátásáról kell gondoskodni.

Fogyatékos gyermekek ellátáshoz történő hozzáférése: a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb hatéves koráig fejlődését biztosító korai fejlesztésben és gondozásban, vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt. Az Szt. rendelkezése szerint a nappali ellátás keretében gondoskodni kell többek közt a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek napközbeni tartózkodásáról, étkeztetéséről.

Gyermekétkeztetés: Ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, a fenntartó az óvodában és az iskolában a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést.

Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető (Gyvt. 151. §). Ezen szabályokat kell alkalmazni a nyári szociális gyermekétkeztetés esetében is.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2013	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Az önkormányzat a védőnői szolgálatot a Szalonna, Martonyi és Martonyi Községi Önkormányzatok Óvodai és Egészségügyi Intézményi Társulás megállapodása révén látja el. A lakosság Szalonnán találja meg a védőnőt. Hetente egy alkalommal jár ki a védőnő, aki tanácsadást végez a településen. A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségügyi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától. A Védőnőhöz 3 település (Martonyi, Meszes, Szalonna) tartozik.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek	Házi gyermekorvosok száma (TS 4601)
----	--	--	--	--	-------------------------------------

				száma	
2013	n.a.	0	0	n.a.	0
2014	n.a.	0	0	n.a.	0
2015	n.a.	0	0	n.a.	0
2016	n.a.	0	0	n.a.	0
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés					

A településen helyben biztosított a háziorvosi ellátás, az anya-csecsemővédelem. A háziorvos látja el a gyermekkorú lakosságot is. A fogorvosi ellátás Edelény városában, illetve tömegközlekedéssel megközelíthető Kazincbarcika, Edelény és Miskolc városában a szakellátás.

A közös kistérségi együttműködési fejlesztések is az szolgáltatások egyenlő színvonalú igénybevételének lehetőségét célozzák meg.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi- szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok.

A településen a speciális ellátást igénylő gyermekek korai fejlesztése Kazincbarcikán, valamint a Miskolcon működő Pedagógiai Szakszolgálaton keresztül speciális oktatást biztosító gyermekintézményekben.

Bölcsőde és családi napközi a településen nincs, így nem releváns az adatok feldolgozása.

A településen óvoda nem működik.

d) gyermekjóléti alapellátás

Az önkormányzatok kötelező feladatainak sorába tartozik a gyermekvédelem helyi ellátórendszerének klépítése és működtetése. A gyermekvédelmi rendszer egyik meghatározó eleme a gyermekjóléti alapellátás, mely hatékony működése esetén kiemelten szolgálja a prevenciót, elősegítve ezzel a törvény alapelveinek és céljainak megvalósulását.

A Családsegítő-és Gyermekjóléti Szolgálat, melynek keretén belül gyermekjóléti szolgáltatást, illetve a szociális munkát, kapcsolattartási és egyéb ügyeket kell biztosítani, az Edelényi kistérségen belül Bódvaszilas látja el. A gyermekjóléti szolgáltatás elsődleges feladata a

gyermek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, illetve a családjából kiemelt gyermek családba történő visszahelyezésének elősegítése.

A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái

- a) a bölcsőde, a hetes bölcsőde,
- b) a családi napközi,
- c) a családi gyermekfelügyelet,
- d) a házi gyermekfelügyelet,
- e) az alternatív napközbeni ellátás.

A gyermekek napközbeni ellátását az óvodában és az iskolában oldja meg a település és a szülők. A gyermekek bölcsődei, családi napköziben való elhelyezéséhez településünkön helyben nincs mód.

A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma évente változó. 2013-ban 16 fő, 2014-ben 24 fő, míg 2015-ben 11 fő vette igénybe. A gyermekjóléti szolgálatok által gondozott kiskorúak száma 2013-ban 33 fő, 2014-ben 30 fő, 2015-ben 28 fő, míg 2016-ban 30 fő volt.

2016-ban a hátrányos helyzetű gyermekek száma a településen 58 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 3 fő.

e) gyermekvédelem

A gyermekvédelemnek napjainkig nagyon sok meghatározása született. A gyermekvédelem hatáskörébe lényegében beletartozik a gyermek születésétől a felnőtté válásig minden, ami az ő érdekében vele és körülötte, a családban, az óvodában, az iskolában, a munkahelyen, illetve a társadalom bármely területén történik. Szűkebben értelmezve a gyermekvédelem hatáskörébe csak az állam különleges védelemre szoruló árva, félárva, környezetében nevelhetetlenné vált vagy veszélyeztetett helyzetbe került, züllés veszélyének kitett, elhagyott, lelkiileg sérült gyermekek védelme, nevelése tartozik.

Amennyiben a kiskorú gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődése bármely ok folytán veszélybe kerül, a települési önkormányzat jegyzője védelembe veszi a gyermeket.

A jogszabályi kötelezettségnek megfelelően történik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek minden ellátási formához való hozzájutása, például gyermekétkeztetéshez, mint normatív kedvezményhez történő hozzáférése.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Bódvaszilasi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat a jelzőrendszer bevonásával krízishelyzetben azonnal biztosít szolgáltatásokat, ezekhez való hozzáférést (Anyaothton, stb.)

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A napközbeni ellátást nyújtó intézmények mind a feltételek, mind a sokszínűség alapján biztosítanak a gyermekek számára hozzáférést.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

Nyári gyermekétkeztetésben az önkormányzat részt vesz, minden rendszeres gyermekvédelmi kedvezményezett gyermek meleg ebédben részesült. A nyári gyermekétkeztetésnél a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő kiskorú gyermekek (a továbbiakban: rászoruló gyermekek) étkeztetését napi egyszeri melegétkeztetés formájában ingyenesen vagy kedvezményesen.

Önkormányzatunk biztosítja a gyermekeknek a nyári étkeztetést. 2016-ban 63 fő vette igénybe a szünidei étkeztetést.

Az intézményi gyermekétkeztetés a Szalonnai Általános Iskolában és a Szalonnai Gólyafészek Óvodában, Szalonna Önkormányzat által működtetett saját konyhával valósul meg.

Ingyenes tankönyvellátást a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek kapnak.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Településünkön hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor nem valósul meg.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Településünkön pozitív diszkrimináció ingyenes tankönyv, illetve étkeztetés nyújtásakor valósul meg.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény rendelkezési szerint a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló,
- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló.

A törvény célja olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus, lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarat tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a közérdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (SNI): az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

A településen nincs óvodai ellátás. Az óvodai nevelés a Szalonnai Gólyafészek Óvodában folyik, melyet Szalonna önkormányzata tart fenn.

A településen általános iskolai oktatás nincs. Martonyi település az általános iskolai nevelést Szalonnán a Kalász László Általános Iskolával együttműködve oldja meg.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A településen nincs sem óvoda, sem iskola, így nem releváns ennek vizsgálata.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belül nem valósult meg.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Településünkön nem működik általános iskolai oktatás.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Pozitív diszkrimináció, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az étkezés, és tankönyv juttatásoknál valósul meg.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
gyermekszegénység	<ul style="list-style-type: none">• pályázat benyújtása nyári gyermekétkeztetésre,• az önkormányzat anyagi helyzetétől függően a már eddig biztosított ellátások (ingyenes étkeztetés, ingyenes tankönyvellátás) további fenntartása
csellengő gyerekek	<ul style="list-style-type: none">• szünidei programok, nyári táborok szervezése pályázatok felkutatásával• tanév időtartama alatt a felső tagozatosok részére rendszeres délutáni egyéb foglalkozások megszervezése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nemek közötti egyenlőség azt jelenti, hogy mindkét nem egyenlő mértékben van jelen hatalom, részvétel és láthatóság szempontjából a közélet és magánélet minden szférájában. Amikor a nemek közötti egyenlőségről van szó, azt nem a nemek közötti különbözőség, hanem sokkal inkább a nemek közötti egyenlőtlenység ellentétéként kell látni. Célja az, hogy elősegítse a nők és férfiak teljes részvételét a társadalomban. Nők és férfiak társadalmi egyenlősége elsősorban azonos jogokra vonatkozik az élet minden területén. A diszkrimináció tilalma azt jelenti, hogy neme alapján senkit ne érhesen hátrányos megkülönböztetés. Ma az egyenlőség helyett egyre inkább az egyenlő jogok, esélyek és bánásmód kifejezéseket használják: rendelkezzen a két nem egyenlő lehetőségekkel a társadalmi és a magánéletben, a munkavállalás területén, a képzésben, való részvételben, az előmenetelben, a politikai döntéshozatalban, a gyereknevelésben, a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben.

Az adattáblák kitöltéséhez elsősorban helyi adatgyűjtésre volt lehetőség, amelyhez szintén a partnerek segítségét kértük. Sajnos központi adatszolgáltatás e területen kevésbé áll rendelkezésre.

E tématerületnél kiemeljük – *az egységes szemlélet miatt* - a vonatkozó jogszabályokat. Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
 - a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkal és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
 - a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkal való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkal való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piacviszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

Magyarországon a nők gazdasági aktivitása kisebb, mint a Nyugat-Európai országokban. A nők gazdasági aktivitását nagymértékben befolyásolja társadalmi szerepvállalásuk.

A nők gazdasági aktivitásának fontos befolyásoló tényezője a gyereknevelés. Míg a férfiak körében a gyereknevelés – lényegében függetlenül a gyerek korától – valamelyest növeli a munkavállalás valószínűségét, az iskoláskor alatti vagy kisiskolás korú gyereket nevelő nők aktivitása lényegesen alacsonyabb, mint az azonos tulajdonságokkal rendelkező gyerektelen vagy idősebb gyereket nevelő nőké, a gyereknevelés aktivitáscsökkentő hatása annál nagyobb, minél kisebb a gyerek. Befolyásolja a nők gazdasági aktivitását a gyermekek száma is, a három vagy több gyermek radikálisan csökkenti a nők gazdasági aktivitását. A gyereküket egyedül nevelő nők inkább kívánnak munkát vállalni, mint az azonos tulajdonságokkal rendelkező, s ugyanannyi és ugyanolyan korú gyereket nevelő, de párkapcsolatban élő nőtársaik.

Markáns különbségek mutatkoznak a két nem között a munkavégzés keretei szerint. A nők között magasabb az alkalmazottak aránya, a férfiak viszont gyakrabban dolgoznak önfoglalkoztatóként (egyéni vállalkozók, társas vállalkozások dolgozó tulajdonosai).

Martonyiban 2016-ban, 142 aktív munkavállalási korú nő él, ebből 11 fő nyilvántartott álláskereső. Közülük 5 fő az, aki 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső, és 1 fő, aki nyilvántartott pályakezdő álláskereső. 131 fő a foglalkoztatottak száma 2016. évben.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0804)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2013	148	152	141	137	7	15
2014	139	150	108	110	31	40
2015	138	145	126	133	12	12
2016	139	142	120	131	19	11
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	n.a.	n.a.

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

A táblázatból láthatjuk, hogy kevés azoknak a munkavállalási korúak száma, akik munkanélküliek. 2014. évtől folyamatosan csökken a munkanélküli nők száma. A férfiak száma hol emelkedő, hol csökkenő értéket mutat.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A munkanélküliek körében a nők szívesebben vesznek részt foglalkoztatást segítő és képzési programokban. Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési esélyei nehezebbek, mint a férfiaké. Ez talán a fizikai állóképesség miatt lehet így. Amennyiben egy munkakörre férfi és nő is jelentkezik, többnyire a férfi munkaerőt részesítik előnyben. Nem megy el GYES-re, és nem ő marad otthon a beteg gyerekekkel. Ezek nem hangosan kimondott vélemények, de azért érzékelhető. Nők számára helyben csak az Önkormányzat tud munkát biztosítani közfoglalkoztatás keretében.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az iskolai végzettség a korábbi években fordított arányosságot mutatott, minél magasabb végzettséget szerzett valaki, annál könnyebben tudott elhelyezkedni a munkaerő piacon, de ez napjainkra nem biztosít kellő alapot az azonnali munkába lépéshez. A táblázatokból az is kitűnik, hogy a szakmunkás, szakképzett szakemberek száma csökkent a munkanélküliek között, sajnos ez nem az elhelyezkedési esélyeket mutatja, hanem átalakult az oktatás és a 9-10. osztályra épülő szakma megszerzésével kitolódott, vagy eltűnt a valódi szakember

képzés. A munkaerőpiac igényelne magasan kvalifikált szakmunkásokat, vagy hiányszakmákat, de erre sem megfelelő elméleti oktatás, sem gyakorlati oktatás nincs biztosítva, megszűntek a korábbi gyakorlati hely lehetőségek, a vállalkozókat sem ösztönzik a tanulóvállalásra.

Erre vonatkozóan nem rendelkezünk adatokkal. A munkaügyi szervek által biztosított képzési, átképzési lehetőségek felé irányítjuk az esetleges érintett lakosokat.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Településünkön hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén bérkülönbségből adódóan nem volt.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A családi, háztartási magánéletbeli feladatok leginkább a nőket terhelik. Általában ők gondoskodnak gyermekeikről, szüleikről, sokszor párjukról is. A kisgyermekes családoknál elhelyezkedési problémát, és a munkahelyi feladatok megoldását nagyban befolyásolja a bölcsőde, ill. óvoda megléte. A mai korszerű munkahelyek elvárják a teljes odaadást, a cégnek megfelelő munkahelyi tempót, ezért az otthoni felelősségteljes gyermekvállalás, gyermeknevelés háttérbe szorul.

Martonyi községben nincs sem bölcsőde, sem családi napközi, sem óvoda, de a közeli Szendrőben és Edelényben van lehetőség bölcsőde és családi napközi igénybevételére is.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat tevékenységi körében realizálódik elsősorban. A szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak a településen a védőnők.

Családtervezéssel kapcsolatban a serdülőkorban lévő gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor, több alkalommal is szerveznek ilyen jellegű oktatást.

A leendő édesanyák számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadása megkezdődik már várandós korban a szülésfelkészítő tanfolyam keretében, egyéni beszélgetések, látogatások alkalmával, kezdve a szüléstől, szoptatástól a tápláláson gyereknevelésen át. Segítséget kapnak a szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében, szükség esetén az utánajárásban is.

A védőnői hálózat nagy figyelmet fordít a szociális okból vagy gondatlanságból veszélyeztetettségben élő gyermekek folyamatos nyomon követésére és a társszervekkel való kapcsolat felvételre.

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2013	0	33	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014	0	25	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015	0	22	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016	0	17	#ZÉRÓOSZTÓ!
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉKI!
Forrás: TelR és helyi adatgyűjtés			

Az önkormányzat a védőnői szolgálatot a Szalonna, Martonyi és Martonyi Községi Önkormányzatok Óvodai és Egészségügyi Intézményi Társulás megállapodása útján látja el. A védőnő hetente 1 alkalommal látja el a kisbabákat, tanácsaival segíti a kismamákat és anyukákat. Továbbá otthonukban is felkeresi a családokat, figyelemmel kísérve a gyermekek egészségi állapotát, körülményeit. A védőnő három települést lát el. Szalonna, Martonyi és Meszes.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszakról nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, például testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától. Szalonnán nem jellemző a családon belüli erőszak miatt indított eljárások száma, de ezt okozhatja a látencia, pozitívan befolyásolhatja a családgondozók és a jelzőrendszer hatékony munkája, a település szociális ellátórendszere, mely segít az erőszak okainak (mely sok esetben anyagi, életviteli, munkanélküliségi okok) megszüntetésében. Az Edelényi Kistérségnek vannak intézményi kapcsolatai, egyesületek, szervezetek, ahová a bántalmazott nők fordulhatnak, melyek elérésében a Családsegítő az Önkormányzattal közösen segítséget nyújt, aki tényleges megfogható, anyagi és egyéb eszköz formában, nemcsak közvetítői szinten.

Az eljárások kimenetéről adattal csak az érintettek tudnak információval szolgálni, de felszínre kerülésük esetén a településen visszatartó erővel rendelkeznek.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A település lakói szükség esetén könnyen és gyorsan elérhetik a krízishelyzetre megoldást kínáló intézményeket a Családsegítő Központ közvetítésével. Ezek az intézmények megyehatártól függetlenek, egyedüli szempont a férőhely. Az anyaothtonok (Miskolcon) és a családok átmeneti otthonai krízishelyzetben jelenthetnek megoldást azok számára, akiknek nincs hová menniük. Bizonyos esetekben kimondottan célszerű, ha a krízishelyzetben lévő nő távol kerül addigi környezetétől, de vannak olyan helyzetek is, amikor az anyaothton és a lakóhely távolsága komoly problémát jelent. Jellemzően ezen intézményeknél a férőhelyek hiánya miatt főleg a téli időszakban várólistás rendszer működik.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

A képviselőtestület 5 fős tagja közül 3 nő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák nem jellemzőek, intézkedést nem igényelnek.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	beazonosított problémák
munkanélküliség	- közfoglalkoztatás további szervezése nők részére
családon belüli erőszak	-családgondozó, védőnő szerepe a felderítésben, illetékesek felé történő jelzésben
nem megfelelő képzettség	- képzési programok felkutatása, érintett célcsoportba tartozók felé történő tájékoztatás

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. Az öregek aránya a Föld teljes népességét figyelembe véve 2000-ben 10 % volt, 2050-ben 25 % körül várható, míg ez az arány Európában 36-37 %-os mértéket mutat. Az Európa egészére érvényes általános öregedési folyamat Magyarországon is jellemző. Folyamatosan, az utóbbi években pedig gyorsuló ütemben csökkent a 14 éves és ennél fiatalabb korcsoportok aránya és emelkedett az idősebb aktív korúaké, de még inkább a 60 éven felülieké. Ezen arányok a születések és halálozások trendjeiből erednek, a vándorlások szerepe eddig nem volt meghatározó. Míg a demográfiai öregedés, a korstruktúra romlása a maga átütő társadalmi hatásaival kedvezőtlen folyamatot jelenthet, az életkor meghosszabbodása nagyon is pozitív jelenség. A társadalmi szolidaritás megkívánja, hogy a fiatal generációk fokozott gondot fordítsanak a teljes népesség immár egyötödét kitevő, a munkából lassan kiöregedő, vagy már kiöregedett népesség életkörülményeire, életminőségére. Az életkörülményeket - *így az időskorúakét is* - általában a lakáshelyzettel, a jövedelemmel és a fogyasztás szerkezetével, színvonalával lehet jellemezni, figyelemmel a háztartások szerkezetére.

Az öregedés folyamata elkerülhetetlen. Egy társadalom akkor kezeli az idősök kérdését sikeresen, ha az idős ember aktivitása, anyagi, egészségügyi, szociális és kapcsolati biztonsága az egyén számára megnyugtatóan alakul. Az életminőség megtartása részben az intézményekre, részben az egyénre hárul. Kérdés az, hogy az egyes szociális ellátó rendszerek mennyire készültek fel a növekvő igények ellátására, mennyi terhet bír el a család, milyen megtartó és támogató közösségekre támaszkodhatnak az idősök.

Kiemelt figyelmet érdemelnek, mert magas az egyedül élők aránya, így az önkormányzat számára további odafigyelést jelent, mivel igényük várhatóan megnő a közösségi szolgáltatásokra.

A településen 2016. évben a 60-64 éves korosztály 16 főt számlál, a 65 év feletti pedig 82 főt. Ez a teljes népességnek a 22,5 %-a.

Településünkön az öregedési index 2016-ban 113,89 %, vagyis meghaladta a 65 éven felüliek száma a 0-14 éves korú állandó lakosok számát.

A települési önkormányzat az időseket minden évben köszönti.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek, stb.)

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házasok, és növekszik az özvegyek aránya.

A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága,
- a nők hosszabb élettartama („feminization of ageing”).

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer

- saját jogú; és
- hozzátartozói nyugellátásokat biztosít.
-

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:

- az öregségi nyugdíj,
- a rehabilitációs járadék.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:

- az özvegyi nyugdíj;
- az árvaellátás;
- a szülői nyugdíj;
- a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
- özvegyi járadék.

A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagy részét alacsony nyugdíjjal rendelkező özvegy nők alkotják.

Mivel az idős emberek családjának aktív tagjai dolgoznak, egyes esetekben nem is a településen élnek, nagy a veszélye a településen az idősek elmagányosodásának, elszigetelődésének.

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2013	54	79	133
2014	53	72	125
2015	51	69	120
2016	52	67	119
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TelR, KSH Tstar

A táblázatból egyértelműen kiderül, hogy 2013-tól egészen 2016-ig a nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők közül a nők száma lényegesen magasabb volt, mint a férfiaké. A nőknél az is elmondható, hogy számuk a vizsgált időszakban folyamatosan csökken. A férfiak száma is csökkent egészen 2016-ig, amikor minimális emelkedés volt megfigyelhető. Összességében elmondható, hogy az összes nyugdíjas száma is csökkenő tendenciát mutat a vizsgált időszakban. Míg 2013-ban 133 fő volt, 2016-ban már csak 119 fő.

Közöttük magas az egyedül élők aránya is, főleg az idős nők körében, ami az önkormányzat számára további odafigyelést jelent, mivel igényük várhatóan megnő a közösségi szolgáltatásokra.

A település lakosságához képest, az idősebb lakossághoz tartozók száma magas. Az egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális vagy mentális támogatásra szorulóknak szívesen veszik az önkormányzat megkeresését és veszik igénybe a szolgáltatásokat saját otthonukban, mint például a házi segítség nyújtás keretében történő szolgáltatások.(bevásárlás, takarítás, tűzifa elkészítése stb.) Nappali ellátásra a településen nincs lehetőség. A falu elöregedő, így egyre nagyobb igény mutatkozik a szociális ellátásra.

A házi segítségnyújtást 2013-ban 30 fő, 2014-ben 30 fő, 2015-ben 28 fő, 2016-ban pedig ismét 30 fő vette igénybe.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Magyarországon a KSH adatai szerint 2010-ben az 55 év feletti korosztály foglalkoztatási rátája alig haladta meg az 50 százalékot. Az intézmények, vállalatok ritkán alkalmaznak időseket, hiszen magasabb bért és addicionális költséget jelentenek számukra. Egy tanulmány szerint a két legerősebb érv, amit az 50 év feletti munkavállalók alkalmazása ellen megfogalmaznak: az idegen nyelvtudás és a megfelelő számítástechnikai ismeret hiánya. Ugyanakkor számos érv szól az alkalmazásuk mellett is: a munkában töltött évek alatt komoly szakmai tudásbázist halmoztak fel és jóval pontosabbak és megbízhatóbbak a fiataloknál (nem fognak más munkát keresni, megbecsülik a feladatokat), kevésbé kritikusak a felső vezetéssel és a vállalat működésével szemben és erős elkötelezettséget mutatnak a munkahelyük iránt. Emellett pedig részmunkaidőben, vagy akár kiszervezéssel is hajlandók dolgozni.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2013	22	1	5%	18	n.a.	#ÉRTÉK!
2014	71	2	3%	15	n.a.	#ÉRTÉK!
2015	24	3	13%	18	n.a.	#ÉRTÉK!
2016	30	4	13%	17	n.a.	#ÉRTÉK!
2017	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

Az idős korosztály (jellemzően az 55 év felettek) foglalkoztatási mutatói a településen nagyon alacsonyak. Annak a személynek, aki ebben a korban munkanélkülivé vált, az elhelyezkedési esélye a nullával egyenlő, sokkal kiszolgáltatottabb a munkaerő-piacon. Ebben az esetben látványos a diszkrimináció, hiszen nem csak az elhelyezkedési esélye rosszabb, a létszámleépítés is hamarabb eléri a korosztályt. *A településen a regisztrált munkanélküliek száma 2016. évben 30 fő, ebből 4 fő 55 év feletti.* Ez a regisztrált

munkanélküliek 13 %-a. Az sem jellemző, hogy a lakosság köréből többen élneek a nyugdíj melletti/helyetti munkavégzés lehetőségével. A település elöregedő, az idős, nyugdíjas emberek a vidéki életmóddal járó többletterhelés miatt örülnek, ha a ház körüli teendőket el tudják látni. Mindenki kertes házban lakik, ahol akad munka bőven. A településen nincs munkahely a fiatalok számára sem, így a nyugdíjasok foglalkoztatására sincs lehetőség.

A tevékeny időskor, pl. élethosszig tartó tanulás sem jellemző.

Községünkben nappali ellátást biztosító intézmény nem működik, így ez az adat nem releváns.

Az időskorban jellemző megbetegedések – a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák – mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

a) idősök, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A munkaerő-piacon ők már nem képviselik magukat. Mezőgazdasági tevékenységekben vesznek részt, saját maguk látják el magukat megtermelhető élelmiszerekkel.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Az idősök foglalkoztatására támogató programok a településen nincsenek.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek esetében a nyugdíjkorhatár betöltése előtt 1 évvel az aktív korú ellátottak, a meglévő feltételek mellett átkerülhetnek a Foglalkoztatást Helyettesítő Támogatási formából, ellátásból a Rendszeres Szociális Segélyben részesülők körébe, mely már nem a Munkaügyi szervekkel ír elő együttműködést, nem kötelez aktív munkakeresésre, 2 évente történik felülvizsgálatuk és nem szükséges évente a 30 napos munkaviszonyt sem teljesíteni, valamint közfoglalkoztatásba sem kell kötelező módon bevonni őket.

Egy másik típusú ellátás, az olyan nyugdíj előtt 5 évvel kérhető nyugdíj előtti álláskeresési segély, melyhez szükséges a Munkaügyi Központtal történő korábbi együttműködés, valamint elegendő munkaviszony (20 év), mellyel pozitív módon diszkriminálnak, hátránykompenzáló juttatásként folyósítanak, megkülönböztetik a bejelentett munkahellyel nem rendelkező munkanélküliektől.

Településünkön hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén nem jellemző.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A településen életkortól függetlenül biztosított az egészségügyi és szociális ellátásokhoz való hozzáférés, az elérésben csak az ellátási formák lehetőségei szelektálnak. A munkatársak minden korosztálynak mindenfajta ellátás igényléséhez rendelkeznek a szükséges információval, igénylőlapokkal, s nyújtanak segítséget.

Nappali ellátást nem biztosított a településen, míg a lakosság részéről felmerülő nappali ellátás igényeit a közeli Edelény városa látja el. Vannak a községben olyan családtagok, akik az idős, vagy ápolásra szoruló hozzátartozó ápolását vállalják.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma			
Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
		Fő	%
2013	83	0	0%
2014	85	0	0%
2015	85	0	0%
2016	82	0	0%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!
Forrás: TeIR, KSH Tstar			

Nappali ellátásban nem részesült időskorú a településen, így nem releváns vizsgálatuk.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma	
Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2013	0,00
2014	0,00
2015	0,00
2016	1,00
2017	n.a.
Forrás: TeIR, KSH Tstar	

Időskorúak járadékában a településen 2016-ban 1 fő részesült a vizsgált időszakot tekintve.

Az alapellátás megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális helyzetükből vagy más okból származó problémák megoldásában.

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A szolgáltatás igénybevételekor minden esetben gondozási szükségletfelmérésre kerül sor, mely két részből tevődik össze, háziorvosi vélemény és a szükségletfelméréssel megbízott szakdolgozó helyszínen történő állapot felmérése. Házi segítségnyújtás keretében főként idős emberekről, fogyatékos személyekről, valamint azokról az egészségi állapotuk miatt

rászoruló személyekről gondoskodnak, akik a rehabilitációt követően a saját lakókörnyezetbe történő visszailleszkedés céljából támogatást igényelnek önálló életvitelük fenntartásához.

A házi segítségnyújtás során ellátandó feladatok:

- a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- szükség esetén a bentlakásos szociális intézményben történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell:

- az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
- a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
- a szociális segítségnél felsorolt tevékenységeket.

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A településen működik orvosi ellátás, háziorvosi rendelés keretein belül, amely a felnőttek vizsgálatát és egészségügyi ellátását egyaránt megvalósítja. A fogorvosi ellátás Szendrő és Edelény városában található. Edelényben, valamint Kazincbarcikán és Miskolcon a szakellátás vasúton és busszal is megközelíthető. Az ügyelet, mentőállomás Szendrőben található, szakellátás Edelény, Kazincbarcika és Miskolc városában található.

A közös kistérségi együttműködési fejlesztések is a szolgáltatások egyenlő színvonalú igénybevételének lehetőségét célozzák meg.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Kultúrházban van lehetőség a kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, illetve az Alapítvány által szervezett kirándulásokon.

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai				
Év	A nyilvános/települési könyvtárak száma (TS 3801)	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány) (TS 3901)	Muzeális intézmények száma (TS 4001)	Közművelődési intézmények száma (TS 4101)
2013	1	2 389	0	0
2014	1	0	0	1
2015	1	0	0	1
2016	1	0	0	1
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Forrás: TEIR				

c) idősek informatikai jártassága

Erről az adatról nincs információnk, ezért vizsgálata nem releváns.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősebb, de még tetterre kész nyugdíjasok egyaránt aktívak a civil, állami vagy egyházi eseményeken egyaránt. A még idősebbek már koruk és egészségi állapotuk miatt nehezebben mozdulnak ki otthonról.

A településen kínáltunk az érdeklődő időseket megcélzó és átfogó programokat, de nem kerülnek ezekből kirekesztésre más korosztályok tagjai sem.

Falugondnokok

A kistérség közlekedési adottságai között külön tárgyalandó az 1989-ben elindított, mára 26 falura kiterjedő falugondnokság intézménye. Ezt a rendszert főként egy infrastruktúrapótló megoldásnak tekinthetjük, amely segítségével az ellátó hálózatok kiépületlenségéből, a nagy földrajzi távolságokból és a leépített intézményrendszerből fakadó hátrányok valamelyes mérséklésére adódik lehetőség. A falugondnok és a rendelkezésére álló mikrobusz szállítja az iskolásokat a körzeti iskolákba, a betegeket a szakrendelőbe, általában a lakosokat a kereskedelmi központokba, kulturális rendezvényekre, kiváltja a gyógyszereket, házhoz viszi az időseknek az ebédet és egyéniségétől, a helyi igényektől függően vállal további gondoskodási, kulturális, gazdasági feladatokat. A rendszer az eddigi tapasztalatok szerint

nagyon bevált, a támogatások elapadása miatt azonban a fenntartása egyre nagyobb terheket jelent a falvak számára, illetve a rendszerben rejlő további lehetőségek kiaknázását akadályozza.

A településen szociális étkeztetés biztosít az önkormányzat, házi szociális gondozást tart fenn.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás nincs a településen.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
kiszolgáltatottság, bűnözés	<ul style="list-style-type: none"> • idősek rendszeres tájékoztatása, figyelemfelhívás a veszélyforrásokra, • szomszédok bevonása az odafigyelésre
Szabadidős tevékenységek hiánya	<ul style="list-style-type: none"> • idősek érdeklődési körébe tartozó rendezvények szervezése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy az, aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során. A Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezményes az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalást.

7.1 A településen fogyatékosokkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Fogyatékkal élő lakótársaink foglalkoztatására a településen nincs mód, de nem a hátrányos megkülönböztetés miatt, hanem mert szervezett-munkahelyi foglalkoztatásra létszám sem tevődne össze. A fogyatékkal élők saját lakókörnyezetükben élnek. A településen nincs nappali ellátás, lakóotthon, gondozóház. Erre jelenleg nincs is igény, az érintettek ellátása családon, környezetben, illetve a szociális alapszolgáltatás keretén belül megoldott.

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezzük.

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékosok esetén még jelentősebb.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved. Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki
 - a) rehabilitációs ellátásban részesül,
 - b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Ft. 57/B §.)

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kíséri, úgy sikertelen lehet a beszoktatás, amelynek következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Mindezekre tekintettel javasolt

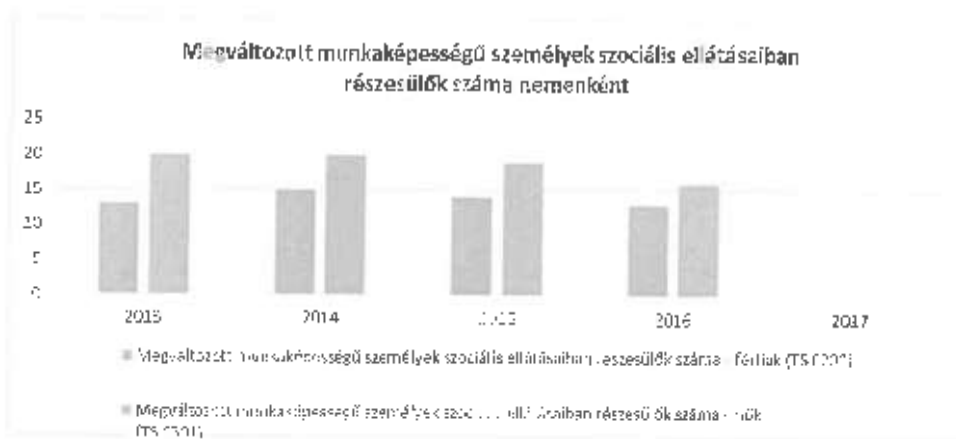
folyamatosan felkutatni a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket, fogyatékosügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos személyek munkahelyi kísérésének biztosítani. Javasolt önkormányzati szakember ez irányú képzése, állami és civil munkaerő-piaci szolgáltató szervezet és a Munkaesély Szövetség bevonása a feladat megoldásába.

A fogyatékkal élők védett foglalkoztatottnak minősülnek. Településünkön a fogyatékkal élőknek foglalkoztatottsági lehetőség nincs, esetleg a közfoglalkoztatás keretében, ha az adott tevékenység engedi, és természetesen előnyben részesülnek annak érdekében, hogy teljes értékű életet élhessenek.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásában részesülők száma - nők (TS 6301)
2013	13	20
2014	15	20
2015	14	19
2016	13	16
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen minden megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személy ellátásban részesül.

A 7.1.1 számú táblázatból kitűnik, hogy 2014. évtől a férfiak és a nők száma is csökkent. A nők száma minden esetben magasabb.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma			
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2013	0	n.a.	n.a.
2014	0	n.a.	n.a.
2015	0	n.a.	n.a.
2016	0	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

A településen sem önkormányzati, sem egyházi fenntartású, sem civil fenntartású intézmény a nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élő személyek számára nincs.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Országosan nagy probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma továbbá, ha nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Amennyiben nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérelje, úgy sikertelen lehet a beszoktatás, amelynek következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Ezek ismeretében szükséges lenne folyamatosan felkutatni a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeket, fogyatékos-ügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos személyek munkahelyi kísérését biztosítani.

Védett vagy integrált munkahelyek inkább a nagyvárosokban, megyeszékhelyeken találhatóak, a kis településeken a vállalkozások száma is csökkent.

Településen a fogyatékkal élők száma elenyésző. Azok, akik valamilyen fogyatékossgal élnek többségében idős emberek és általában egy bekövetkezett betegség következtében váltak fogyatékosokká. A fogyatékkal élők foglalkoztatására történő erőfeszítés nemes feladat és jobb a életkörülményük elérése érdekében szükségük is lenne rá. A foglalkoztatásba

történő bevonásuknak az egyik legfőbb akadálya a térséget sújtó nagyarányú munkahely hiány. A valóság az, hogy a fiataloknak és az aktív korú egészséges embereknek sem tudnak elhelyezkedni! Településünkön hátrányos megkülönböztetés a fogyatékkal élők körében a foglalkoztatás területén nem jellemző.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A településen ilyen típusú intézmény nincs. Szolgáltatás tekintetében az Edelényi Mozgáskorlátozottak Egyesülete közreműködésével lehetőség van fürdő szoba kialakításához pénzbeli támogatás megszerzésére. A saját lakókörnyezetben, lakóotthonban élő fogyatékos személyeknek nyújt alapszolgáltatást a támogató szolgálat. A támogató szolgálat többek között a különböző közösségi és szabadidős szolgáltatások elérésében (mind szállítás, mind kommunikáció szintjén) ad támogatást, emellett az igénybevevő környezetében, lakásán nyújt fejlesztést, gondozást, segíti az önálló életvitelt, támogatja az önérték érvényesítést.

Az esélyegyenlőségi törvény összhangban a köznevelési törvénnyel egyértelműen meghatározza a sajátos nevelési igényű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok oktatáshoz, képzéshez, esélyegyenlőség javító intézkedésekhez fűződő jogait.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A korábbi évek adatairól nincs információ, ez az adathiány nyilvántartásokkal, felmérésekkel kiküszöbölhető. Gyakori probléma, hogy a fogyatékos személy megfelelő információk hiányában nem részesül a számára jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásban. Mindezek érdekében kell hatékonyan működni a jelzőrendszernek, mely nem csak a hatósági beavatkozás szintjén kell a családok életvitelét ellenőrizni, hanem egyfajta védőhálót képezni.

Településünkön nem készült, nem létezik a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos nyilvántartás, csak a települési adottságok, valamint a „mindenki ismer mindenkit” elven működő információáramlás segítségével kihasználva jutnak el a támogatások az arra jogosultakhoz.

A korábban a települési önkormányzatoknál működő szociális információs szolgáltatás súlypontilag a szociális intézményekhez került, így azok megfelelő működése esetén nincs vagy minimális a látencia. A fogyatékkal élő személyek az önkormányzatnál megfelelő információhoz jutnak a jogszabály szerint járó pénzbeli és természetbeni ellátásokról. Alapellátásként amennyiben ennek szükségét érzik biztosítható.

szociális alapszolgáltatás:

- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés

Állami támogatásban részesülnek, az önkormányzat a lehetőségeihez mérten segíti, ezen személyek életének megkönnyítését együttműködve az érintett személyek igényének megfelelően. A szociális ellátásokat igénybe vevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is. Nyilvántartott adat azonban csak az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülőkről van.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozási lehetőségekre.

A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit.

A fogyatékos személy számára a Fot-ban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre.

Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni.

A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították.

A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni.

A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog biztosított a településen: másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőikön keresztül, beleértve a fogyatékosággal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra.

A fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviselői lehetőségének támogatása kiemelt feladat. Ennek érdekében az együttműködésre és a párbeszédre lehetőséget adó fórumokat hirdessen az önkormányzat.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember –azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan halmozottan fogyatékos emberek - speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Hangos térkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.) A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közzolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Az Önkormányzat tulajdonában lévő középületek részleges akadálymentesítése folyamatos feladat.

Az 1998. évi XXVI. törvény szerint minden közhasználatú intézményt utólag alkalmassá kell tenni a biztonságos és akadálymentes használatra, függetlenül attól, hogy az épületek adottságai lehetővé teszik-e az átalakítást minden tekintetben.

b) közzolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Kiemelt területként kell kezelnünk a fogyatékkal élők akadálymentes közlekedése feltételeinek megteremtését. Ennek megvalósítása érdekében a korlátozott közlekedőképességű emberek (a kerekesszékekkel közlekedők, a vakok és csökkentlátók, a korlátozott mozgásképességűek, a középsúlyos mozgásfogyatékosok, hiányos mozgásszervű testi fogyatékosok, illetőleg egészségkárosodás miatt korlátozott mozgásképességű személyek, valamint a nehezen járó idős korúak, a terhes, illetve gyerekkocsit toló nők, a

gyermekek 6 éves korig és az értelmi fogyatékosok) számára akadálymentes, épített környezetet kell kialakítani, amely kényelmes, biztonságos és önállóan használható.

Az új építésű utakat és egyéb közlekedési létesítményeket a településrendezési tervvel és a Településfejlesztési Konceptióval összhangban úgy kell építenünk, hogy minden tekintetben megfeleljenek az akadálymentes közlekedés feltételeinek.

A településen is biztosítani kell az akadálytalan közlekedést, ami a járdán és kerékpárúton történő parkolás megakadályozását (pl. parkolás-gátló oszlopok) jelenti.

A helyi tömegközlekedés vonalain, különösen azokon a vonalakon, ahol nagyobb számban idősebbek közlekednek, rendszeresen bővíteni kell az alacsony autóbuszok számát.

A tömegközlekedési megállók és állomás használatát az akadálymentes, burkolt járdán történő megközelíthetőséggel, buszváró peronok kiépítésével, a tömegközlekedési járműbe beszállás, illetve abból kiszállás lehetőségével, alacsony padlójú tömegközlekedési jármű használatával kell biztosítani.

A mozgáskorlátozottak, továbbá a nehezen közlekedők, gyerekkocsit tolók, stb. érdekében, új csomópont építésénél a kiemelt szegélyt az átkelőhely teljes szélességében, átépítésre nem kerülő csomópontonál a kiemelt szegély egy részét kell lesüllyeszteni.

A vakok és csökkentlátók közlekedésének elősegítésére a járdán a burkolatot úgy kell kiképezni, hogy járás közben és/vagy botjukkal érzékelve megállapíthassák, hogy gyalogos átkelőhely közelében vannak.

A program megvalósításához szükséges források: Egyrészt önkormányzati saját erő, másrészt pályázati összegek, Európai Unió források igénybevételét teszi szükségessé.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Akadálymentesítés Martonyi Önkormányzat: Martonyi Község Önkormányzata az Új Magyarország Fejlesztési Terv Észak-Magyarországi Operatív Program támogatási rendszeréhez pályázatot nyújtott be "Akadálymentesítés Martonyi polgármesteri hivatalában" A hivatal akadálymentesítésének végrehajtása során olyan műszaki és információs megoldások valósulnak meg, melyek a fogyatékkal élő személyek számára lehetővé teszik az intézmény szolgáltatásainak önálló igénybevételét.

A fejlesztés eredményét a településen lakó egészséges és fogyatékos személyek egyaránt élvezhetik, hiszen könnyebbé vált az épületben történő közlekedés, ügyintézés, melyet az új információs táblák és indukciós hurok is elősegít.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A területi kiegyenlítést szolgáló önkormányzati fejlesztések (TEKI) Járdáépítés pályázat Martonyi Fő út és Völgy út járda felújítása megtörtént.

A meglévő utak felújításakor és korszerűsítésekor is figyelembe kell vennünk ezeket a követelményeket. Akadálymentes közlekedéshez kerekesszék használatkor – elvben - a gyalogos forgalmi sávtól szélesebb felületet kell biztosítani számos utcán, figyelembe véve a kerekesszékek találkozásának esetére kellő szélességű kitérés lehetőségét.

Erre a szűk utcákon a meglévő közterület-szélesség nem mindig teremt lehetőséget, de a felújítások során törekedni kell arra, hogy a járdák szélessége legalább az utca egyik oldalán elérje a szabvány szerinti szélességet. Ahol a geometriai viszonyok lehetővé teszik, ott már teljesült ez a feltétel, ahol pedig jelenleg nincsenek meg ezek az adottságok, ott a hálózat rekonstrukciós programban szerepeltetjük ezek kialakítását. A nagy forgalmú utak mentén egy-két kivétellel olyan járdafelületek vannak, amelyek alkalmasak arra, hogy kerekesszékek is közlekedni lehessen, így nem kényszerülnek az úttesten közlekedésre.

Az út rekonstrukciók és útépitések során minden olyan szelvényben kiépített gyalogos átkelőhelyet biztosítunk, következetesen gondoskodunk az akadálymentes áthaladás feltételeinek a megteremtéséről beleérthető ebbe a kapcsolódó járda szakaszokat is. A mozgáskorlátozottak, továbbá nehezen közlekedők, gyerekkocsit tolók stb. érdekében a járda építések során következetesen kerüljük a számukra közlekedési akadályt képező (tégla, fejkő vagy egyéb nagy dilatációs hézaggal kialakítandó) burkolatok alkalmazását.

A biztonságos közlekedés érdekében a forgalmi utak, valamint a fogyatékosok által gyakran használt útvonalak mentén fontos a járda elválasztása az útburkolattól. A vakok és csökkentlátók folyamatos vezetésére a beépítési vonal beugrásainál szükséges a szegély kiemelése, az érintés útján való tájékoztatás, veszélyes helyre történő figyelmeztetés, hangjelzős közlekedési lámpák felszerelése.

Mind a közúti, mind pedig a vasúti gyalogos-átkelőhelyeknél a gyalogosforgalmat irányító fényjelző készülékkel együtt hangjelző berendezéseket is fel kell szerelni.

Külön szintű gyalogosátvezetések esetében a kerekesszékekkel közlekedők részére egyenes egykarú lejtőt, vagy pihenővel megtört többkarú lejtőt kell építeni.

Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. Új közhasználatú építmények elhelyezése során biztosítani kell a mozgásukban korlátozott személyek részére is a biztonságos és akadálymentes megközelíthetőséget.

Az akadálymentesen kialakított létesítmények, berendezések használatát megfelelő tájékoztatóútbaigazító jelzéssel kell elősegítenünk.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A helyi önkormányzat számos alkalommal nyilváníthatja azt, hogy számára fontosak a településen élő fogyatékkal élő személyek. Ilyen alkalmak lehetnek a fogyatékkal élők részére rendezett sportrendezvények, egészségügyi szűrések, kirándulások a támogató szolgálat segítségével, különféle akciók szervezése, amik egyben anyagi és természetbeni segítségnyújtást jelentenek. Fontos törekedni arra, hogy a helyi médiában rendszeresen jelenjenek meg a fogyatékkal élők sikereikkel és gondjaikkal, de semmiképpen sem, mint gyámoltott személyek. Mindezek azonban anyagi okok, s a település szintjén adathiány miatt sem működik.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A fogyatékkal élők részére a szociális ellátások igénybevételéhez, adományok, eszközök igénybevétele a Családsegítő Központ részéről házhozszállítással történik.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az elszigeteltség hatásainak enyhítése	A célcsoport kommunikáció színterének bővítése, számítógépes ismeretek szélesítése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

A helyi önkormányzatnak, a kulturális intézményének, a községben működő vállalkozóknak, az egyház képviselőinek, a falu lakosságának, kicsiknek és nagyoknak, időseknek és fiataloknak közös érdeke és felelőssége, hogy Martonyi a jövőben is még inkább élhető településsé váljon. Ennek érdekében szívesen és sokat tesznek. A település viszonylag kis létszámához képest két civilszervezet működik.

- Martonyi Fejlődésért Alapítvány
- Horgász Egyesület

A településen nemzetiségi önkormányzat működik.

A hagyományosan megrendezésre kerülő búcsúk, majálisok, szüreti mulatságok és augusztus 20-i ünnepek éves rendezvénynaptárban tekinthetők át. Egyre több település rendez falunapokat, ahova a helyi és a szomszédos települések lakóin kívül az elszármazottakat és a térségbe látogató turistákat várják. A falunapok a határon túli kapcsolatok ápolásának is fontos eszközei, ugyanakkor az éves rendezvénynaptárban összefoglalva a térségi rendezvénykínálat gerincét képezik. Évente négy nagy térségi rendezvényt szervez a Csereháti Településszövetség, a négy évszaknak megfelelően. Tavasszal a "Nyitnikék", nyáron a "Dalos találkozó", ősszel a "Határtalan szüreti vigasság" és télen a Csereháti Karácsony rendezvényeihez kapcsolódhatnak az egyedi települési rendezvények. Ezek együttesen alkotják a "Csereháti Négy Évszak" rendezvénykínálatát. A térségi nagyrendezvények helyszínéül a városok, valamint Aggtelek, a Rakacai tó, a homrogdi Szabadtéri Színpad, Irota, emelkednek ki.

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

- Martonyi Fejlődésért Alapítvány

Céljai: támogassa Martonyi település fiataljait, elősegítse, hogy a fiatalok jobban megismerhessék lehetőségeiket, támogassa a fiatalok életpályáját, rávezesse a

fiatalokat a tanulás fontosságára, az élethosszig tartó tanulásra, támogassa a fiatalokat a sport, kultúra és művészetek terén, elősegítse a községben élők baráti és nemzetközi kapcsolatépítését, támogassa Martonyi község fejlődését, kulturális, sport rendezvények szervezését.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

- A Roma Nemzetiségi Önkormányzattal partneri megállapodás kötött. A települési önkormányzat kötelezettséget vállal arra, hogy biztosítja ingyen a nemzetiségi önkormányzat működéséhez, adminisztrációjához szükséges háttérrel, a működéséhez szükséges feltételeket biztosítja, pénzügyi kötelezettséget vállal érte, gazdasági és egyéb ügyekben közreműködik, beszámoló, zárszámadás, stb. elkészítése. Segíti a Szociális Kerekasztalban és a Szociális Bizottságban való munkájukat, mindezért cserébe a nemzetiségi önkormányzat a hozzátartozó lakosokat értesíti az őket érintő kérdésekben, támogatja a települési önkormányzat értékeit, véleményét, népszerűsíti annak intézkedéseit, közreműködik a szennyvíz és csatornamű pályázat végrehajtásában. A Roma Nemzetiségi önkormányzat ugyanerre az időszakra vonatkozóan partneri megállapodást kötött a település intézményeivel, Óvodával és az Iskolával.
- A Csereháti Településszövetség rövid bemutatása: A Csereháti Településszövetséget 1989-ben alapították önkormányzatok, gazdasági-és civil szervezetek, magánszemélyek. A Településszövetség, mint a térség valamennyi érdekeltjének érdekszövetsége alakult ki és működött a kezdeti években egyesületként, 1998-tól pedig közhasznú társaságként. A megalakítás célja az volt, hogy az ország egyik legelmaradottabb térségében gerjessze, szervezze és segítse a lakosok, az önkormányzatok, a gazdasági és civil szervezetek saját helyzetükön való javítására irányuló kezdeményezéseit, előmozdítsa a komplex térségfejlesztést. Ennek érdekében koordinálja tagjai tevékenységét, támogatja az önkormányzatok pályázatait, térségfejlesztési programjait, maga is kidolgoz pályázatokat és térségfejlesztési programokat. A foglalkoztatási és humánerőforrás-fejlesztési

projektek évek óta a Településszövetség munkájának középpontjában állnak. Tagja: 46 települési önkormányzat, 44 magánszemély, 4 gazdasági szervezet, 2 vállalkozás, iskola és civil szervezet.

A Szövetség tevékenységének fő irányai

- Gazdaságfejlesztés
- Turizmusfejlesztés
- Közösségi és szociális szolgáltatások
- Képzések
- Környezeti minőség javítása
- Önkormányzatok szakmai segítése
- Nemzetközi kapcsolatok
- Tájékoztatás, marketing

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Szalonna, Martonyi, Meszes, Rakacaszend, Rakaca, Viszló és Debréte települések önkormányzatai 2013. január 1.-én Szalonnai Közös Önkormányzati Hivatal néven új intézményt hoznak létre, mely a 7 település igazgatási feladatait látja el. A Közös Hivatal székhelye helyben van, ahol Martonyi, Meszes és Szalonna települések ügyeit intézik. Rakacán kirendeltsége működik, amely Rakaszend, Rakaca, Viszló, Debréte települések vonatkozásában végzi feladatait.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Nemcsak az önkormányzat számára fontos az élhető település, hanem helyi, közeli vállalkozásoké, ezért együttműködve dolgozunk azon, hogy az esélyegyenlőséget minden területen biztosítani tudjuk.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a Román Kisebbségi Önkormányzat a partneri megállapodás szerint a települési Önkormányzatra támaszkodva, annak háttereként együttműködik a településen végzett esélyegyenlőségi tevékenységgel. Ennek megvalósítására önállóan és közösen is pályázik, személyi feltételeket biztosítja, népszerűsítést vállalja, valamint önálló tevékenységként az önkéntes közérdekű munkáztatás végrehajtását látja el.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Martonyi Fejlődéséért Alapítvány tevékenységét lehet itt említeni, lsd. fentebb.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Martonyi Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programjának helyzetelemző része széleskörű együttműködésen, egyeztetésen alapul. Az előkészítő munkában, adatgyűjtésben részt vettek a helyi közintézmények vezetői, a településen dolgozó közoktatási, köznevelési, szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, közművelődési, közigazgatási szakemberek. A közös munkacsoportos megbeszélések, esélyegyenlőségi fórumok lehetőséget biztosítottak a célcsoportokkal összefüggő feladatok egyeztetésére, a vélemények kinyilvánítására, a problémák feltárására, megoldási mód keresésére. A program tervezetének véleményezése is megtörtént.

A nyilvánosság biztosítása érdekében megtörtént a program helyben szokásos módon való közzététele: felkerült a település honlapjára (www.martonyi.hu).

A nyilvánosság formái:

- a település honlapja
- az időszakos tájékoztatók, fórumok

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Minden nyilvánossági területen megjelölésre kerül annak a módja, hogy a lakosság észrevételeit, véleményét milyen formában nyilváníthatja ki. Elektronikus módon a települési honlapon hozzászólások formájában lehet észrevételeket tenni, nem elektronikus formában pedig az Önkormányzati Hivatalában helyezhetők el a visszacsatolást tartalmazó jelzések.

A Heiyei Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításának összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	munkanélküliség	Közfoglalkoztatás további szervezése
	nem megfelelő képzettség	Képzési programok felkutatása a célcsoportba tartozók felé történő tájékoztatás
	ügyintézési nehézségek	Ügyintézéshez segítségnyújtás tanácsadás, segítségnyújtás a nyomtatványok kitöltéséhez
Gyermekek	gyermekszegénység	Gyermekszegénység, és az ebből adódó hátrányok csökkentése, - pályázat benyújtása nyári gyermekétkeztetésre, - az önkormányzat anyagi helyzetétől függően a már eddig biztosított ellátások (ingyenes étkeztetés, ingyenes tankönyvellátás) további fenntartása
	csellengő gyerekek	Szabadidős foglalkozások szervezése I. - szünidei programok, nyári táborok szervezése pályázatok felkutatásával - tanév időtartama alatt a felső tagozatosok részére rendszeres délutáni egyéb foglalkozások megszervezése
Nők	munkanélküliség	- közfoglalkoztatás további szervezése nők részére
	családon belüli erőszak	Családon belüli erőszak felderítése I - családgondozó, védőnő szerepe a felderítésben, illetékesek felé történő jelzésben
	nem megfelelő képzettség	Képzési programok felkutatása, közvetítése

		<ul style="list-style-type: none"> - képzési programok felkutatása, érintett célcsoportba tartozók felé történő tájékoztatás
Idősek	kiszolgáltatottság, bűnözés	<p>Áldozattá válás megelőzése</p> <ul style="list-style-type: none"> - idősek rendszeres tájékoztatása, <p>figyelemfelhívás a veszélyforrásokra,</p> <ul style="list-style-type: none"> - szomszédok bevonása az odafigyelésre
	Szabadidős tevékenységek hiánya	<p>Szabadidős tevékenységek megszervezése</p> <ul style="list-style-type: none"> - idősek érdeklődési körébe tartozó rendezvények szervezése - internethasználat népszerűsítése - hagyományörzésbe történő bevonásuk
Fogyatékkal élők	Az elszigeteltség hatásainak enyhítése	A célcsoport kommunikáció színterének bővítése, számítógépes ismeretek szélesítése

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont faktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Közfoglalkoztatás további szervezése	Munkaügyi Központ Önkormányzat Felelős: polgármester
	Képzési programok felkutatása, közvetítése	Felelős: Polgármester Partnerek: Munkaügyi Hivatal önkormányzat dolgozó
	Ügyintézéshez segítségnyújtás	Felelős: Polgármester Partnerek: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat önkormányzat dolgozói
Gyermekek	Gyermekszegénység és az ebből adódó hátrányok csökkentése	Felelős: polgármester Partnerek: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat önkormányzat dolgozói
	Szabadidős foglalkozások szervezése	Felelős: polgármester Partnerek: Óvoda Általános iskola Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
Nők	Közfoglalkoztatás további szervezése	Felelős: Polgármester Partnerek: Munkaügyi Hivatal, önkormányzat dolgozói
	Családon belüli erőszak	Felelős: Polgármester Partnerek: Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat védőnő háziorvosi szolgálat rendőrség
	Képzési programok felkutatása, közvetítése	Felelős: Polgármester Partnerek: Munkaügyi Hivatal önkormányzat dolgozói
Idősek	Áldozattá válás megelőzése	Felelős: Polgármester Partnerek: Rendőrség Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat lakosság
	Szabadidős tevékenységek megszervezése	Felelős: Polgármester Partnerek: Önkormányzat dolgozói Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Egyházak
Fogyatékkal élők	Az elszigeteltség hatásainak enyhítése	Felelős: polgármester Partnerek: Kultúrház Könyvtár

Jövőképünk

Az alábbi mondatok (mint példák) kiegészítése a fenti táblázatokban már megjelölt fejlesztési irányok általános leírásával történik, és együttesen adják meg a település jövőképét esélyegyenlőségi szempontból.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők egymásba fonódó területi és társadalmi hátrányok következményeinek, a szegénység mélyülésének, újratermelődésének és területi terjedésének mérséklése, továbbá a mélyszegénységben élők integrációjának előmozdítása azzal az eszközzel, amelyet a szociális és közösségi munka, a lakosság aktív részvételén alapuló tervezés együtt nyújthat.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek esélyegyenlőségét, hogy intézkedéseink eredménye csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek körében az aktív életvitel biztosítására, a generáció közti távolság csökkentésére, a rászorulóknak mindennapjainak könnyítésére.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén gazdasági és szociális szférában az egyenlő bánásmód érvényesítését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminőségének és munkaerő-piaci esélyeinek javítására.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

1./1. A mélyszegénységben élők esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Közfoglalkoztatás további szervezése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	munkanélküliség
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	A romák és mélyszegénységben élő munkanélküliek minél nagyobb számban történő közfoglalkoztatásba történő bevonása Az önkormányzat és a munkaügyi központ együttműködése Közmunkába állás segítése Nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedés segítése Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Közfoglalkoztatás, közmunkaprogram szervezése pályázatok benyújtásával Álláskereső munka folytatása
<i>Résztvevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	Munkaügyi Hivatal, önkormányzat dolgozói
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. majd ezután folyamatosan
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Közfoglalkoztatásban résztvevő tartós munkanélküliek száma, nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma. Önkormányzati döntés alapján, illetve pályázattól függően fenntartható.
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Pályázati forrás hiánya, költségvetési forrás hiánya, felajánlott közmunkát nem fogadják el. További pályázatok felkutatása.
<i>Szükséges erőforrások</i>	pénzügyi, humán

I./2. A mélyszegénységben élők esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Képzési programok felkutatása, közvetítése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	Alulképzettség, nem megfelelő képzettség hiánya
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Munkaerő piaci keresletnek megfelelő képzési programok felkutatásával, közvetítésével képesítés megszerzésének segítése Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Önkormányzat és Munkaügyi Hivatal együttműködése Képzési programok felkutatása Munkanélküliek tájékoztatása a képzési programokról
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	Munkaügyi hivatal, önkormányzat dolgozói
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. azt követően folyamatos
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, farrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Képzettség megszerzését követően munkaviszonyt létesítők száma, munkanélküliek számának csökkentése, Képzések indulása és a képzéseken való részvétel esetén fenntartható
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Nem indulnak képzések, nem vesznek részt a képzéseken. Folyamatos motiválás, tájékoztatás.
<i>Szükséges erőforrások</i>	Humán, elindított képzések

I./3. A mélyszegénységben élők esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Ügyintézéshez segítségnyújtás
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	ügyintézési nehézségek
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Tájékoztatással és a nyomtatványok kitöltésének segítségével az ügyintézés megkönnyítése, az önálló ügyintézés megtanítása. Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Tanácsadás, segítségnyújtás a nyomtatványok kitöltéséhez.
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	önkormányzat dolgozói, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. azt követően folyamatos
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Az ügyintézési idő lerövidülése, önálló ügyintézés. Folyamatos információnyújtással fenntartható.
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Együttműködés hiánya. Elutasítják a segítséget. Folyamatos információáramlás biztosítása
<i>Szükséges erőforrások</i>	Humán erőforrás

II./1. A gyermekek esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Gyermekszegénység, és az ebből adódó hátrányok csökkentése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	Gyermekszegénység
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Pályázatok benyújtásával, az eddigi önkormányzati támogatási formák fenntartásával a gyermekszegénység enyhítése, a meglévő hátrányok csökkentése. Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Pályázat benyújtása nyári gyermekétkeztetésre. Az önkormányzat anyagi helyzetétől függően a már eddig biztosított ellátások (ingyenes étkeztetés, ingyenes tankönyvellátás) további fenntartása, fenntartásukra pályázatok felkutatása.
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	önkormányzat dolgozói, Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. azt követően folyamatos
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	étkezésben résztvevők száma, gyermekek tanszerellátottsága
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Nincs pályázati kiírás, önkormányzati költségvetés nem tud fedezetet biztosítani. További pályázatok felkutatása
<i>Szükséges erőforrások</i>	pénzügyi, humán

II./2. A gyermekek esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Szabadidős foglalkozások szervezése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	csellengő gyerekek
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Gyermekek szabadidős tevékenységének megszervezése a csellengés megszüntetésére Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Szünidei programok, nyári táborok szervezése pályázatok felkutatásával, tanév időtartama alatt a felső tagozatosok részére rendszeres délutáni egyéb foglalkozások megszervezése.
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	Óvoda, Általános Iskola, Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. azt követően folyamatos
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Szülői felügyelet nélkül csellengő gyermekek számának csökkenése, szabadidős programok számának növekedése. Pályázati támogatással fenntartható
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	A szülő nem tudja megfizetni a költségeket. A gyermek nem akar részt venni. Nincs pályázati kiírás, nem nyer a pályázat. A gyermek motiválása a részvételre. További pályázatok felkutatása.
<i>Szükséges erőforrások</i>	humán, pénzügyi

III./1. Az idősek esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Áldozattá válás megelőzése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	kiszolgáltatottság, bűnözés
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Az időseket ért bűncselekmények megelőzése, azok számának csökkentése. Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Idősek rendszeres tájékoztatása, figyelemfelhívás a veszélyforrásokra támogatások felkutatásával. szomszédok bevonása az odafigyelésre.
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	Rendőrség, Családsegítő Szolgálat, lakosság.
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. majd ezután folyamatosan
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Bűncselekmények számának csökkenése. Pályázattól függően fenntartható.
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Odafigyelés hiánya, lakosság érdektelensége. Folyamatos tájékoztatás, figyelemfelhívás. Kiadványok megjelentetéséhez további pályázatok felkutatása.
<i>Szükséges erőforrások</i>	humán, pénzügyi

III./2. Az idősek esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Szabadidős tevékenységek megszervezése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	Szabadidős tevékenységek hiánya
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Az idősek szabadidejének hasznos eltöltése, informatikai jártasság minél szélesebb körben történő kiterjesztése, hagyományőrzésbe annak átörökítésébe történő bevonásuk. Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozó tartalmát) pontokba szedve</i>	Idősek érdeklődési körébe tartozó rendezvények szervezése pályázati források felkutatásával, internethasználat népszerűsítése, hagyományőrzésbe történő bevonásuk pályázati források felkutatásával.
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat dolgozói, Családsegítő Szolgálat, Egyházak
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. majd ezután folyamatosan
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Rendezvények látogatottsága, informatikai jártasság elterjedése, hagyományok feléléde. Pályázattól függően fenntartható.
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Pályázati forrás hiánya, költségvetési forrás hiánya, nincs elég érdeklődő. Idősek motiválása a részvételre. További pályázatok felkutatása.
<i>Szükséges erőforrások</i>	pénzügyi, humán

IV./1. A nők esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Közfoglalkoztatás további szervezése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	munkanélküliség
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	A nők minél nagyobb számban történő közfoglalkoztatásba történő bevonása Az önkormányzat és a munkaügyi központ együttműködése Közmunkába állás segítése Nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedés segítése Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Közfoglalkoztatás, közmunkaprogram szervezése pályázatok benyújtásával Álláskereső munka folytatása
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	Munkaügyi Hivatal, önkormányzat dolgozói
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. majd ezután folyamatosan
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Közfoglalkoztatásban résztvevő nők száma, nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma. Önkormányzati döntés alapján, illetve pályázattól függően fenntartható.
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Pályázati forrás hiánya, költségvetési forrás hiánya, felajánlott közmunkát nem fogadják el. További pályázatok felkutatása.
<i>Szükséges erőforrások</i>	pénzügyi, humán

IV./2. A nők esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Családon belüli erőszak felderítése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	Nőket ért családon belüli erőszak
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Nőket ért családon belüli erőszak csökkentése, hosszútávon megszüntetése Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálat, védőnő szerepe a felderítésben, illetékesek felé történő jelzésben
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	Családsegítő Szolgálat, védőnő, háziorvosi szolgálat, rendőrség
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. azt követően folyamatos
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Bántalmazott nők számának, az ebből adódó hatósági intézkedések számának csökkenése Folyamatos családgondozással, odafigyeléssel fenntartható.
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Bántalmazott részéről együttműködés hiánya, odafigyelés hiánya. Folyamatos családgondozás, odafigyelés
<i>Szükséges erőforrások</i>	humán

IV./3. A nők esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Képzési programok felkutatása, közvetítése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	Alulképzettség, nem megfelelő képzettség hiánya
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Munkaerő piaci keresletnek megfelelő képzési programok felkutatásával, közvetítésével képesítés megszerzésének segítése Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Önkormányzat és Munkaügyi Hivatal együttműködése Képzési programok felkutatása Munkanélküli nők tájékoztatása a képzési programokról
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	Munkaügyi hivatal, önkormányzat dolgozói
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. azt követően folyamatos
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Képzettség megszerzését követően munkaviszonyt létesítő nők száma, munkanélküli nők számának csökkentése, Képzések indulása és a képzéseken való részvétel esetén fenntartható.
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Nem indulnak nők számára képzések, nem vesznek részt a képzéseken. Folyamatos motiválás, tájékoztatás.
<i>Szükséges erőforrások</i>	Humán, elindított képzések

V./1. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

<i>Intézkedés címe:</i>	Az elszigeteltség hatásainak enyhítése
<i>Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)</i>	Adathiány. Nincs információ a fogyatékkal élők valós számáról, fogyatékoságuk fokáról, milyen fogyatékosággal rendelkeznek.
<i>Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</i>	Fogyatékosokra, megváltozott munkaképességű személyek számára, fogyatékoságuk jellegére, ellátásaikra, foglalkoztatottságukra vonatkozó statisztikai célú adatbázis létrehozása. A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének megvalósítása, kommunikációs színterének bővítése, a számítógépes ismeretek bővítése Középtávú: 2020. december 31. Hosszútávú: 2022. december 31.
<i>Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve</i>	Kapcsolattartás a célcsoporttal, a velük foglalkozó intézményekkel, szakemberekkel, szervezetekkel. Tájékoztatni a célcsoportot a segítő szervezetekről, lehetőségeikről. Bevonni őket a közösségi programokba.
<i>Résztevők és felelős</i>	Felelős: polgármester
<i>Partnerek</i>	önkormányzat dolgozói
<i>Határidő(k) pontokba szedve</i>	2020. december 31. azt követően folyamatos
<i>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</i>	Fogyatékkal élők száma, különböző fogyatékosági kategóriákba sorolás ismerete, háziorvosi nyilvántartás, adatfrissítés, aktualizálás, kapcsolattartás.
<i>Kockázatok és csökkentésük eszközei</i>	Együttműködés hiánya a megkérdezett személyek részéről. Humán erőforráshiány a felmérés és az adminisztráció elvégzésére. Megkérdezettek motiválása, közfoglalkoztatottak bevonása az adatgyűjtéshez.
<i>Szükséges erőforrások</i>	Humán, pénzügyi, technikai

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalmi tartalma	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor (ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményének fenntarthatósága
1. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége									
1	Közfoglalkoztatás további szervezése	munkanélküliség	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalmi tartalma	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor (ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményének fenntarthatósága
		A romák és mélyszegénységben élő munkanélüliek minél nagyobb számúban történő közfoglalkoztatásba történő bevonása Az önkormányzat és a munkaügyi központ együttműködése közmunkába állás segítése Nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedés segítése			Közfoglalkoztatás, közmunkaprogram szervezése pályázatok benyújtásával álláskereső munka folytatása	2022.12.31.	Közfoglalkoztatásban résztvevő tartós munkanélüliek száma, nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma.	Humán, pénzügyi, humán	Önkormányzati döntés alapján, illetve pályázati függően fenntartható.
2	Képzési programok felkutatása, közvetítés	Alulképzettség, nem megfelelő képzettség hiánya	Műveltségpiaci keresletnek megfelelő képzési programok felkutatásával, közvetítésével képzettség megszerzésének segítése	Helyi Esélyegyenlőségi Program	Önkormányzat és Munkaügyi Hivatal együttműködése Képzési programok felkutatása Munkanélüliek tájékoztatása a képzési programokról	2022.12.31.	Képzettség megszerzésül követően munkaviszonyt létesítők száma, munkanélüliek számának csökkenése,	Humán, elindított képzések	Képzettség indítása és a képzéseken való részvétel esetén fenntartható
3	Ügyintézéshez segítségnyújtás	Ügyintézési nehézségek	Tájékoztatással és a nyomtatványok	Helyi Esélyegyenlőségi Program	Tanfolság, segítségnyújtás a	2022.12.31.	Az ügyintézési idő lerövidülése, önálló	Humán erőforrás	Folyamatos információnyújtással

		kitöltésének segitésével az	Program	nyomtatványok kitöltéséhez.	Ügyintézés.	fenntartható
II. A gyermekek esélyegyenlősége						
1	Gyermekszegénység, és az ebből adódó hátrányok csökkentése	Pályázatok benyújtásával, az eddigi önkormányzati támogatási formák fenntartásával a gyermekszegénység enyhítése, a meglévő hátrányok	Helyi Esélyegyenlőségi Program	Pályázat benyújtása nyári gyermekékeztetésre. Az önkormányzat anyag helyzetétől függetlenül a már eddig biztosított ellátások (ingyenes étkeztetés, ingyenes tankönyvellátás) további fenntartása, fenntartásukra pályázatok felkutatása.	étkezésben résztevők száma, gyermekek tanszerellátottsága	pályázati támogatással fenntartható
2	Szabadidős foglalkozások szervezése	Gyermekek szabadidős tevékenységének megszervezése a csellengés megszüntetésére	Helyi Fiselyegyenlőségi Program	Szüneti programok, nyári táborok szervezése pályázatok felkutatásával, tanév időtartama alatt a felső tagozatosok részére rendszeres dejtáni egyéb foglalkozások megszervezése.	Szüli felügyelet nélküli csellengő gyermekek számának csökkentése, szabadidős programok számának növekedése.	Pályázati támogatással fenntartható
III. A nők esélyegyenlősége						
1	Közfoglalkoztatás további szervezése	A nők minél nagyobb számban történő közfoglalkoztatásba történő bevonása. Az önkormányzat és a munkaügyi központ együttműködése, köz munkába állás segítése. A nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedés	Helyi Fiselyegyenlőségi Program	Közfoglalkoztatás, köz munkaprogram szervezése pályázatok benyújtásával Álláskereső munka folytatása	Közfoglalkoztatásban résztevő nők száma, nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedettek száma.	Önkormányzati döntés alapján, illetve pályázattal függetlenül fenntartható.

	<p>hatásainak enyhítése</p>	<p>információs a fogvatékkal élők valós számáról, fogvatékoságuk fokról, milyen fogvatékosággal rendelkeznek.</p>	<p>Fogvatékosokra, megváltozott munkaképességű személyek számára, fogvatékoságuk jellegére, célkitűzéseire, foglalkoztatottságukra vonatkozó statisztikai célú adatbázis létrehozása. A fogvatékkal élők esélyegyenlőségének megvalósítása, kommunikációs szférájának bővítése, a számítógépes ismeretek bővítése.</p>	<p>Esélyegyenlőségi Program</p>	<p>célcsoporttal, a velük foglalkozó intézményekkel, szervezetekkel. Tájékoztatni a célcsoporttal a segítő szervezetekről, lehetőségeikről. Bevinni őket a közösségi programokba.</p>		<p>száma, különböző fogvatékosági kategóriákba sorolás ismerete, háziintézet, nyilvántartás, adatnyilvántartás, aktualizálás, kapcsolattartás</p>	<p>Pénzügyi Technikai</p>	<p>megvalósítható, ha a célcsoport tagjai pozitívan állnak hozzá, pályázati források folyamatos felkutatásával. Folyamatos karbantartás.</p>
--	------------------------------------	---	--	---------------------------------	---	--	---	---------------------------	--

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről Rozgonyi Tibor polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így ő Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető – felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Martonyi község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Martonyi Község Önkormányzata Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és **33/2018. (XII.21.)** számú határozatával elfogadta.

Martonyi, 2018. december 21.

Vécsei István
polgármester

Martonyi Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni:

Martonyi, 2018. december 21.

Csehne Kovács Judit
Szalonnai Kalász László Ált. Isk. Igazgató

Nagy Attila Antalné
Szalonnai Bölcsész Óvoda vezetője

Kenézné Ilyés Irén

Szendrőlci Szociális Szolgáltató és Gyermekegészségügyi
Intézményfenntartó Társulás családsegítője

Zsuga - Kulcsár Anett

Zsuga- Kulcsár Anett
védőnő

Peter-M-Med Kft.
3825 Viszló, Fő utca 24.
Adószám: 25746672-2-05
Cégjegyzékszám: 05-09-029134
Gaz.: 12046118-01570258-00100000

Dr. DAHER ZIAD
dr. Daher Ziad
házi orvos

HEP elkészítési jegyzék¹

NÉV ²	HEP részei ³										Aláírás ⁴	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Vécsei István	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Csehné Kovács Judit	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE,	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Nagy Attila Antalné	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Kenéziné Illyés Irén	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
Zsuga-Kulcsár Anett	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
dr. Daher Ziad	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
dr. Molnár Sándorné	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

¹ Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértéssel és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

² A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

³ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott beütő karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, E= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁴ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.